Tampereen yliopisto

Ada Säteri

POHJOISEN IRLANNIN SUURI MUUTOS:
1600-luvun alun uudisasutus ja poliittinen vieraantuminen

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Toukokuu 2026

TIIVISTELMÄ

Ada Säteri: Pohjoisen Irlannin suuri muutos: 1600-luvun alun uudisasutus ja poliittinen vieraantuminen
Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Historian tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2026

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan Pohjoisessa Irlannissa 1600-luvun alussa tapahtunutta uudisasutusta ja sen vaikutuksia alueen väestön kokemaan poliittiseen vieraantumiseen. Poliittinen vieraantuminen on kompleksinen ja pitkä prosessi, joka vaikuttaa eri tavalla jokaiseen henkilöön ja yhteisöön. Tutkimuksen kohteena ovat alkuperäisväestö, uudisasukkaat ja heidän jälkeläiset. Tarkastelun paikallisena kohteena on Ulsteri eli Irlannin pohjoisin maakunta.

Tutkimuksessa käsitellään uudisasutuksen roolia maakunnan talouden, väestön ja politiikan kehityksessä ja tämän roolin vaikutusta poliittiseen vieraantumiseen alueella. Tutkimuksessa tullaan myös käsittelemään, miten uudisasutuksen vaikutukset poliittiseen vieraantumiseen ovat nähtävillä Pohjois-Irlannin eli alueella nykyään sijaitsevan yhdistyneen kuningaskunnan hallintoalueen väestössä. Tutkimuksen päämääränä on käsitellä, miten poliittinen vieraantuminen kehittyi uudisasutuksen kautta, miten nämä prosessit liittyivät toisiinsa ja miten ne ovat vaikuttaneet pohjoisen Irlannin alueella.

Uudisasutuksen syitä ja seurauksia tullaan myös käsittelemään tutkimuksessa. Uudisasutusta edeltävän ja myöhäisemmän politiikan ymmärtäminen on tärkeää poliittisen vieraantumisen prosessin käsittelemiseen. Virallisen uudisasutuksen aikana (1609–1625) tapahtui suuri määrä muutoksia, mutta nämä muutokset eivät olisi olleet mahdollisia ilman Englannin hallinnon aikaisemmin levittämää ideologiaa ja poliittisia toimia irlantilaista eliittiä vastaan. Uudisasutus on myös pitkäjänteinen prosessi, kuten poliittinen vieraantuminen. Tästä syystä 1630–1640-luvuilla tapahtuneet väestönmuutokset ja kuninkaan poliittiset virheliikkeet ovat myös tärkeitä uudisasutuksen ja 1600-luvun alun poliittisen vieraantumisen käsittelyä varten.

Lähdeaineistoina tutkimuksessa toimii Englannin ja Irlannin kansallisarkiston kokoelmista kerätyt kuninkaan kirjeet, maan myönnytykset ja asiakirja Irlannin tapahtumista. Nämä lähteet ovat saatavilla Irlannin virtuaalisen arkisto -portaalin kautta. Arkistolähteiden lisäksi tutkimuksessa käsitellään aikalaiskirjallisuutta, joihin kuuluu asiakirjat ohjeista ja säännöistä uudisasutukselle ja myöhemmin englannin kielelle käännetty ja julkaistu ranskalaisen aatelismiehen matkailukirja Irlannista 1640-luvulta. Asiakirjajulkaisut ovat olleet myös tärkeitä lähteitä tutkimusta varten. Näistä julkaisuista yksi on 1640–1650-luvuilla kerättyjen protestanttien lausuntojen kokoelma ja toinen on Robert. J. Hunterin kuoleman jälkeen kerätty kokoelma alkuperäislähteitä ja Hunterin laatimaa tulkintaa näistä lähteistä.

Tutkimuksessa tulee esiin, miten esimerkiksi identiteetti, sosioekonominen asema ja retoriikka vaikuttivat uudisasutuksen aikaiseen ja jälkeiseen poliittiseen vieraantumiseen. Ryhmien eroavat kokemukset poliittisesta vieraantumisesta tulevat myös esiin tutkimuksessa tarkastelemalla Englannin hallinnon kaksinaismoralismia eri alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden luokkia kohti. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että uudisasutuksella oli moninaiset vaikutukset alueeseen ja väestöön, jotka suoraan tai epäsuorasti vaikuttivat poliittiseen vieraantumiseen alueella. Tämä vaikutus voidaan nähdä nykyään Pohjois-Irlannissa poliittisessa kahtiajaossa, historiallisessa katseessa ja identiteetissä.

Avainsanat: Irlanti, Ulsteri, asutuskolonialismi, uudisasutus, poliittinen vieraantuminen, poliittinen historia, 1600-luku, Pohjois-Irlanti.

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- ☒ *Ei*
- ☐ *Kyllä*

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

Sisällysluettelo

1. Johdanto 2
1.1 tutkimuskysymys 4
1.2 Käsitteet, aiheen rajaus ja tutkimuksen rakenne 6
1.3 Lähteet, tutkimuskenttä ja etiikka 9
1.4 Poliittisen vieraantumisen teoria 10
2. Ulsterin uudisasutuksen taustasyyt 13
2.1 Retoriikan käyttö osana uudisasutuksen kehittämistä 15
2.2 Uusi maanjako, taloudellinen kehitys ja piittaamattomuus alkuperäisväestöä kohti 1600-luvun alussa 17
2.3 Irlantilaisten maanomistajien poistaminen vallasta ja heidän vastarinta 21
2.4 Alueellisen ja väestöllisen muutoksen kehitys 1600-luvun edetessä 26
3. Uusien identiteettien synty uudisasutuksen kautta 28
3.1 Englannin kirkon asema; reformaatio ja uskonto kolonialismin toimijoina 32
3.2 Historiallinen katse ja identiteettien kehitys nykypäivään asti 34
4. Poliittisen elämän piirteet uudisasutuksen alaisessa ilmapiirissä 1600-luvun alussa 38
4.1 kaksinaismoralismi uudisasutuksen instituutioissa 41
4.2 Kolonisoitu hallinto ja laki 1600-luvulla 43
4.3 Ideologia ja kansainvälisen politiikan vaikutus Irlannissa 47
4.4 Koulutuksen ja intellektualismin vuorovaikutus uudisasutuksen kanssa 48
4.5 Sivistystoiminta ja ennakkoluulo alkuperäisväestöä kohti 51
5. Uuden kolonialistisen yhteiskunnan synty Ulsterissa 53
5.1 Yhteiskunnallinen muutos 1630-luvulla 57
5.2 Sosiaalisen kanssakäymisen kehittyminen 64
6. johtopäätökset 68
7. Lähteet ja kirjallisuus 75

1. Johdanto

Tässä tutkimuksessa tulen käsittelemään Ulsterin uudisasutusta. Ulsteri on pohjoisin Irlannin historiallisista maakunnista. Irlannin historialliset maakunnat ovat Ulsteri, Connacht, Munsteri ja Meath. Kaikki paitsi Meath ovat vielä Irlannin maakuntia tähän päivään saakka. Virallisen uudisasutuksen aikana 1609-1625 Englannin hallinto toi alueelle englantilaisia ja skotlantilaisia uudisasukkaita ja muutti alueen poliittiset ja yhteiskunnalliset järjestelmät englantilaisien käytänteiden mukaisiksi. Uudisasutuksen kehitykselle tärkeää oli vapaa maa eli maa, joka oli palautunut irlantilaisen eliitin omistuksesta tai vuokrauksesta Englannin kruunulle, jota pystyttiin jakamaan uudisasukkaille.

Hugh O'Neill ja Rory O'Donnellin lähtö Irlannista vuonna 1607 oli erityisen hyödyllistä tätä prosessia varten, koska miehet johtivat kahta hyvin vahvaa ja suuria maa-alueita omistavia perheitä. Perheet olivat olleet myös Englannin kruunun vihollisia vuosisadan vaihteessa tapahtuneen yhdeksän vuoden sodan aikana. Hugh O'Neill ja Hugh Roe O'Donnell eli Rory O'Donnellin vanhempi veli olivat johtaneet Englannin hallitusta vastaan käytyä yhdeksän vuoden sotaa (1594–1603). Englannilla oli halu laajentaa valtaansa Irlantiin jo Tudor valloituksen aikana (1536–1603), jota irlantilainen eliitti pyrki yhdeksän vuoden sodalla vastustamaan. O'Neill ja O'Donnell olivat olleet äärimmäisen näkyviä Ulsterin maakunnassa ennen, kuin he lähtivät perheidensä kanssa meriteitse Espanjaan vuonna 1607 ja heidän vaikutusvaltansa loppui Ulsterissa lähdön jälkeen. Tämä avasi Englannin kruunulle tilaa myös vaikuttaa enemmän Irlannin politiikkaan.

Yhdeksän vuoden sodan päätyttyä irlantilaisten häviöön vuonna 1603, jaarleille oli annettu takaisin osia heidän maastaan ja titteleistään, mutta he jäivät suuren tarkkailun alle. Tämä tulee esiin O'Neillin kirjeenvaihdossa kuninkaan kanssa.[1] Englannin kruunu syytti jaarleja O'Neill ja O'Donnell moneen kertaan salaliitosta tai maanpetturuudesta vuoden 1603 jälkeen ja jännitys sekä kuolemanuhka kävivät liian suuriksi jaarleille vuoteen 1607 mennessä.[2] Jaarlien lähteminen Ulsterista johti siihen, että kuninkaan toimesta heidän maansa takavarikoitiin. Nämä maa-alueet muodostivat suuren osan siitä, mistä oli tuleva Ulsterin uudisasutusalue.

Alueen virallinen uudisasutus alkoi vuonna 1609. Uudisasutusta kutsuttiin aikalaisissa teksteissä Ulsterin uudisasutukseksi ja tulen tässä tutkimuksessa käyttämään myös tätä nimeä

alueelle. Ulsteri on yksi Irlannin historiallisista maakunnista, joka sisältää yhdeksän kreivikuntaa pohjoisessa Irlannissa. Näistä kreivikunnista kuusi olivat osa virallista asutusta vuosina 1609-1625. Nämä kuusi olivat Coleraine (myöhemmin Londonderry), Tyrone, Donegal, Cavan, Armagh ja Fermanagh. Kolme muuta kreivikuntaa, Antrim, Down ja Monaghan uudisasutti yksityiset henkilöt 1600-luvun alussa. Pohjois-Irlannin kuusi kreivikuntaa eroavat niistä kuudesta, jotka oli virallisesti asutettu 1600-luvun alussa.

Kaikki yhdeksän kuntaa olivat kuitenkin asutettuja kruunun kautta tai yksityisesti. Esimerkiksi Ulsterin skotlantilaiset ovat hyvin näkyviä Antrimissa ja Downissa, koska he olivat pääasiassa yksityisesti asuttaneet näitä alueita. Virallista asutusta usein tarkastellaan ilman, että otetaan huomioon alueen yksityinen uudisasutus, vaikka tämä ei olisi totuudenmukaista. Sen sijaan kaikkien yhdeksän kreivikunnan tarkastelu on hyödyllistä, kun tutkitaan uudisasutusta. Käytettävissä olevia alkuperäislähteitä ei kuitenkaan ole monia yksityisesti asutetuista alueista, niin näiden käsittely tarkemmin tässä tutkimuksessa jää pienelle.

Ulsterin uudisasutus tapahtui virallisen suunnitelman mukaisesti vuosina 1609-1625. Uudisasutus jatkui kuitenkin myös virallisen suunnitelman ajan jälkeen, koska 16 vuotta kestävä virallinen suunnitelma toimi aloittamaan pitkän uudisasutuksen prosessin, mutta ei kattanut prosessin kokonaisuutta. Uudisasutus oli järjesteltyä ja tarkoituksenmukaista kolonisaatiota Englannin taholta. Ulsterissa alkuperäisväestön kokonainen korvaaminen uudisasukkailla ei tapahtunut, mutta alkuperäisväestö syrjäytettiin taloudellisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti eri tavoin, joita tämä tutkimus tulee käsittelemään. Englanti oli halunnut saada hallintaansa Ulsterin jo 1500-luvun lopussa, mutta ei pystynyt tähän ennen vuotta 1609 osaksi Ulsterissa jo olleen hallinnon takia.

Englannin kruunu ja paikallinen englantilainen hallinto Irlannissa laativat suunnitelman jakaa vuonna 1607 kruunulle takaisin perityt maat uudisasukkaille. Jaettava maa tulisi olemaan entisen irlantilaisen eliitin, kuten O'Neill perheen maata ja se tulisi jaettavaksi Skotlannista ja Englannista saapuville uudisasukkaille. Uudisasutuksen suunnitelman mukaisesti uudisasukkaiden piti kaikkien ottaa uskollisuusvala kuningasta varten ja heidän piti haalia englantilaisia tapoja.[3] Esimerkiksi uudisasukkaiden piti "sopeutua uskonnollisesti kuninkaan halujen mukaan". Englanti saisi tästä uudisasutuksesta tuloja, pystyisi suojelemaan itseään

[1] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.
[2] Farrell 2017, s. 3–4.
[3] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5.

paremmin ja saisi haltuunsa alueen poliittisen vaikutusvallan syrjimällä irlantilaista eliittiä. Englannin hallinto sai suunnitelman kokoon ja toimintaan vain muutaman vuoden sisällä. Tämä johtui osittain siitä, että Ulsterin asuttamiseen oli jo aikaisemmin ollut halua Tudor-suvun hallintokaudella.[4] Tämä halu vaikutti lyhyeen suunnitelman laatimisaikaan, koska Englannin hallinto oli jo tehnyt poliittisia valintoja alueen irlantilainen eliitin maaoikeuksien ha vaikutusvallan karsimista varten.

Uudisasutuksen suunnitelman laatijat käyttivät myös yhdeksän vuoden sodan aikana tapahtunutta väestön määrän laskua poliittisena taktiikkana osoittamaan, että maa oli valmis asutettavaksi.[5] Irlannin eliitin vallan vähenemistä käytettiin englantilaisten virkamiesten toimesta osoituksena siitä, että irlantilaiset eivät voineet hallita itseään. Englannin luomassa mielikuvassa Ulsteri ja maan antimet olivat valmiita otettaviksi ja maa oli avoin uudisasukkaille. Sosiaalinen ja poliittinen vieraantuminen, johon tämä tutkimus keskittyy, olivat Ulsterissa hitaita prosesseja. Sosiaalista ja poliittista vieraantumista tapahtui jo ennen uudisasutusta, mutta uudisasutus ja sen tuomat muutokset vaikuttivat vahvasti vieraantumisen prosessiin.

1600-luvun uudisasutus oli suuri hyppy eteenpäin englantilaisen hallinnon toiminnassa Ulsterissa. Englannin hallinnon saavutuksiin kuului uudisasutuksen ajanjakson aikana vanhojen irlantilaisten maanomistajien velkaannuttaminen, joka tapahtui taloudellisen, kulttuurisen ja poliittisen vieraantumisen seurauksena. Monet irlantilaiseen eliittiin kuuluvat perheet kohtasivat taloudellista tuhoa uudisasutusta seuraavina vuosikymmeninä, koska heillä ei enää ollut pääsyä samoihin resursseihin. Irlantilaisen eliitin lisäksi uudisasutus vaikutti myös uudisasukkaisiin ja muuhun alkuperäisväestöön. Kaikkien poliittinen vaikutuskyky kehittyi uudisasutuksen aikana tai seuraavina vuosikymmeninä sen jälkeen. Tässä tutkimuksessa tulen käsittelemään tätä kehitystä.

1.1 tutkimuskysymys

Asutuskolonialismi ja uudisasutus ovat vaikuttaneet laajasti Ulsterissa koko väestöön. Aiheet ovat tällä hetkellä myös maailmanlaajuisesti hyvin ajankohtaisia ja katson niiden tutkimuksen olevan hyvin tärkeää näistä syistä. Tutkimuskentällä on jo Ulsterin uudisasutuksesta

[4] Canny 2001, s. 187.
[5] Farrell 2017, s. 63.

riittävästi kirjallisuutta, kuitenkaan yhteyttä Ulsterin uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen välillä ei ole tutkittu. Tästä syystä tätä tutkimusta varten on tärkeää tehdä tarkempi katsomus yhteiskunnallisiin ja poliittisiin muutoksiin, jotka kehittivät Ulsterissa poliittisen vieraantumisen prosessia. Tulen käsittelemään myös uudisasutuksen edeltäviä tapahtumia ja jälkivaikutuksia silloin kun ne ovat yhteydessä uudisasutuksen aikaiseen poliittiseen vieraantumiseen.

Nämä tapahtumat ja vaikutukset, joita tulen tuomaan esiin ovat jaarlien lähtöä vuonna 1607 ja Irlannin vuoden 1641 kapina. Molemmista tapahtumista on saatavilla hyvin alkuperäislähteitä, joista voidaan nähdä uudisasutuksen syitä ja seurauksia. Esimerkiksi O'Neillin valituskirjeissä ja kuninkaan vastauksissa niihin tulee esiin välinpitämättömyys irlantilaista eliittiä kohti ja halu antaa O'Neillin maata uudisasukkaille jo ennen virallista uudisasutusta. Vuoden 1641 kapinan kohdalla tarkastelen tapahtumaa suurelta osin yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta. Kapinaa tarkastellessa voidaan nähdä, miten sosiaalisen ja taloudellisen aseman heikkeneminen vaikutti alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden kokemaan poliittiseen vieraantumiseen.

Tämän tutkimuksen aikana tulen käsittelemään, miten uudisasutus vaikutti näihin edellä mainittuihin ryhmiin ja heidän kokemaan poliittiseen vieraantumiseen. Nämä ryhmät kokivat uudisasutuksen vaikutuksen heidän yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikutuskykyyn eri tavoin ja eri aikoina, mutta vaikutusta silti oli. Uudisasutuksen vaikutukset ovat myös nähtävillä tähän päivään saakka eri tavoin näiden ryhmien jälkeläisten kokemassa poliittisessa vieraantumisessa. Yksi Ulsterin uudisasutuksen jatkuva vaikutus hallintoon ja politiikkaan on nähtävillä Pohjois-Irlannin poliittisessa tilassa, joka eroaa muusta Irlannista.

Tämän tutkimuksen päätutkimuskysymys on miten Ulsterin eli Pohjoisen Irlannin historiallisen maakunnan uudisasutus vaikutti alueella asuvien henkilöiden kokemaan poliittiseen vieraantumiseen 1600-luvun alussa. Tulen käsittelemään yhteyttä uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen välillä tuomalla esiin eri elämän osa-alueita, joita uudisasutus muutti ja jotka kehittivät poliittista vieraantumista alueella. Tulen myös sivullisesti käsittelemään päätutkimuskysymyksen lisäksi sitä, miten uudisasutusprosessi on vaikuttanut jatkuvaan poliittisen vieraantumisen tunteeseen, jota etenkin Pohjois-Irlannin alueella elävät kokevat. Katson uudisasutuksen aikaisen poliittisen vieraantumisen olevan vaikuttanut Pohjois-Irlannin poliittiseen tilaan ja poliittiseen vieraantumiseen alueella. Tämän yhteyden takia 1600-luvun poliittisen vieraantumisen käsitteleminen on hyvin tärkeää.

1.2 Käsitteet, aiheen rajaus ja tutkimuksen rakenne

Uudisasutus käsitteenä viittaa prosessiin, jossa alueita asutetaan väestöllä, joka siirtyy sinne muualta perustamaan pysyvän asutuksen.[6] Tämän prosessin voi käynnistää valtio, kuten tapahtui Ulsterin virallisen uudisasutuksen kanssa. Prosessin voi myös aloittaa yhteisö tai yksilö, kuten tapahtui Ulsterin muiden kreivikuntien kanssa. Ulsteri uudisasutus liittyi vahvasti maanviljelyn laajentamiseen, koska viljelyn kautta Englannin kruunu pystyi laajentamaan tuloja helposti. Prosessiin kuului myös uuden infrastruktuurin rakentaminen ja alueen kehittäminen, usein uudisasuttavan vallan normien ja tapojen mukaan.[7] Termiä uudisasutus kuitenkin käytetään useimmiten kansainvälisesti kuvaamaan kolonialismiin liittyviä prosesseja, kuten siirtokuntien perustamista Amerikoissa ja Afrikassa 1400-luvulta 1900-luvulle.[8]

Asutuskolonialismi viittaa ulkopuolisten uudisasukkaiden asettumiseen pysyvästi alueelle, jolla on jo alkuperäisväestöä.[9] Asutuskolonialismia on tapahtunut kaikkialla maailmaa. Irlanti on vain yksi esimerkki asutuskolonialismista ja sama prosessi näkyy hyvin myös muualla, vaikka prosessit saattavat käytännössä erota toisistaan paikan ja ajan mukaan. Asutuskolonialismin tavoitteina on pysyvä asutus, maan resurssien ja maanomistuksen haltuunotto ja uuden yhteiskunnan rakentaminen. Tässä prosessissa alkuperäisväestö ja sen yhteiskunta pyritään syrjäyttämään eri taktiikoilla ja uudisasukkaat usein asetetaan ylempiarvoiseen asemaan alkuperäisväestöön verrattuna. Asutuskolonialismi eroaa muista kolonialismin muodoista, koska sen tarkoitus ei ole hyödyntää alkuperäisväestöä vaan kiinnostus on maassa itsessään.[10] Yhteiskunta pyritään myös kokonaan tai osaksi korvaamaan uudella uudisasukkaiden yhteiskunnalla. Muita esimerkkejä asutuskolonialismin alaisista maista ovat esimerkiksi Palestiina, jota Israel on pyrkinyt uudelleen asuttamaan.[11]

Olen tehnyt joitain käsitteellisiä päätöksiä tutkimusta varten niin, että lukijalle olisi selvä, mihin paikkaan tai ilmiöön viittaan ja miksi olen valinnut viitata niihin valitsemallani tavalla. Tulen käyttämään tutkimuksessa termiä pohjoinen Irlanti, kun käsittelen aluetta, jolla

[6] Bateman & Pinkington (toim.) 2011, s. 10–11.
[7] Bateman & Pinkington (toim.) 2011, s. 48–49.
[8] Lahti 2019, s. 11–14; Cooper 2005, s. 20, 33.
[9] Khalidi 2020, s. 19–21.
[10] Farrell 2018, s. 83.
[11] Theroux 2025.

uudisasutus tapahtui. Tuon tutkimuksessa esiin myös Pohjois-Irlannin, joka tarkoittaa toista asiaa. Viitatessani Pohjois-Irlantiin olen puhumassa Ulsterin alueella olevasta yhdistyneen kuningaskunnan hallintoalueesta, jonka maakunnat olivat virallisesti tai yksityisesti uudisasutettuja. Pohjois-Irlanti on uusi hallinto alue, jota ei ollut olemassa 1600-luvun alussa ja niin viittaan siihen vain, kun olen puhumassa uudisasutuksen pitkäaikaisemmista vaikutuksista alueella koettuun poliittiseen vieraantumiseen. Tutkimuksen aikana tulen myös tuomaan esiin Londonderryn kaupungin. Monia kaupungin kehitystä käsitteleviä alkuperäislähteitä on säilynyt tähän päivään saakka ja niiden tarkastelu on hyödyllistä esimerkiksi yhteiskuntaa ja uudisasutuksen synnyttämää poliittista vieraantumista käsitellessä. Aion käyttää kaupungin nimenä Londonderryä, koska kaikissa alkuperäislähteissä käytetään tätä versiota kaupungin nimestä ja pyrin pitämään kaupungista ja alueista käytettävät nimet samoina tutkimuksen läpi.

Käsitteiden osalta tiettyjen ryhmien nimet ovat myös tärkeitä tutkimuksen ymmärtämisessä. Maata annettiin erilaisille uudisasukkaille heidän virkansa ja asemansa mukaan. Yksi ryhmä koostui englantilaisista ja skotlantilaisista sotilaista ja virkamiehistä. Englanniksi heitä kutsuttiin nimellä servitors eli palvelijat. Toisen ryhmän muodostivat aateliset, ketkä saivat suurempia maan myönnytyksiä kuin muut uudisasukkaat. Englanniksi tätä ryhmää kutsuttiin nimellä undertakers eli urakoitsijat, sillä he ottivat vastaan suuremman maa-alueen lisäksi suuremman osan uudisasutuksen työstä. Uudisasutuksen suunnitelmissa tärkeäksi hahmoksi rakentui myös Lontoon yhtiöt ja kaupungit. Lontoon yritykset tuotiin mukaan uudisasutukseen yrityskaupunkien kautta. Yrityskaupunkeja piti rakentaa uudisasutuksen suunnitelman mukaisesti 25 kappaletta vuosina 1609-1625. Kaupunkien määrää vähennettiin kuitenkin yhdeksällä vuonna 1611. Yrityskaupungit olivat yritysten tukemia ja niiden hallinnon alaisia. Näistä kaupungeista onnistunein oli Londonderry, jota johti lontoolaiset yritykset.

Tutkimuksessa käytetty käsitys alkuperäisväestöstä viittaa Ulsterissa olleeseen väestöön ennen vuonna 1609 alkanutta uudisasutusta. Alkuperäisväestöllä tarkoitan, ketä vaan kuka asui Ulsterissa ennen uudisasutusta. Alkuperäisväestöön kuului myös englantilaisia ja skotlantilaisia, joiden perheet olivat jo jonkin aikaa asuneet Ulsterissa. Englantilaisia, keillä oli uudisasutusta ennen jo yhteyksiä maahan, kutsutaan ja kutsuttiin jo uudisasutuksen aikaan vanhoiksi englantilaisiksi. Irlantilaisista puhuessani viittaan irlantilaiseen etniseen ryhmään enkä muuhun alkuperäisväestöön. Lontoon näkökulmasta vanhat englantilaiset olivat oma ryhmänsä, koska he olivat omaksuneet usein irlantilaisia tapoja. Tästä syystä heidän

kokemuksensa myös eroaa englantilaisista uudisasukkaista. Ulsterin väestöä ei pidä jakaa kahteen eli alkuperäisväestöön ja uudisasukkaisiin, koska moninaiset taloudelliset, yhteiskunnalliset ja identiteettiin liittyvät erottajat vaikuttivat ihmisten minäkuvaan ja kanssakäymiseen toisiensa kanssa. Väestö Ulsterissa on monimuotoinen tähän päivään saakka ja väestön yksilöiden ja yhteisöjen välinen monimuotoisuus kehittyi ja kasvoi uudisasutuksen kautta.

Tutkimus on rakennettu temaattisesti poliittiseen vieraantumiseen vaikuttavien aihepiirien, kuten retoriikan, identiteetin, poliittisen elämän piirteiden ja yhteiskunnallisen kehityksen mukaan. Seuraavassa eli toisessa kappaleessa tulen käsittelemään uudisasutuksen taustasyitä, kuten Englannin hallinnon käyttämää ideologiaa ja sen vaikutuksia uudisasutuksen hallinnon käsittelytapoihin eri ryhmien kanssa. Tuon myös esiin joitain uudisasutuksen vaikutuksia yhteiskunnalliseen hierarkiaan ja talouteen, joka vaikutti ihmisten kokemaan poliittiseen vieraantumiseen ja vastarintaan. Kolmannessa kappaleessa tuon esiin uudisasutuksen luomia uusia identiteettejä ja miten identiteettien muuttuminen ja niiden käyttö vaikutti poliittiseen vieraantumiseen. Etenkin Englannin kirkon ja uskonnollisuuden käsitteleminen on tässä luvussa tärkeää, koska uskonnon vaikutus poliittiseen vieraantumiseen tulisi kasvamaan uudisasutuksen jälkeisinä vuosikymmeninä, mikä vaikutti vahvasti poliittisen vieraantumiseen. Tuon myös luvun lopussa esiin, miten uudisasutuksen aikainen identiteetin kehittyminen on vaikuttanut Pohjois-Irlannissa asuvien henkilöiden historialliseen katseeseen ja identiteetin jatkuvaan kehitykseen.

Neljännessä luvussa tulen käsittelemään erilaisia poliittisen elämän piirteitä 1600-luvun alussa, kuten kaksinaismoralismia, hallinnon kolonisaatiota, kansainvälisen politiikan vaikutuksia, intellektualismia ja sivistystoimintaa ja sitä, miten nämä piirteet vaikuttivat maan sisäiseen ja ulkoiseen politiikkaan, identiteettiin ja poliittiseen vieraantumiseen. Viidennessä luvussa tulen käsittelemään ryhmien moninaisuuden lisäksi uuden kolonisoidun yhteiskunnan kehitystä ja tämän vaikutusta poliittiseen vieraantumiseen. Tulen käsittelemään etenkin 1630-1640-lukujen välistä poliittista kehitystä ja poliittisen vieraantumisen radikaalia kasvua tänä aikana. Pyrin siis esittämään, miten eri vuosikymmeninä koettu poliittinen vieraantuminen kehittyi vuosien aikana johtaen 1640-luvun väkivaltaisuuksiin. Tuon myös esiin eri vuosikymmenien poliittisia piirteitä, niiden vaikutuksia poliittiseen vieraantumiseen ja miten vieraantumisen kehitys näkyi aikalaisissa teksteissä eri vuosikymmeniltä. Johtopäätöksissä kerään eri käsittelykappaleissa esiin tuotua tietoa yhteen ja teen johtopäätöksiä siitä, miten tutkimuksessa käsitellyt uudisasutukseen liittyvät eri elämän osa-alueet vaikuttivat

poliittiseen vieraantumiseen 1600-luvulla ja vaikuttavat vieläkin Pohjois-Irlannin politiikassa. Johtopäätöksien lopussa teen yhteenvedon tutkimuksesta ja tutkimuskysymyksien vastaamisesta.

1.3 Lähteet, tutkimuskenttä ja etiikka

Alkuperäislähteisiin kuuluu valituskirjeitä irlantilaiselta eliitiltä Englannin kuninkaalle, suunnitelmat uudisasutusta varten, tiedotteita maan lahjoituksista ja odotuksista uudisasukkaita kohtaan. Yksi alkuperäislähteistä on ranskalaisen François de La Boullaye-Le Gouzin matkapäiväkirja vuodelta 1644. Alkuperäiseen ranskalaiseen tekstiin on lisätty kontekstia varten muuta tekstiä vuonna 1837, kun Crofton Croker käänsi tekstin englannin kielelle. Käytettyihin alkuperäislähteisiin kuuluu myös monia kuninkaan neuvoston lähettämiä tiedotteita Irlannissa olevalle hallinnolle. Esimerkiksi tiedote kuninkaalta irlantilaiselle eliitille vastauksena heidän valituskirjeisiinsä ja ohjeita kuninkaalta paikalliselle hallinnolle protestanttisen uskon rauhallisesta levittämisestä Ulsterissa. Vuoden 1641 Irlannin kapinasta on myös käytetty alkuperäislähteitä tätä tutkimusta varten, kuten vuoden 1641 lausuntoja. Vuoden 1641 kapina ja muu väkivaltainen toiminta ei ole tutkimuksen keskiössä, mutta käsittelen kapinan yhteyksiä uudisasutukseen ja poliittiseen vieraantumiseen.

Alkuperäislähteet ovat saatavilla tietokannoissa ProQuest Early English Books Online, Internet Archive tai arkistossa Virtual Records Treasury of Ireland eli Irlannin digitaalisten aineistojen arkistosta. Irlannin digitaalisten aineistojen arkisto on ollut yksi tärkeimmistä arkistoista tätä tutkimusta varten. Digitaalisten aineistojen arkisto on uusi arkistoinnin projekti Irlannissa, joka aloitettiin vuonna 2022. Arkistoon on koottu Irlannin tasavallassa ja Iso-Britanniassa pidettyjä aineistoja, mitkä ovat sisällöllisesti tarkempia, kuin muista tietokannoista löytämäni lähteet. Arkistointi projekti aloitettiin vuonna 2022 eli sata vuotta Irlannin sisällissodan (1922-1923) alun ja monien alkuperäislähteiden tuhon jälkeen. Tämän tapahtuman takia monet tutkimuksessa käytetyt alkuperäislähteet ovat kopioita alkuperäisistä teksteistä.

Tutkimuskirjallisuutta englannin kielellä Ulsterin uudelleenasetuksesta on huomattava määrä. Suomeksi tutkimusta Ulsterin uudelleenasutuksesta ei olla tehty merkittävästi. Kaikki tutkimuskirjallisuus aiheesta on tutkimuskentän kielijaon takia englanniksi tai käännettyä kirjallisuutta englannin kielestä suomen kielelle. Tutkimuksen teoreettisen lähestymistavan

takia tutkimuskirjallisuuteen kuuluu myös tekstejä Pohjois-Irlannin nykyisestä poliittisesta ilmapiiristä, muista asutuskolonialismia kokeneista maista ja myös yleisestä Irlannin historiasta. Esimerkiksi Feargal Cochranen kirja *Northern Ireland: the fragile peace* (2021) kuuluu tähän ryhmään.

Eettiset kysymykset olevat tulleet esiin tutkimusprosessin aikana. Esimerkiksi monista alkuperäisteksteistä on saatavilla vain kopioita, koska tekstit ovat kärsineet tulipalojen takia. Mahdollisen ongelmallisuuden tuon esiin, kun käsittelen tai tuon esiin aineistoja tekstissä. Alkuperäisteksteistä voisin kuitenkin sanoa, että kun tekstien restaurointia/kopioita ja näiden tekijöitä tarkastellaan niin kaikki tiedot tekijästä/tekijöistä ja ajasta on tuotu esiin asianmukaisesti. Tutkimusaiheen ajankohdan takia kaikki alkuperäislähteiden kirjoittajat ovat menehtyneet jo monia vuosisatoja sitten, eikä heidän yksityisyytensä tuota tästä syystä eettisiä vaikeuksia.

Eettisyys on tullut myös esiin tutkimuksessa käytetyn sanaston kanssa, koska irlantilaisista käytettiin sanoja, kuten barbaari. Sanojen negatiivisien yhteyksien takia käytän lainausmerkkejä varmistaakseni, että lukija ymmärtää sanojen tulevan suoraan alkuperäislähteistä. Myös Londonderryn kaupungin nimen valintaan liittyy eettisyys, koska kaupungista käytetty nimi on jakautunut. Kalolilainen väestö käyttää kaupungista usein nimeä Derry, kun taas protestanttinen väestö kutsuu kaupunkia Londonderryksi. Valintani kutsua kaupunkia Londonderryksi perustuu ainoastaan alkuperäislähteisiin. Nykyinen politiikkaan ja identiteettiin liittyvä moninaisuus kaupungin nimityksessä ei ole vaikuttanut valintaan.

1.4 Poliittisen vieraantumisen teoria

Poliittinen vieraantuminen tapahtui yksilöllisellä, yhteisöllisillä ja yhteiskunnallisilla tasoilla eri tavoin ja se myös vaikutti eri ryhmiin erilaisilla tavoilla. Poliittinen vieraantuminen liitettynä asutuskolonialismiin on monimuotoinen prosessi, joka on kiinni identiteetissä, yhteiskunnallisessa mallissa ja poliittisessa ja taloudellisessa vakaudessa. Uudisasutuksen tuomat englantilaiset arvot ja hallinta loivat vieraantumista yksilöiden ja heidän kulttuuripoliittisten juurtensa välillä. Tätä osaa poliittisesta vieraantumisesta voi verrata Frantz Fanonin (1925–1961) ajatukseen eksistentiaalisesta vieraantuneisuudesta. Fanon oli

1900-luvun yksi merkittävimmistä dekolonisaatiota käsittelevistä filosofeista. Hänellä oli myös psykiatrin koulutus, joka vaikutti hänen tutkimukseensa.

Fanon argumentoi viimeisessä kirjassaan Les Damnés de la Terre (suom. Maan kirotut) kolonisoitujen yksilöiden kokemuksista hajotetun minäkuvan kanssa.[12] Hän käsittelee esimerkiksi väliin jäämisen tunnetta, pakotetun identiteetin ja tukahdutetun alkuperäisen identiteetin välillä. Fanonin tutkimus ei suurelta osin osu oikein asutuskolonialismin kohdalla, koska asutuskolonialismi on muiden kolonialismin tyyppeihin verrattuna erilainen päämäärältä. Ulsterissa alkuperäisväestöä haluttiin korvata uudisasukkailla ja alkuperäisväestön käyttäminen työvoimana ei ollut osa suunnitelmaa. Tämä alkuperäisväestön korvaaminen ei kuitenkaan tapahtunut. Arvoihin liittyvä eli aksiaalinen vieraantuminen, tunneperäinen, sosiaalinen ja kulttuurinen vieraantuminen tulevat kuitenkin kaikki esiin Ulsterin kohdalla ja näyttävät, miten asutuskolonialismi vaikuttaa identiteettiin muiden kolonialismin typpien lisäksi. Fanon tuo esiin kirjassaan ajatuksen psykologisesta sorrosta ja "jaetusta" yhteiskunnasta ylivertaisiin kolonisoiviin ja alempiarvoisiin kolonisoituihin, joka tulee esiin myös Ulsterin kohdalla.[13]

Vieraantumisen prosessia ja sen osa-alueita voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. Aihetta eri näkökulmista tarkastelevat tutkijat tulkitsevat poliittisen vieraantumisen osa-alueet toisistaan poikkeavilla tavoilla. Sosiologista ja psykologista lähestymistapaa edustavat Erich Fromm (1900–1980) ja Melvin Seeman (1918–2020). Useat tutkijat, kuten Fromm ja Seeman ovat kehittäneet omia näkemyksiään vieraantumisen eri ulottuvuuksista. Seeman on jäsentänyt vieraantumisen viiteen osa-alueeseen: voimattomuuteen, merkityksettömyyteen, normittomuuteen, eristäytyneisyyteen ja itsevieraantumiseen.[14] Poliittinen vieraantumien on monitahoinen ja kontekstisidonnainen prosessi, joka ilmenee eri tavoin eri yhteiskunnissa ja väestöryhmissä. Lähestymistavan mukaan vieraantumisen eri ulottuvuudet voivat korostua eri tavoin, mutta keskeisiä ovat aina yksilön suhteet toisiin ihmisiin ja valtaan. Tarkastelen poliittista vieraantumista useista näkökulmista: arvojen, tunteiden, tiedollisten ulottuvuuksien, toiminnan sekä sosiaaliskulttuurisen vieraantumisen kautta.

Poliittinen vieraantuminen prosessina on monivaiheinen ja pitkään vaikuttava asia. Siihen liittyy tunneprosesseja, kuten vähempiarvostamista, identiteettikriisejä, vastarintaa ja epätoivoa, jota käyn käsittelykappaleissa läpi. Identiteetteihin poliittinen vieraantuminen

[12] Fanon 2021, s. 253.
[13] Fanon 2021, s. 70.
[14] Seeman 1959, s. 1.

vaikuttaa etenkin yhteydessä asutuskolonialismin kanssa. Muutos identiteetteihin tapahtuu uudisasukkaiden ja uuden hallinnon tuoman uuden yhteiskunnallisen järjestelmän ja asuinalue muutoksien kautta, joka lisää sosiaalisen ja poliittisen vieraantumisen tunnetta. Ulsterissa alkuperäiskansa ja uudisasukkaat kokivat monia muutoksia poliittisen ja alueellisen muutoksen kautta. Esimerkiksi irlantilaisen eliitin identiteetti kehittyi, kun he menettivät maata ja valtaa uudisasutuksen kautta.

Liitettynä asutuskolonialismiin poliittisesta vieraantumisesta tulee prosessina vieläkin monimuotoisempi. Uuden kulttuurin ja sen normien ja tapojen suosiminen, keskusvallan ekonominen hallinta maassa ja poliittisen järjestelmän ja vallanpitäjien muuttuminen vaikuttavat kaikki kasvavaan kyvyttömyyden tunteeseen ottaa osaa poliittisesti. Alkuperäisväestön vieraannuttaminen poliittisesta järjestelmästä oli yksi Ulsterin asutuskolonialismin päämääristä ja vaikuttaa näin myös siihen, miten yllä mainittuja vaikutteita käytetään. Alkuperäisväestön vieraannuttaminen poliittisesta järjestelmästä tuli esiin esimerkiksi irlantilaisen eliitin valituskirjeissä ja kuninkaan vastauksessa näihin. Maahan tuotiin enemmän englantilaisia politikkoja ja irlantilaiselta eliitiltä otettiin maata.[15] Irlantilaisen maanomistuksen vähentäminen ja englantilaisten poliittisten voimien määrän kasvaminen vähensi irlantilaisen eliitin kykyä ottaa osaa politiikkaan. Poliittisissa instituutioissa toimivaa alkuperäisväestöä korvattiin uudisasukkailla, ketkä olivat osoittaneet lojaalisuutensa keskusvallalle ja alkuperäisväestön poliittinen toimintakyky pieneni samalla.

Ulsterin tapauksessa tyytymättömyys ja poliittinen vieraantuminen yleisemmin on katsottu olleen alkuperäisväestön tai irlantilaisten kokema asia. Tämä ei kuitenkaan ollut edes 1600-luvun alussa totta, joka tulee tutkimuksen kautta selväksi. Tyytymättömyyttä esiintyi myös uudisasukkailla ja lontoolaisilla yrityksillä uudisasutuksen alusta saakka. Poliittinen vieraantuminen, kuitenkin on hieman vakavampaa, kuin vain tyytymättömyys esimerkiksi maanjaon kanssa. Uudisasukkaiden jälkeläiset ovat kokeneet suuremmin poliittista vieraantumista 1900-luvulla. 1600-luvulla irlantilaisten tai alkuperäisväestön poliittinen vieraantuminen tulee esiin huomattavasti valituskirjeissä kuninkaalle ja kapinallisessa toiminnassa, jota tapahtui osittain epäreiluksi katsottujen poliittisten valintojen takia. Tästä syystä tutkimuksessa tulee esiin enemmän alkuperäisväestö, mutta teksti ei ole rajattu käsittelemään vain tätä ryhmää.

[15] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56; Kuninkaan vastauskirje irlantilaisen eliitin esittämiin valituksiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/76.

2. Ulsterin uudisasutuksen taustasyyt

Uudisasutuksen suunnitelmaa käsittelevässä kirjeessä vuodelta 1610 listataan uudisasutuksen tavoitteita. Ensimmäinen uudelleenasutuksen tavoite oli "tuon villin maan turvaaminen englannin kruunulle".[16] Tästä sananvalinnasta pystytään päättelemään, miten Englannin hallinto arvioi alkuperäisväestöä ja heidän tapojansa. Englannin kruunun suurin tavoite uudisasutusta varten oli saada maa ja sen resurssit Englannin kruunun haltuun ja korvata alkuperäisväestön yhteiskunta uudella uudisasukkaiden yhteiskunnalla ja kulttuurilla. Alkuperäisväestö haluttiin syrjäyttää tarkoituksella. Halu ei kuitenkaan ollut tarpeeksi luja muuttamaan tilannetta nopeasti tai kokonaan.

Uudisasutuksen saavutukset kehittyivät Ulsterissa paljon hitaammin, kuin kruunu olisi halunnut. Uudisasutuksen hitaasta alusta huolimatta kaupunkien ja muun infrastruktuurin kehitys 1600-luvun alussa on ollut tärkeää alueen kulttuurille. Esimerkiksi Londonderry tai Derry, mitä johti lontoolaiset yhtiöt, Londonderryn kreivikunnan lisäksi, kehittyi runsaasti 1600-luvun alun aikana. Kaupungilla ja kreivikunnalla oli erillinen status muista yrityskaupungeista ja uudisasutusalueista, koska se oli lontoolaisten yritysten johtama. Maanmittauksissa näkyy, kuinka vähän uudisasukkaita maassa oli verrattuna siihen, kuinka paljon Englannin hallinto halusi heitä olevan. Osa Londonderryn kreivikunnan Loughinsholin baronissa asuvista brittiläisistä vuokralaisista valittivat vuonna 1622, että maassa ei ollut tarpeeksi maanomistajia Iso-Britannian saarelta. Tämän takia monet maanomistajat joutuivat kulkemaan usein pois johtamaltaan alueelta ottaakseen osaa oikeudenkäynteihin valamiehistönä.[17] Jatkuva matkustaminen vaikutti negatiivisesti uudisasukkaiden elämään ja poliittiseen tyytyväisyyteen.

Englanti valitsi uudelleenasuttaa Ulsterin suunnitelmien mukaisesti tulovirtaa varten, mutta muita syitä oli myös valinnan taustalla. Ulsterissa uudisasutus ja englannin valta-aseman kasvu toimi parhaiten myös alueen maantieteen takia. Etenkin Skotlannin rannikko on lähellä Ulsterin rannikkoa. Tämän takia matka ei ollut niin iso työmäärä uudisasukkaille, vaikka sen aikaisilla kuljetusvälineillä matkaan olisi kulunut jonkin verran aikaa ja vaivaa silti. Kuningas

[16] Ohjekirje uudisasutuksesta, 1610. STC 3130.
[17] Vetoomus brittiläisiltä vuokralaisilta Loughinsholin paronissa, 1622. Hunter (toim.) 2018, s. 48–50.

lupasi uudisasukkaille, että heidän ei pidä kahteen vuoteen maksaa vuokraa muuton jälkeen, koska heidän piti matkustaa ja alkaa rakentaa uusille mailleen.[18]

Englannin hallinto päätteli, että alkuperäisväestön korvaaminen englantilaisilla ja skotlantilaisilla helpottaisi maan resurssien saamisessa, koska heidän tavoitteensa ja norminsa olisivat hallinnon päätösien mukaisia. Nämä resurssit olivat hyvin tärkeitä Englannin taloudelliselle kehitykselle. Ulsteri oli myös maantieteen takia tärkeä alue saada Englannin vallan alle, koska se oli lähimpänä Skotlannin rannikkoa ja Englannissa pelättiin mahdollista ulkomaista hyökkäystä Irlannin kautta. Suunnitelmat erosivat huomattavasti uudisasutuksen prosessista, mutta käytössä oleva retoriikka alkuperäisväestöstä ja eri ryhmistä jäi hyvin ihmisten mieleen Iso-Britanniassa, Irlannissa ja muissa maissa.

Englannin tarve saada Ulsterin alueen resurssit haltuunsa tai kyky puolustaa Englantia Ulsterista käsin eivät olleet ainoat syyt, jotka vaikuttivat uudisasutus suunnitelman toteutuskykyyn. Ulsterin uudisasutus ei olisi ollut mahdollista ilman O'Neill ja O'Donnell perheiden äkkinäistä lähtöä Ulsterista vuonna 1607. Tämä oli hyvin tärkeä tapahtuma, joka avasi Englannin hallinnolle oikeutetun mahdollisuuden lunastaa takaisin maa, jota kuningas oli jaarleille antanut ja jakaa tämä maa uudelleen uudisasukkaiden välillä. Ulsterin resurssien ja Englannin puolustuskyvyn takia Ulsteri oli ollut englantilaisten haluama alue vuosien ajan ennen vuoden 1609 suunnitelmia, mutta vasta irlantilaisen eliitin vallan tiukan rajoittamisen jälkeen oli uudisasutus mahdollista. Uudisasutukselle hyödyllistä oli Englannissa yleistynyt tapa katsoa irlantilaisia ja heidän tapojansa sivistymättöminä. Tämä lähestymistapa irlantilaisia kohtaan johti lopulta siihen, että tärkeät irlantilaiset hahmot, kuten O'Neill menettivät valta-asemansa Ulsterin alueella kokonaan.

Asutuskolonialismin tavoite ja 1600-luvun laajempi englantilainen ajattelutapa Irlantia ja irlantilaisia kohti täytyy pitää mielessä, kun puhutaan alkuperäisväestöstä ja heille annetusta arvosta. Ihmisarvo, jota me katsomme nykypäivänä hyvin tärkeäksi ja kaikille kuuluvaksi ei ollut 1600-luvulla vielä kehittynyt ajattelutapana. Vuoden 1641 kapinaan liittyvissä englantilaisissa pamfleteissa tuli esiin vahvasti ajattelu irlantilaisista "barbaareina."[19] Englannin hallinto pyrki näin poistamaan irlantilaisten ihmisyyttä englantilaisen yleisön silmissä. Irlantilaisten katsominen vähempi arvoisina ihmisinä oli alkanut jo tietenkin monia

[18] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5.
[19] Säteri 2023, s. 16.

vuosia ennen 1640-luvun väkivaltaisuuksia, mikä näkyi myös Ulsterin uudelleenasutuksen suunnitelmissa ja kirjallisuudessa.

Syy tälle vähättelylle ei kuitenkaan ole vain sodat, kuten yhdeksän vuoden sota tai 1641 kapina vaan asutuskolonialismin rakenne itsessään. Kuusi virallisen asutuksen alla olevaa kreivikuntaa eivät olleet ainoat maa-alueet, joita asutettiin. Niiden alueiden lisäksi, joita toin esiin aikaisemmin, oli myös muita maa-alueita, joita asutettiin ja jotka olivat englannin kruunun vallan alla. Englanti oli vuosisatoja jo pyrkinyt saamaan resursseja Irlannin kautta ja Irlannin väestö katsottiin olevan usein tämän tiellä. Uuden yhteiskunnan rakentaminen Irlantiin oli siis hyödyllistä Englannin ja Skotlannin kruunulle ja hallinnon piti käyttää retorisia keinoja rakentaakseen uuden yhteiskunnan.

2.1 Retoriikan käyttö osana uudisasutuksen kehittämistä

Englantilaisen hallinnon käyttämä retoriikka ja sanavalinta irlantilaisista oli erittäin tärkeää Ulsterin uudisasutuksen kehittymistä varten. Englannin hallinto pyrki rakentamaan tietynlaisen kuvan Ulsterista ja sen alkuperäisväestöstä englantilaiselle lukukykyiselle yleisölle. Näin hallinto pyrki vakuuttamaan mahdollisia uudisasukkaita Ulsteriin muuttamisesta. Tämä retoriikka irlantilaisia kohtaan on nähtävillä myös muussa vallan tavoittelussa ja kulttuurisissa eroissa maiden välillä. Esimerkiksi Ulsterista puhuttiin tyhjänä maana, joka oli valmis asutusta ja maankäyttöä varten.[20] Kalastukseen, metsätalouteen ja muun tuotannon laajaan määrään ja viennin kehitykseen keskitytään paljon alkuperäislähteessä. Esimerkiksi asiakirjassa syistä, miksi lisätä Lontoon kaupunki ja yritykset Ulsterin uudisasutukseen piiriin.[21] Tyhjän maan retoriikan kielen käyttö, osoittautui suotuisaksi tavaksi oikeuttaa ja varmentaa uudisasutusta.

Hallinto pystyi käyttämään tätä taktiikkaa uudisasukkaiden siirtämistä varten niin, että Englannin kruunu pystyisi saamaan varoja esimerkiksi viennin, tuonnin, verojen ja vuokran kautta.[22] Taloudellinen puoli tuleekin suunnitelmissa suuresti esiin. Kuningas sanoi ohjeissaan urakoitsijoille eli asutuksesta ja maan hallinnasta vastuussa oleville henkilöille, että omalta maalta pitää viedä ja tuoda englannista tavaraa ja englantilaisen hallinnon tapoja

[20] Farrell 2017, s. 63.
[21] Kirje motiiveista ja syistä liittää Lontoon yritykset Ulsterin uudisasutukseen, 1609. TNA PRO 31/8/199/195.
[22] Farrell 2017, s. 44.

pitää ylläpitää.[23] Tässä alkuperäistekstissä tuodaan myös esiin, miten maata ja asutusta piti kehittää maa-alueen koon mukaisesti. Annetut maa-alueet täytyi asuttaa englantilaisilla ja sisämaasta tulleilla skotlantilaisilla henkilöillä.[24] Tekstissä kerrataan moneen otteeseen, että maan kehittämisestä vastuussa olevat henkilöt eivät saa ottaa vuokralle irlantilaisia tai muita ihmisiä, ketkä eivät ole ottaneet uskollisuudenvalaa kuningasta varten.

Kielentarkastelua eli diskurssianalyysia käyttämällä voidaan nähdä esimerkiksi eroavaisuudet siinä, miten eri etnisyyksiä katsottiin ja miten sosiaaliset ryhmät jakautuivat. Skotlannilla ja Englannilla olivat kireät välit, vaikka vuonna 1603 James VI ja I tuli ensimmäiseksi Iso-Britannian kuninkaaksi. Raymond Gillespie sanoo kirjassa The Plantation of Ulster : Ideology and Practice, että 1620-luvulla uudisasukkaita kutsuttiin usein brittiläisiksi yrityksenä rakentaa kuva yhtenäisyydestä, vaikka "britti" sanankäyttö oli keinotekoista. Gillespie kutsui tätä sananvalintaa keinotekoiseksi, koska brittiläistä identiteettiä ei ollut vielä rakentunut tähän aikaan. Brittiläinen identiteetti on epävarma sanavalinta, koska Skotlannissa ja Englannissa olivat aina olleet omat kulttuuriset alueet ja eri parlamentit vuoteen 1707 saakka. 1650-luvun kyselyissä tätä sananvalintaa ei enää Gillespien mukaan ole käytetty, joka saattaa näyttää kuinka paljon 1640-luvun levottomuudet vaikuttivat myös näiden eri ryhmien väleihin ja Englannin hallinnon käytänteisiin.[25]

Sananvalinnat kuninkaan kirjeissä ja asiakirjoissa ja retoriikka, jota uudisasutuksen suunnitelmissa käytettiin, vaikutti siihen, miten eri ihmisryhmät näkivät itsensä uudisasutuksen hallinnon ja yhteiskunnan sisälle tai ulkopuolelle jääneinä. Käytetty retoriikka minimoi alkuperäisväestön olemassaoloa ja auttoi samalla antamaan perustan sille, miksi uudisasutus voitiin tehdä. Englannin hallinnon negatiivinen kielenkäyttö alkuperäisväestöä kohtaan ei kuitenkaan alkanut uudisasutuksen kanssa, vaan jo sitä ennen. O'Neill ja O'Donnell suvut olivat kokeneet suhteiden heikkenemistä Englannin hallinnon kanssa jo yhdeksän vuoden sodasta (1594-1603) saakka. Näiden suhteiden rappeutuminen oli suuri osa sille, miksi jaarlit päättivät lähteä Ulsterista. Virallista uudisasutusta aikaisemmin tapahtuneet kanssakäymiset irlantilaisen eliitin ja Englannin hallinnon välillä olivat olleet merkittäviä alkuperäisväestön poliittiselle vieraantumiselle ja yhteiskunnalliselle muutokselle, joka teki uudisasutuksesta mahdollista. Englannin hallinto pystyi vähitellen siirtämään maa-alueita ja valtaa itselleen alkuperäisväestön poliittisen vieraantumisen kautta.

[23] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5.
[24] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5. (yhdestoista määräys)
[25] Gillespie 2012, s. 104.

2.2 Uusi maanjako, taloudellinen kehitys ja piittaamattomuus alkuperäisväestöä kohti 1600-luvun alussa

Englannin hallinto pystyi virallisen uudisasutuksen aikana antamaan aikaisemmin irlantilaisten hallinnassa olevia maita uudisasukkaille ja siirtää näin myös varakkuutta alkuperäisväestöltä englantilaisille ja skotlantilaisille. Taloudellisen hallinnan siirtäminen uudisasukkaille oli mahdollista, koska Englannin hallinto antoi heille vuokra myönnytyksiä ja muita erikoisoikeuksia, jotka auttoivat myös alkuperäisväestön poliittisessa vieraannuttamisessa. Uudisasutus toi myös uuden maanjaon lisäksi taloudelliseen elämään muutosta, kun alkuperäisväestöä joutui muuttamaan tai elämään korotetuilla kuluilla yleistyvän englantilaisen vuokran maksamisen tavan mukaan.

Englantilaisen hallinnon jälkeen irlantilaisten vuokrat olivat usein paljon suurempia, kuin kunnianosoitus maksu tai suojeluraha, jota irlantilaiset olivat antaneet maata omistaville irlantilaisille herroille ennen uudisasutusta. Heikontunut taloudellinen tilanne alkoi vaikuttamaan hiljalleen irlantilaisten elämään. Tätä kaikkea käsittelee Gerard Farrell kirjassa The ‘mere irish’ and the colonisation of Ulster, 1570–1641. Hän tekee eron maataomistavien ja vuokralla asuvien irlantilaisten välillä, joka on tärkeää. Tässä tutkimuksessa viitatut valituskirjeet ja vastaukset niihin kuninkaalta ovat vain kirjoitustaitoisen irlantilaisen eliitin ja kruunun välillä tehtyjä. Irlantilaisien vuokralla asuvien ja muiden alkuperäisväestöön kuuluvien henkilöiden elämistä tiedämme rajatummin heidän sosioekonomisen asemansa takia.

Vuokrien korkeammassa hinnassa, kuitenkin tulee esiin, että monien irlantilaisten taloudellinen tilanne heikkeni riippuen heidän asuinalueestansa, sosiaalisesta asemasta ja muista tekijöistä. Etenkin niiden henkilöiden kohdalla, ketkä joutuivat lähtemään pois kodistaan uuden maanomistajan takia. Alkuperäislähteissä ei käsitellä, sitä kuinka usein pakko siirtoa tapahtui. Monet englantilaiset maanomistajat kuitenkin halusivat pitää tai heidän täytyi pitää irlantilaisia vuokralaisia, kruunun määräysten vastaisesti, vuokralla taloudellisista syistä.[26] Tästä voi päätellä, että monet pysyivät asuinalueellaan. Englannista ja Skotlannista ei saatu muuttamaan tarpeeksi ihmisiä 1600-luvun ensimmäisien vuosikymmenien aikana. Monet maanomistajat eivät edes asuneet Ulsterissa tähän aikaan ja

[26] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 80, 108.

rakennus saavutukset jäivät pieniksi, mutta englantilaiset maanomistajat tarvitsivat silti vuokraa.[27]

Uudisasuttavien maanomistajien vuokra saattoi tulla lunastettavaksi kruunulle vasta muutaman vuoden jälkeen, mutta valuuttaa tarvittiin maan ylläpitämiseen ja tämän takia vuokrasopimuksia piti tehdä irlantilaisten kanssa. Esimerkiksi Londonderryssä otettiin irlantilaisia vuokralaisia, vaikka kaupunki kasvoi hyvin jo1610-luvulta eteenpäin. Tämä osoittaa, että alkuvuosina oli vaikeaa saada uudisasukkaita muuttamaan. Thomas Phillips (n. 1560–1636) yritti neuvoa vuonna 1623 kuningasta ja kaupungin yrityksiä laittamaan kirjoille kaikki irlantilaiset mahdollisten väkivaltaisuuksien tai kapinoiden takia.[28] Phillips joutuikin tämän takia muutamaan kertaan oikeuteen lontoolaisten yritysten kanssa, koska he eivät halunneet tätä tehdä. Irlantilaiset vuokralaiset olivat tärkeä osa kaupungin väestöä.

Uudisasukkaita alkoi saapumaan suurempi määrä 1630-luvulla. Irlantilaisten vuokraajien aseman heikkeni tästä syystä, mutta tämä ei tarkoittanut, että irlantilaisia vuokralaisia ei enää haluttu. Uudisasukkaat pyrkivät vuosien 1624–1628 välillä saamaan luvan pitää irlantilaisia vuokralaisia. He saivat myöhemmin tämän oikeuden kuninkaalta, sillä kompromissilla, että he luovuttaisivat neljänneksen maastaan tai maksaisivat lisää vuokraa tiloistaan.[29] Irlantilaiset vuokralaiset maksoivat kuitenkin uudisasukkaille lisää vuokraa tämän päätöksen jälkeen, joka tarkoitti, että korotetut kulut pitää irlantilaisia vuokralla ei tullut vuokranantajien kukkaroista. Irlantilaisia vuokralaisia siis haluttiin pitää kahdesta syystä, koska irlantilaisten vuokralaisten pitäminen oli halvempaa ja englantilaisia ja skotlantilaisia uudisasukkaita ei ollut etenkään uudisasutuksen alussa tarpeeksi. Irlantilaisilla vuokraajilla oli myös usein heikommat taloudelliset tilanteet, niin he tekivät lyhyempiaikaisia sopimuksia, joka oli parempaa muuttuvassa tilanteessa maanomistajille.[30]

Englannin hallinon käyttämä retoriikka ja sanavalinnat irlantilaisista uudisasutusta ennen ja sen aikaan johtivat siihen tilanteeseen, että uudisasukkaat saattoivat olla epävarmoja yhdessä elosta alkuperäisväestön kanssa, kuten Phillipsin ehdottavat uudistukset näyttävät. Taloudellisesti yhdessäolo oli kuitenkin parasta yrityksille ja yksittäisille maanomistajille. Uudisasutus vaikutti vahvasti populaatioon, talouteen ja muutti ihmisten suhteita toistensa ja

[27] Osa Bodley-maanmittauksesta, 1613. Hunter (toim.) 2018, s. 24.
[28] Sir Thomas Phillipsin ehdotukset kuningaskunnan turvallisuuden parantamiseksi, 1623. Hunter (toim.) 2018, s. 74.
[29] Osa vuoden 1624 tutkintakomissaarien raportista, 1624. Hunter (toim.) 2018, s. 38.
[30] Hunter (toim.) 2018, s. 38.

hallinnon kanssa. Tämä muutos taas vaikutti siihen, miten alkuperäisväestö ja uudisasukkaat toimivat ja asuivat yhdessä tai erikseen.

Englannin hallinnolla oli tietyt ryhmät, joihin se laittoi erilaiset irlantilaiset maanomistajat ja maattomat. Nämä liittyivät siihen, kuinka luotettaviksi ihminen tai hänen lähipiirinsä katsottiin olevan. Epäluottamus alkuperäisväestöä kohti vaikutti siihen, missä he pystyivät elämään ja mitä Englannin hallinto odotti heiltä. Alkuperäisväestöön kuuluvia henkilöitä, ketkä olivat näyttäneet vastustavansa englantilaista hallintoa yhdeksän vuoden sodan aikana ei haluttu asumaan uudisasukkaiden kanssa. Kaikki eivät kuitenkaan olleet tarpeeksi tärkeitä Englannin hallinnon silmissä, että heistä välitettäisiin suuremmin.

Suunnitelmissa asutusta varten ei tule esiin paljoakaan ajattelua alkuperäisväestöä kohti vaan monissa alkuperäisteksteissä keskitytään maan resursseihin ja niiden käyttöön. Esimerkiksi alkuperäislähteissä 1600–1610-luvuilta tulee esiin piittaamattomuus alkuperäisväestöä kohti. Silloin kun alkuperäisväestö tulee esiin, niin heistä käytetty ilmaisutapa on melkein aina negatiivinen. Jopa kruunun vastauksissa vanhan irlantilaisen eliitin valituskirjeisiin tulee esiin heikosti piilotettu turhautuminen.[31] Alkuperäisväestön erottelu uudisasukkaista oli osa uudisasutuksen virallista prosessia, mutta uudisasukkaat eivät eläneet hallinnon suunnitelman mukaisesti ja kanssakäymistä alkuperäisväestön kanssa ylläpidettiin.

Englannin hallinnon välinpitämättömyys alkuperäisväestöä kohtaan myöhemmin vaikeutti tilannetta Ulsterissa. Englannilla ei ollut suunnitelmaa alkuperäisväestöä varten. Työ koko maan hallintoa kohti liikkui eteenpäin toiminnan tai toiminnan puuttumisen mukaan. Alkuperäisväestön vähempi arvostaminen ja taktiikoiden, kuten ‘tyhjän maan’ käyttö saatettiin katsoa hyödyllisemmäksi tavaksi saada uudisasukkaita alueelle.[32] Uudisasukkaille tarjottiin myös vapautta vuokrasta ensimmäisiksi vuosiksi. 1610-1620-luvuilla Englannin hallituksen suurin tavoite uudisasutusta varten oli tuoda maahan uudisasukkaita, mutta halu muuttaa Englannista tai Skotlannista oli pieni. Ilman uudisasukkaita alkuperäisväestön yhteiskuntaa olisi ollut vaikeaa sivuuttaa uudella yhteiskunnalla. Näiden uudisasukkaiden piti toimia Englannin tapojen mukaan ja näyttää lojaalisuutensa ja luotettavuutensa kruunulle.[33] Esimerkiksi ohjeissa uudisasukkaita kohti sanotaan, että kuningas on iloinen antaa maata niille uudisasukkaille, keillä on ”arvoa” ja näiden uudisasukkaiden piti toimia englantilaisten

[31] Kuninkaan vastauskirje irlantilaisen eliitin esittämiin valituksiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/76.
[32] Farrell 2017, s. 65.
[33] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5.

tapojen mukaisesti.[34] Kaikkia uudisasukkaita ei haluttu Ulsteriin vaan vain niitä henkilöitä, keitä hallinto arvosti ja tämä pidätteli mahdollisesti kiinnostuneita ihmisiä muuttamisesta.

Arvo oli tärkeää uudisasutuksen aikaisessa Ulsterissa. Kuninkaan ja paikallisen hallituksen antama arvo vaikutti siihen, mitä henkilöiltä odotettiin ja kuinka paljon lojaalisuutta heidän piti osoittaa. Kuninkaalla oli odotuksia uudisasukkailta niin kuin hänellä oli odotuksia alkuperäisväestöltä. Nämä odotukset olivat erilaisia ja paljon tarkemmin ylös kirjattuja uudisasukkaiden kohdalla, kuin alkuperäisväestön. Heiltä odotettiin muurin ja talon rakennusta ja riippuen heille annetun maa-alueen suuruudesta myös muiden rakennusten ja uudisasukkaiden hoidosta. Varakkaiden uudisasuttajien, kuten urakoitsijoiden, piti hankkia heille annetuille maille uudisasukkaita vuokralle. Näitä vaatimuksia oli vaikea tavoittaa ja ne saattoivat pitää myös ihmisiä sopimasta muuttoa ja vuokraamasta maa-alueita. Varakkaiden englantilaisten ja skotlantilaisten henkilöiden haluttomuus muuttaa tarkoitti myös vähemmän varakkaiden uudisasukkaiden määrän olevan rajattu uudisasutuksen alkuvuosina.

Irlantilaisten taloudellisen tilanteen heikentyessä poliittinen järjestelmä ja maanomistus muuttuivat hiljalleen. Englantilaiset vuokranantajat pystyivät määräämään irlantilaisilta kalliimmat vuokrat ja usein myös tekivät näin. Irlannissa ei usein ennen asutuskolonialismia maksettu vuokraa rahana vaan usein eläinten kautta.[35] Nämä eläimet annettaisiin periaatteessa lahjana eikä maksuna sille irlantilaiselle perheelle, kuka johti asutettua aluetta. Oikeus maahan tuli eliitin kannattamisen eikä virallisen vuokran maksun kautta.[36] Kun uudisasutus alkoi, tämä järjestelmä muutettiin englantilaisemmaksi. Vuokraa alettiin maksaa rahana maanomistajille, koska englantilaiset katsoivat irlantilaisen järjestelmän liian erilaiseksi. Samankaltainen englantilaisuuden lisääminen tapahtui myös tuotannon nousun ja maankäytön kanssa. Irlannissa oli tapana valmistaa vain niin paljon, kuin tarvittiin. Englannissa oli tapana pyrkiä tekemään ylituotantoa vientiä varten. Englantilaisia viljely tapoja suosittiin, mutta irlantilaisia käytäntöjä säilyi myös.

Koko Irlannin tuotanto ja talous oli 1640-luvulle tultaessa noususuhdanteessa ennen 1641 vuoden kapinaa.[37] Alkuperäisväestön osuus tästä kasvusta on kuitenkin kiistanalaista. 1600-luvun alussa uudisasukkaiden pienen määrän takia irlantilaisia tarvittiin myös työtä varten. Donegalin kunnan valmistavassa opiskelupaketissa tulee esiin, että vuonna 1621 tuli selväksi,

[34] Asiakirja ehdoista ja edellytyksistä urakoitsijoille, 1609. STC 24515.5.
[35] Farrell 2017, s. 166.
[36] Farrell 2017, s. 176.
[37] Säteri 2023, s. 9.

että ainakin osaa alkuperäisväestöstä tarvittiin mahdollistamaan englantilaisten ja skotlantilaisten tilojen kasvua.[38] Alkuperäisväestö ei kuitenkaan päässyt usein nauttimaan työnsä antimista ja korotettujen vuokrien takia joutuivat huonoihin taloudellisiin tilanteisiin. 1624 vuoden maanmittauksen mukaan Armaghin ja Fermanaghin kreivikunnissa alkuperäisväestön paimentajien palkka koostui suurelta osalta heidän oikeudestansa laiduntaa eläimiä maalla.[39] Alkuperäisväestön taloudellisen tilanteen huonontuminen samalla kun alueen talous kasvoi, johti kuitenkin negatiivisiin tunteisiin englantilaista hallintoa ja uudisasukkaita kohti.[40]

Uudisasutus vaikutti myös alueen kielelliseen ja kulttuurisen kehitykseen, mutta kehitys oli näkyvissä eri osissa Ulsteria eri tavoin. Ulsterissa oli paikallisia eroja jo ennen uudisasutusta, mutta uudisasutuksen kautta näistä tuli suurempia. Joillakin alueilla ei toteutunut uudisasutusta ja alueita jäi pääasiassa irlantilaisten maanomistajien haltuun.[41] Uudisasukkaat halusivat parhaita maita ja kruunu halusi nähtävästi nämä maat tuottoa varten uudisasukkaiden käsiin. Tämän takia kaukaisimmat tai maanviljelyyn soveltumattomat, maanosat jäivät irlantilaisten maanomistajien käsiin tai irlantilaisen asutuksen piiriin. Maan osissa, joihin muutti enemmän uudisasukkaita tilanteesta tuli monimuotoisempi.

Uusi maanjako vaikutti irlantilaisten vuokralaisten lisäksi irlantilaiseen eliittiin, keiden haltuun annettiin jäljelle jääneitä huonompia maita. Vuokralla asuvat henkilöt kärsivät korotettujen kulujen takia, kun taas irlantilainen eliitti kärsi tulojen menetyksestä. Taloudelliset huolet pahensivat koettua poliittista vieraantumista, koska syyt korotetuille kuluille ja pienemmille tuloille olivat kiinni siinä, miten heiltä odotettiin eri asioita uudisasukkaisiin verrattuna. Uudisasukkaille Englannin hallinnon odotukset heitä kohti olivat liian paljon, mutta alkuperäisväestölle ei annettu samoja odotuksia tai oikeuksia, kuten vuokramyönnytyksiä. Tämän eron vaikutus alkoi näkyä hiljalleen 1600-luvun ensimmäisen puoliskon aikana alkuperäisväestön poliittisena vieraantumisena.

[38] Donegal County Council 2018, s. 10.
[39] Farrell 2017, s. 185.
[40] Farrell 2017, s. 184–189.
[41] Donegal County Council 2018, s. 11.

2.3 Irlantilaisten maanomistajien poistaminen vallasta ja heidän vastarinta

Irlantilaisen eliitin asema heikentyi, kun maan politiikka uudistettiin Englannin normien mukaisesti. Irlantilaiset taloudelliset tavat lopetettiin ja irlantilainen eliitti ei enää saanut samoja tuloja, kuin ennen uudisasutusta. Tämä vaikeutti irlantilaisten maanomistajien elämää. Monet hankkiutuivat hiljalleen huomattavaan määrään velkaa.[42] Taloudellinen hallinta laski myös eliitin kohdalla vuosikymmenten varrella. Perheiden taloudellinen heikentyminen tapahtui osaksi poliittisien muutosten takia, koska välit eri tulolähteiseen myös katosivat. Irlantilaisella eliitillä oli vuokralaisia, jos perhe omisti tarpeeksi maata vuokrattavaksi. Monet perheet eivät kuitenkaan halunneet nostaa vuokria maksimiin, kuten maataomistavat uudisasukkaat, joka vaikutti heidän talouteensa negatiivisesti.[43] Muutamilla perheillä oli myös suhteita ulkomaiden kanssa, mutta suhteita ulkomaihin katkesi uudisasutuksen jälkeen. Tämä lisäsi taloudellisien ongelmien kanssa irlantilaisen eliitin poliittisen vieraantumiseen, kun perheet eivät pystyneet ylläpitämään suhteita ja vaikutusvaltaa.

Englannin hallinto, uudisasukkaat ja alkuperäisväestö vaikuttivat kaikki uudisasutukseen Ulsterissa ja uudisasutus myös ohjasi heidän elämiänsä. Irlantilainen eliitti ja heidän vastauksensa uudisasutukseen oli etenkin tärkeää alueen kehitykselle ja muun alkuperäisväestön poliittisille mielipiteille. Suuri osa irlantilaisen eliitin toiminnasta tapahtui vastauksena englantilaisen hallinnon toimintaan ja menettelytapoihin. Englantilaisen hallinnon toiminta maanjaon parissa jätti monet irlantilaiseen eliittiin kuuluvat huonoon taloudelliseen tilanteeseen, kun irlantilaisille annettiin heikkokuntoisemmat maa-alueet. Irlantilaisen eliitin vastarintaan, etenkin vuoden 1641 kapinan aikana, vaikutti vahvasti kielteinen tapa, millä Englannin hallinto kohteli heitä. Englanti oli epäluuloinen monia irlantilaisia maanomistajia ja heidän uskollisuuttansa kohti. Esimerkiksi kuninkaan vastauksessa irlantilaisen eliitille tulee esiin kuninkaan ja kuninkaan neuvoston epäluottamus irlantilaisia kohtaan.[44] Kirjeessä sanotaan, kuinka kuningas ja hänen neuvostonsa eivät ole tietämättömiä irlantilaisia kohtaan viitaten irlantilaisen eliitin sotaisaan historiaan Englannin hallinnon kanssa.

Irlantilainen eliitti koki vahvan muutoksen heidän poliittisessa, sosiaalisessa ja taloudellisessa vaikutuskyvyssä 1600-luvun alussa ja tämä johti heidän kasvavaan poliittisen

[42] Farrell 2017, s. 246, 257.
[43] Farrell 2017, s. 246.
[44] Kuninkaan vastauskirje irlantilaisen eliitin esittämiin valituksiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/76.

vieraantumiseen.[45] Vuorovaikutus irlantilaisen eliitin ja englantilaisen hallinnon välillä oli vahvaa, mutta usein riitaisaa, kuten tuli esiin yhdeksän vuoden sodasta (1594-1603) ja 1600-luvun kapinoista. Tämä vuorovaikutus irlantilaisen eliitin ja englantilaisen hallinnon välillä kehittyi uudisasutuksen kautta. Englannin hallinto karsi pois irlantilaista eliittiä poliittisen vaikutusvallan alueelta, joka johti eliitin poliittisen vieraantumiseen ja vastarintaan.

Suuri ero irlantilaisen eliitin ja englantilaisen hallinnon välillä oli uskonto. Ulsterin alkuperäisväestö oli suurelta osalta katollinen ja oli tehnyt yhteystyötä muiden katolilaisien valtioiden kanssa ennen uudisasutusta. Esimerkiksi espanjalaiset voimat olivat auttaneet yhdeksän vuoden sodan aikana Irlannin sotatoimia Englantia vastaan.[46] Irlantilaisen eliitin lojaalisuuden epäileminen etenkin mahdollisen ulkomaisen hyökkäyksen varalta oli englantilaisen kruunun silmissä vastuullista. Epäily kuitenkin vaikutti vahvasti irlantilaisen eliitin poliittiseen vieraantumiseen ja vastarintaan, mikä myös tuotti vastarintaa muussa alkuperäisväestössä. Tämä uudisasutuksen vaikutus kasvavaan vastarintaan on vaikuttanut vahvasti alueen historiaan. Irlantilaisen eliitin lojaalisuuden epäileminen oli yksi vaikutusvaltaisimmista asioista tälle vastarinnalle. Lojaalisuutta kruunua kohti arvostettiin uudisasutuksen alussa, mutta uudisasutuksen päämäärä oli korvata alkuperäisväestö uudisasukkailla ja tämä koski etenkin eliittiä.

Lojaalisuuden arvostaminen väheni vuosien mittaan ja monet perheet saivat syytöksiä kruunulta epäluotettavuudesta ilman oikeutettua syytä. Taloudellisen tilanteen taantuma vaikutti myös jokapäiväiseen elämään ja kehittyi samalla kun poliittiset välit kruunun ja paikallisen hallinnon kanssa heikentyi. Taloudellinen muutos oli keskeinen tekijä poliittisen tilanteen kärjistymiseen 1640-luvun alussa. Irlantilaiset maanomistajat antoivat taloudellisia myönnytyksiä vuokralaisilleen, mutta he myös ajattelivat itsekkäästi vuonna 1641, laittaen itsensä ja oman perheensä sosiaalisen aseman ylläpitämisen ensin. Eliitin, vuokralla asuvien irlantilaisten ja muiden alkuperäisväestöön kuuluvien välillä oli kuilu 1641 vuoden tapahtumissa.[47] Kapinoita oli Farrellin mukaan kaksi. Pienen eliittiin kuuluvan ryhmän kapina, jolla pyrittiin saamaan takaisin omaa valtaa ja muiden irlantilaisten kapina, jolla pyrittiin spontaanisti kaataa koko kolonialistinen järjestelmä. Tämä erottelu alkuperäisväestön keskuudessa näyttää, miten irlantilaisen eliitin tilanne erosi muusta väestöstä ja miksi heidän vastarintansa esiintyi erilaisena kuin muiden. Irlantilainen eliitti

[45] Farrell 2017, s. 153–276.
[46] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 5–7.
[47] Farrell 2017, s. 257–258.

koki poliittisen vieraantumisen eri tavalla kuin muut, koska heillä oli ollut myös enemmän yhteiskunnallista ja poliittista valtaa ennen uudisasutusta.

Joidenkin irlantilaisien maanomistajien tilanne kärjistyi jo 1600-luvun alkuvuosina, sillä Englannin hallinto oli alkanut jo supistamaan heidän valta-asemaansa ja oikeuksia. Esimerkiksi maasta lähteneiden jaarlien tilanne oli taloudellisesti ja poliittisesti vaakalaudalla yhdeksän vuoden sodan seurauksena jo ennen uudisasutusta. Yhdeksän vuoden sodan (1594-1603) jälkeen nämä kaksi jaarlia saivat pitää ainakin osan maastaan ja tuloistaan, mutta Hugh O'Neillin valituskirjeissä kuninkaalle tulee esiin, että heille annettuja taloudellisia myönnytyksiä vähennettiin ajan myötä.[48] Jaarlien lähtöön maasta vaikutti poliittisen pelon lisäksi taloudelliset vaikeudet. Poliittinen pelko tulee esiin O'Neillin valituskirjeessä kesäkuulta 1606 haluna välttää Englannin kruunun vallan kasvua maassa uusien valtionmiehien nimityksen kautta. Kuningas vastasi O'Neillin kirjeeseen saman vuoden syyskuussa kunnioittavasti kirjoitetulla vastauksella, jossa kehotetaan O'Neillia olemaan häiritsemättä Englannin hallintoa Ulsterissa.[49] Englannin hallinnon epäily ja vastahakoisuus, joka kohdistui irlantilaista eliittiä kohti, oli hallinnollinen taktiikka yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja poliittisesti eristää heidät vaikutusvallasta. Tämä johti eliitin poliittiseen vieraantumisen lisäksi myös muun alkuperäisväestön syrjäytymiseen, kun Englannin hallinto otti haltuunsa poliittiset ja oikeudelliset tilat.

Taloudelliset vaikeudet, joita eliitille kehittyi uudisasutuksen tuloksena eivät myöskään syrjineet. Englannin hallinnon esittämät muutokset vaikuttivat kaikkiin jopa niihin, ketkä olivat taistelleet Englantia varten yhdeksän vuoden sodan aikana. Kaksi muuta esimerkkiä taloudellisen tilanteen vaikutuksesta poliittiseen vieraantumiseen ja vastarintaan ovat Conor ja Rory Maguire.[50] He olivat olleet lojaaleja Englannin hallintoa kohti yhdeksän vuoden sodan aikana ja olivat hyvissä väleissä uudisasukkaiden kanssa. Englannin hallinto oli katsonut heihin suotuisasti, mutta he silti ottivat osaa vuoden 1641 kapinaan, uudisasutuksen hallinnon kehittämien taloudellisien vaikutuksien takia. Maguire veljien kaltaisia lojaaleja irlantilaisia suosittiin, mutta kun tilanne kehittyi 1600-luvun aikana, niin heidän taloutensa huonontui myös. Näiden perheiden valta piti ottaa pois, että uusi hallintomuoto pystyisi ottamaan vallan ja aikaisempi lojaalisuus ei enää merkinnyt paljoa. Vastarinnalle vastattiin

[48] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.
[49] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.
[50] Donegal County Council 2018, s. 17.

lujalla otteella. Conor Maguire teloitettiin vuonna 1645 ja Rory Maguire kuoli tappelussa vuonna 1648.

Ulsterin poliittista järjestelmää, tapoja ja normeja arvostettiin vähemmän, kuin englantilaisia tapoja. Englannin hallinto teki muutoksia moneen hyvin tärkeään järjestelmään. Englannin hallinto myös suosi omaa valtion kieltä eli englantia. Uskollisuudenvalaa kuninkaalle pyrittiin käyttämään uudisasukkaita yhdistävänä tekijänä ja erottavana tekijänä alkuperäisväestöstä.[51] 1600-luvun alussa nämä käytänteet toimivat keinona sulkea katolilaiset ja muita kirkkoja edustavat henkilöt hallinnollisten tehtävien ulkopuolelle. Tämä prosessi ei toiminut 1600-luvun alussa, koska monet presbyteeriset ja katolilaiset maanomistajat eivät ottaneet valaa, mutta pitivät silti asemansa muiden syiden takia.[52] Irlantilaisiin maanomistajiin kohdistunut kyynisyys puolestaan johti vähitellen vanhan eliitin aseman heikentymiseen. Tämä epäluottamus ei enää perustunut lojaalisuuteen, kuten yhdeksän vuoden sodan aikana, vaan yhä enemmän siihen, miten maanomistajat kykenivät tuottamaan arvoa Englannin kruunulle.[53] Mikäli tätä arvoa ei katsottu syntyvän maanomistajat syrjäytettiin ja epälojaalisuudesta syyttäminen tarjosi tähän kätevän perustan.

Kuninkaan ja kuninkaan neuvoston vuonna 1606 lähettämässä kirjeessä Irlannin paikalliselle englantilaiselle hallinnolle tulee esiin, miten irlantilaisia kohtaan tulisi käyttäytyä. Kirjeessä kuningas myöntää suvaitsevuutta ”paavismia” eli katolisen uskon harjoittajia kohtaan, mutta yhtenee paikallishallinnon lähestymistapaan irlantilaisia kohtaan, ketkä käyttäytyvät ”epäkunnioittavasti tai kapinallisesti”.[54] Kirjeessä todetaan myös julkisen epäkunnioittavan käytöksen olevan erityisen kielteinen teko, jos se oli kohdistettu Englannin hallinon edustajia kohti. Alkuperäisväestön poliittisen valituskyvyn ja päätösvallan pienentäminen uudisasutusta varten alkoi näin hiljalleen.[55]

Poliittisen ilmapiirin muotoutumiseen vaikutti keskeisesti yksilöiden käsitykset toisistaan sekä poliittisesta järjestelmästä. Luottamus omaan vaikuttamiskykyyn, järjestelmän tunnistamis- ja edustamiskykyyn, sen arvojen ja moraalisten periaatteiden hyväksyttävyyteen sekä omaan ymmärrykseen heikkeni monien kohdalla, mikä synnytti vieraantumista sekä

[51] Farrell 2017, s. 116–117; Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 104.
[52] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 104.
[53] Antrimin jaarlin vuokrasopimus Toole McAlisterille, 1637. Hunter (toim.) 2018, s. 89.
[54] Englannin ja paikallisen hallinnon välinen kirje koskien armeijaa, uskontoa ja englantilaisien perheiden kuljetusta Irlantiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/36.
[55] Englannin ja paikallisen hallinnon välinen kirje koskien armeijaa, uskontoa ja englantilaisien perheiden kuljetusta Irlantiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/36.

yhteisöstä, että poliittisesta järjestelmästä.[56] Tällöin poliittinen osallistuminen alkoi näyttäytyä etäisenä ja merkityksettömänä. Kehityssuunta olisi voinut johtaa joko poliittiseen apatiaan tai aktiiviseen vastarintaan. Irlannissa suunnaksi kehittyi vastarinta. 1600-luvun alussa esiintyi apatiaa, mutta myöhemmin yhteiskunnallisen muutoksen jälkeen 1640-luvulla vastarinta alkoi näkymään selvemmin.[57]

2.4 Alueellisen ja väestöllisen muutoksen kehitys 1600-luvun edetessä

Suurin uudisasutuksen vaikutus oli muutos väestöön ja alueeseen. Uudisasukkaiden maahanmuutto ja alueellinen kehitys esimerkiksi infrastruktuurin kautta on vaikuttanut vahvasti alueeseen, mutta nämä eivät olleet ainoita muutoksia, joita alueellinen ja väestöllinen muutos toi. Alkuperäisväestön, heidän työnsä, arvojen, normien ja kulttuurin vähempi arvostaminen toimi vahvasti kasvattamaan vieraantumista poliittisesta järjestelmästä.

Tällä väestöllisellä muutoksella oli monia vaikutuksia Ulsterin yhteiskuntaan ja sosiaaliseen ja poliittiseen elämään 1600-luvun alussa. Väestöllinen muutos oli keskeinen osa uudisasutusta, koska uudisasukkaiden maahan muutto oli keskeistä uudisasutuksen kehitykselle. Alueellinen muutos esimerkiksi infrastruktuuriin ja maanviljelykeinoihin oli myös hyvin tärkeää uudisasutuksen taloudellisia tavoitteita varten. Esimerkiksi Lontoon kaupungille lähetetyssä kirjeessä kuningas listaa syitä, miksi Lontoon kaupungin pitäisi ottaa osaa Londonderyn yrityskaupugin uudisasutukseen ja kirjeessä listataan erikseen, mitä Londonderyn alueella on karjasta, vesilähteisiin ja rakennusmateriaaleihin.

Sosiaalisesti monet kärsivät maanhallinnan, yhteisöiden rakenteen tai olemisen muutoksista ja identiteetin muuttumisesta, jota käsittelen myöhemmin lisää. Osaksi näiden muiden tekijöiden takia suurin osa alkuperäisväestöstä jäi pois poliittisesta elämästä, kun Ulsterin ja muun Irlannin hallinnollisesta keskuksesta tuli hiljalleen Lontoo. Irlannissa oli vielä oma parlamenttinsa ja irlantilaisella eliitillä oli valtaa 1600-luvun alkuvuosina. Parlamentti alkoi kuitenkin olemaan enemmän ja enemmän englantilaisen vaikutuksen alla vuosisadan edetessä. Irlantilaiset pysyivät aktiivisina toimijoina, vaikka toiminta ei aina johtanut näkyvään muutokseen. Englannin hallinto ei välittänyt antaa tai jättää irlantilaisille oikeaa

[56] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 80, 112.
[57] Farrell 2017, s. 1–17.

poliittista valtaa, joka johti poliittiseen vieraantumiseen, koska ihmiset eivät kokeneet toiminnallaan olevan vaikutusvaltaa.

Vallankeskuksen siirtyessä pois saarelta ja paikallishallinnon kehittyessä englantimaiseksi poliittinen vieraantuminen oli monille etenkin alkuperäisväestöön kuuluville voimakkaasti tunnettua. Arvonannon vähentyminen ja negatiivisen keskustelumallin kehittyessä jokapäiväisemmäksi tämä prosessi kehittyi vahvemmin. Uudisasutus oli monesta syystä vieraantumiseen johtava asia. Uudisasutuksen päämäärään kuului syrjäyttämisen kautta alkuperäisväestön läsnäolon poistaminen poliittisesta elämästä. Ulsterissa alkuperäisväestön poliittista läsnäoloa ei koskaan saatu yhtenäisesti poistettua, vaikka monia eri taktiikoita, käytettiin. Uudisasukkaiden läsnäolon vähäisyys voidaan ehkä katsoa osa syyksi sille, miksi tämä ei koskaan tapahtunut, mutta siihen vaikutti myös Englannin kirkon ja reformaation asema, poliittinen epävakaus Englannissa, yhteisen toiminnan ajoittainen tarvittavuus ja myös alkuperäisväestön vähättely itsessään. Irlantilaiset ovat aina pyrkineet pysymään mukana poliittisessa toiminnassa, vaikka tämä olisi joinakin aikoina ollut hyvinkin vaikeaa.

Ajatus irlantilaisista ja heidän kulttuurinsa arvosta oli jo ennen uudisasutusta kerännyt huomiota ja arvon antaminen takaisin ryhmälle sen pois ottamisen jälkeen on ollut hyvin vaikeaa. Samalla tavalla kuin muidenkin näkemysten muuttaminen on pitkä prosessi. Englannissa ihmisillä oli jo tietty kuva siitä, minkälainen Irlanti ja Ulsteri oli ja siitä, miten maata voitaisiin parhaiten käyttää. Alkuperäisväestön äänestä ei välitetty tai sitä ei haluttu monessa tapauksessa ottaa huomioon. Ihmisten väliset suhteet ja ideat olivat kiinni persoonassa itse eikä vain poliittisessa ideologiassa eli vaihtelua oli, mutta yleinen linjaus oli välinpitämätön tai negatiivinen irlantilaisia kohti. Ideologian vaikutus talouteen ja yhteiskunnalliseen asemaan vaihteli ryhmä ja yksilö tasolla, mutta se vaikutti aina negatiivisesti alkuperäisväestön kykyyn osallistua politiikkaan, joka johti poliittiseen vieraantumiseen.

Englannin hallinnon käyttämä ideologia johti irlantilaisien vieraantumiseen ei vain poliittisista käytänteistä, mutta myös omasta minäkuvasta. Uuden yhteiskunnan rakentaminen 1600-luvun alussa oli Englannin hallintoa varten vaikeaa ja usein väkivaltaista, koska ihmisillä oli koko elämänsä ajan tietty ajatus itsestään ja omasta paikasta muihin verrattuna. Uudisasutus pyrki uuden yhteiskunnan rakentamiseen ja näin rikkoi ihmisten käsitystä itsestään, joka sosiaalisesti vieraannutti vanhoista tuttavuuksista ja poliittisista tavoista. Minäkuva vaikuttaa ihmisten poliittiseen vieraantumiseen ja monien Ulsterissa asuvien

henkilöiden minäkuva kehittyi uudisasutuksen kautta 1600-luvun alussa. Tietämys siitä, kuka minä olen, oli tärkeää jokaiselle henkilölle. Muuttuvassa maailmassa, jossa jakaantuminen alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä kasvoi, vaikutti tähän minäkuvaan negatiivisesti. Esimerkiksi kun ennen eri sosiaalisilla tasoilla olevat ihmiset laitettiin samaan joukkoon ennen ylempiin luokkiin kuuluvien henkilöiden kanssa ja asuinpaikat vaihtuivat pakosta, niin tämä vaikutti siihen, miten Ulsterin asukkaat kokivat itsensä.[58]

Muutos minäkuvaan tapahtui pääosin, kun sosiaalinen hierarkia muuttui uudisasutuksen kautta. Asutuskolonialismin kautta uusi hierarkia ei ollut erilainen ainoastaan vallassa olevien ihmisten kautta, vaan myös sosiaalisen rakenteen kautta. Ihmiset eivät välttämättä tietäneet, minne he kuuluvat tai jos he kuuluvat ollenkaan uudisasutuksen aikaisien muutoksien ja epävarmuuden takia. Alkuperäisväestön pääosin poisjääminen poliittisesta rakenteesta tuli esiin hiljalleen uudisasutuksen vuosikymmenten aikana. Ajan kuluessa uuden identiteetin kuva rakentui ihmisten mieleen ja yhteiskunnallisen kehityksen suunnasta tuli selvempi talouden ja poliittisten oikeuksien kautta. Uudisasutus ja sen vaikutukset väestöön ja alueeseen ovat moninaisia ja liittyvät vahvasti uudisasutuksen politiikkaan ja ihmisten kokemaan vieraantumiseen tästä politiikasta.

Aikalaisessa hierarkiassa 1600-luvun alussa alkuperäisväestö jäi suurelta osin pois poliittisesta toiminnasta, koska he jäivät yhteiskunnallisen pyramidin alemmille kerroksille. Alkuperäisväestö usein jäi näille alemmille tasoille, koska Englannin hallinto ei katsonut heitä tarpeeksi tärkeiksi tai halutuiksi ottamaan osaa poliittisiin valintoihin. Uudisasutuksen eri vaikutukset, kuten retoriikka, hierarkia ja talous liittyvät näin toisiinsa ja olivat vuorovaikutuksessa poliittisen vieraantumisen kanssa. Uudisasutus ja poliittinen vieraantuminen tukivat toisiaan. Englannin hallinnon tekemät valinnat ja uuden yhteiskunnan rakentuminen näiden hallinnollisten valintojen kautta johtivat poliittiseen vieraantumiseen.

3. Uusien identiteettien synty uudisasutuksen kautta

Asutuskolonialismi oli keskeinen tekijä poliittisen vieraantumisen rakentumisessa Ulsterissa. Vallan keskipisteen siirtyminen Lontooseen ja valtasuhteiden muutos vaikuttivat paikallisten identiteettien kehitykseen ja eri ryhmien sosiaaliseen ja poliittiseen asemaan.

[58] Farrell 2017, s. 169.

Asutuskolonialismin seurauksena alkuperäisväestö koki voimakkaampaa identiteettistä kehitystä 1600-luvun alussa. Pitempää aikaväliä tarkastellessa on kuitenkin mahdollista nähdä, miten uusi ympäristö vaikutti myös uudisasukkaiden identiteettien muovautumiseen.[59] Ajan myötä identiteetit alkoivat yhä selvemmin rakentua uskonnollisten ja etnisten jakolinjojen mukaisesti.

1600-luvulla asutuskolonialismin myötä tapahtunut kulttuurinen muutos heijastui myös materiaalisessa kulttuurissa. Moraalikäsitykset alkoivat kytkeytyä fyysiseen olemukseen, mikä vaikutti esimerkiksi pukeutumistapojen arviointiin. Irlantilaisista osa tuki englantilaisten vaatteiden ostamista ja osa oli vahvasti englantilaisten vaatteiden käyttämistä vastaan.[60] Sama ilmiö näkyi myös rakennustekniikoissa ja asumisessa. Ennen uudisasutusta tuotanto, kuten viljan viljely, tapahtui Ulsterissa tarpeen mukaan eikä vientiä varten, mikä selittää infrastruktuurin, kuten teiden, muurien ja rakennusten vähäisyyden Ulsterissa ennen uudisasutusta.[61] Nämä uudet ilmestymät maisemaan auttoivat kehittämään uutta hierarkiaa ja olivat fyysinen muistutus uudisasutuksesta ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Ne muistuttivat ihmisiä omasta paikastaan yhteiskunnassa ja Englannin hallinnon vallasta.

Identiteetin rakentumisessa visuaaliset ja materiaaliset ilmentyvät, kuten vaatetus olivat merkittävässä roolissa 1600-luvun alun Ulsterissa.[62] Ne toimivat välineinä kulttuurisen ja sosiaalisen aseman ilmaisemisessa. Englantilaisen vallan kasvu ja alkuperäisväestön pukeutumisen negatiivinen moralisointi vaikuttivat identiteetteihin juuri tämän itseilmaisun kautta. Ideologista kontekstia ei voida erottaa materiaalisen kulttuurin ja infrastruktuurin kehityksestä kolonialismin aikaisessa Ulsterissa.[63] Irlantilaisiin ja heidän kulttuuriinsa kohdistunut barbaarisuuden leima oli syvään juurtunut ja tämä ajattelutapa ulottui myös kulttuurisiin ilmaisumuotoihin, kuten vaatetukseen ja arkkitehtuuriin. Uuden yhteiskunnan kulttuuriset normit tukivat poliittisia normeja sulkemalla alkuperäisväestön pois ylemmistä yhteiskuntaluokista ja poliittisesta vaikutusvallasta. Englantilaista vaatetusta arvostettiin enemmän ja se alkoi edustamaan ylempien yhteiskuntaluokkien arvoja.[64]

Jotkin alkuperäisväestöön kuuluvat henkilöt kokivat englantilaisten vaatteiden käytön hyödylliseksi, koska se antoi heille kulttuurisen etusijan ja tavan pitää poliittista

[59] Farrell 2017, s. 197.
[60] Farrell 2017, s. 113.
[61] Farrell 2017, s. 38.
[62] Farrell 2017, s. 123–125.
[63] Farrell 2017, s. 49.
[64] Farrell 2017, s. 123–125.

vaikutusvaltaansa yllä. Monet irlantilaiset olivat myös kulttuurista vaihtoa vastaan, vaikka tämä tuli esiin vahvemmin vasta 1641 kapinan jälkeen.[65] Vaatteet olivat arvokkaampia 1600-luvun alussa, kuin ne ovat tänä päivänä, koska niiden valmistamiseen meni suurempi osa tuloista. Tämän takia englantilainen kalliimpi pukeutumistapa oli myös suosittua joidenkin irlantilaisten kohdalla, koska se näytti korkeaa yhteiskunnallista asemaa.[66]

Englantilaisen kulttuurin vaikutus ympäristöön, tapoihin, arvoihin ja muotiin johti monien alkuperäisväestöön kuuluvien henkilöiden kulttuurisen identiteetin syrjäytymiseen.[67] Tämä syrjäytyminen tapahtui usein luonnollisesti kulttuurisen vaihdon kautta, eikä aina ollut kokonaismuotoista. Useat irlantilaiset maanomistajat, kuten Hugh O'Neill, olivat opiskelleet Irlannin ulkopuolella, mukaan lukien Englannissa ja omaksuneet englantilaisia tapoja, mutta tämä ei merkinnyt oman kulttuurin täydellistä hylkäämistä.[68] Pikemminkin se osoittaa, että suhteet Manner-Eurooppaan ja Englantiin koulutuksen kautta olivat vaikutusvaltaisia Ulsterissa jo ennen varsinaista uudisasutusta.

Irlantilainen eliitti oli siis omaksunut joitakin englantilaisia tapoja, mutta englantilaisen vaatetuksenkin kanssa heiltä ei odotettu samoja asioita, kuin uudisasukkailta. Heille ei myöskään annettu samoja oikeuksia ja mahdollisuuksia osallistua poliittisien valintojen tekemiseen. O'Neill joutui silti lähtemään Ulsterista vuonna 1607, koska englannin hallinto ei tarvinnut tai halunnut häntä. Irlantilaisen vaatetuksen moralisointi oli vain yksi monista tavoista, joita Englannin hallinto käytti valta-asemansa vakiinnuttamiseen. Irlantilaiset olisivat voineet pyrkiä muuttamaan tapojaan englannin moraalisääntöjen mukaan, mutta tämä ei olisi muuttanut sitä, että Englannin hallinto näki heidät tarpeettomina tai pahimmissa tapauksissa uhkana, kuten he näkivät O'Neill perheen.

Kulttuurierot olivat siis huomattavia. Englantilaisesta näkökulmasta irlantilainen kulttuuri näyttäytyi sivistymättömänä. Irlantilaisilla ei ollut vastaavaa ideologista käsitystä englantilaisesta kulttuurista, mutta osa vastusti uusia kulttuurisia normeja.[69] Kulttuurinen muutos oli vahvasti kiinnittynyt politiikkaan ja identiteettiin ja vaikutti näin poliittiseen vieraantumiseen ja yleisemmin pysyvään muutokseen alueella vaatetuksen, elintapojen ja muiden käytänteiden kautta. Englantilainen hallinto ja sen edustavat kulttuuriset ja

[65] Farrell 2017, s. 123.
[66] Farrell 2017, s. 133.
[67] Farrell 2017, s. 93–151.
[68] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 124.
[69] Farrell 2017, s. 124.

yhteiskunnalliset tavat tulivat jäädäkseen ja niin myös niiden vaikutukset ihmisten identiteettiin ja poliittiseen vaikutuskykyyn.

Irlantilaiset eivät usein reagoineet englantilaisien tapojen yleistymistä vastaan. Vuoden 1641 kapinan jälkeen kuitenkin tapahtui kulttuurisidonnaista ideologista liikettä irlantilaisien taholta. Englantilaisen tyylin vaatteiden kielto kapinan jälkeen osoittaa, miten irlantilaiset käyttivät myös kulttuuria poliittisesti.[70] Suurin osa lähteistä on kuitenkin protestanttien kirjoittamia ja poliittisesti värittyneitä, joka johtaa alkuperäisväestön taustasyiden hahmottamisen vaikeuteen niiden perusteella. Vuonna 1624 irlantilaista vaatetusta ja irlantilaisten aseenkantolupia poistettiin myös englantilaisen hallinnon taholta eli tämä prosessi tapahtui irlantilaisten ja englantilaisten hallintojen tahoilta.[71] Kulttuurinen ideologia oli kuitenkin nähtävillä vaikuttavammin englantilaisten käytännöissä, Englannin hallinnon suojaamista varten. Kulttuuri ja miten se vaikutti identiteettiin esimerkiksi yhteiskunnallisen aseman kautta, olivat tärkeässä asemassa ja vaikuttivat poliittiseen elämään, kuten tulee esiin vaatetustapojen kieltämisestä. Kulttuuri ja identiteetti olivat usein yhteydessä yhteiskunnalliseen asemaan ja poliittiseen vaikutuskykyyn. Tästä syystä Englannin hallinto suosi englantilaista vaatetusta, koska se alensi irlantilaisia vaatteita käyttävien henkilöiden yhteiskunnallista asemaa ja vieraannutti heidät politiikasta.

Kulttuurin vaikutusta poliittiseen vieraantumiseen 1600-luvun alun Ulsterissa ei pidä vähätellä sillä kulttuurillinen hallinta oli merkittävä osa tarkoituksenmukaista poliittisen vieraantumisen tuottamista. Uskonto ja kulttuuri muodostivat keskeisemmän perustan Ulsterin asukkaiden identiteetille.[72] Maanomistuksen, uskonnollisen elämän ja materiaalisen kulttuurin muutokset heijastuivat erityisesti alempien sosioekonomisten ryhmien arkeen ja identiteettikokemuksiin.

Asutuskolonialismin seurauksena syntynyt kulttuurinen kuilu alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä syveni ajan myötä, jättäen monet yksilöt identiteettinsä suhteen kehittyvään tilaan.[73] On tärkeää huomioida, että politiikka ja identiteetti vaikuttavat toisiinsa molemminpuolisesti. Esimerkiksi katolilaisen väestön poliittista vaikutusvaltaa rajoittavat lait ja säädökset vahvistivat identiteettikuilua, sillä ne heikensivät alkuperäisväestön osallistumismahdollisuuksia ja näkyvyyttä. O'Neillin valituskirjeessä vuodelta 1606 tulee

[70] Farrell 2017, s. 123.
[71] Farrell 2017, s. 127.
[72] Farrell 2017, s. 258.
[73] Farrell 2017, s. 64, 287–300.

esiin jo haluttomuus omaksua vallansiirto irlantilaiselta eliitiltä kasvavalle englantilaiselle hallinnolle. Samassa valituskirjeessä O'Neill sanoo pelkäävänsä jatkuvia muutoksia hänen saamansa tukeensa, koska tämä muutos oli ”kukistamassa hänen tilansa”.[74]

Uudet muutokset, jotka tukivat englantilaista hallintoa irlantilaisten kustannuksella, jatkuivat uudisasutuksen aikana ja sen jälkeen. Sosiaalinen eriarvoisuus ja paine sopeutua uuteen yhteiskuntaan vaikuttivat yhdessä uudenlaisen identiteetin muodostumiseen. Uskonto kulttuurisena perustana, historiallinen muisti ja kansallinen itsetunto muotoutuivat uudisasutuksen, sen synnyttämien vastarintaliikkeiden ja poliittisen vieraantumisen vaikutuksesta seuraavien vuosisatojen aikana.[75]

3.1 Englannin kirkon asema; reformaatio ja uskonto kolonialismin toimijoina

Englannin kirkolla oli vahva asema Ulsterin uudisasutuksessa ja sen vaikutuksissa alueeseen, sillä ihmiset jakautuivat uskontonsa mukaan ja jakautuvat näin myös tänä päivänä. Kirkko ja uskonto vaikutti myös alueen kehitykseen ja etenkin identiteetin kautta poliittiseen vieraantumiseen. Englannin kirkko sai haltuunsa Ulsterin alueelta vanhoja kirkollisia rakennuksia, joita pyrittiin muuntamaan anglikaanisiksi, mutta anglikaaninen kirkko ei aktiivisesti osallistunut alueen uudisasutukseen.[76] Kirkon toimijoiden haluttomuus työskennellä Ulsterissa ilmentää tätä osanoton puutetta. Reformaation ydinperiaatteisiin, kuten jumalanpalvelusten järjestämiseen kansankielellä, ei panostettu, mikä osaltaan selittää reformaation heikon juurtumisen alueella.[77]

Iirinkielisiä saarnaajia ei haluttu ottaa virkaan, eikä kieltä pyritty aktiivisesti oppimaan.[78] Tämä heijastaa kolonialistisen yhteiskunnan ja englantilaisen kulttuurin paremmuuden oletusta. Dublinin alueen kirkolliset toimijat, jotka olivat tottuneet englantilaiseen hallintoon keskiajalta lähtien, eivät olleet halukkaita matkustamaan Ulsteriin.[79] Englannin kirkon keskusvallan etäisyys ja yleinen välinpitämättömyys vaikuttivat osaltaan siihen, että

[74] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.
[75] Farrell 2017, s. 93–151.
[76] Farrell 2017, s. 99–114.
[77] Farrell 2017, s. 116.
[78] Farrell 2017, s. 116.
[79] Farrell 2017, s. 99–100.

reformaatio ei juurtunut alkuperäisväestön keskuuteen Ulsterissa.[80] Kirkon haluttomuus osallistua Ulsterin uudisasutukseen ja kulttuuriseen muutokseen, huolimatta sen maa-alueista alueella, voidaan nähdä seurauksena irlantilaisen kulttuurin ja kielen systemaattisesta väheksynnästä.

Mikäli Englannin kirkko ja sen johtaja eli kuningas, olisivat panostaneet esimerkiksi iirinkielisiin jumalanpalveluksiin, alueen uskonnollinen tilanne saattaisi olla nykyisin toisenlainen ja eri etnisyys ryhmien välit saattaisivat olla erilaiset. Englannin hallinnon ja kirkon vastahakoisuus ja haluttomuus toimia alkuperäisväestön kanssa kuitenkin johti siihen, että alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden ja heidän jälkeläisten väliin rakentui poliittinen kuilu. Anglikaanisen kirkon toiminnan puuttuminen Ulsterissa uudisasutuksen aikana ja uskonnon tärkeys ryhmien erittelyssä vaikuttivat vahvasti ihmisten identiteettiin ja näin heidän yhteiskunnalliseen asemaansa ja poliittiseen vaikutuskykyyn. Englannin hallinto ei kuitenkaan halunnut käyttää uskontoa erottelemaan irlantilaiset poliittisesta elämästä uudisasutuksen alussa. Uskonto oli kuitenkin jo ennen uudisasutusta jaotteleva tunnusmerkki. Englannissa uskottiin protestantin ukon paremmuuteen, mutta irlantilaista väestöä ei haluttu uskonnon takia sivuuttaa, koska irlantilaisella eliitillä oli vielä valta-asema Ulsterissa.

Virallista uudisasutusta edeltävänä aikana Englannin kruunu ilmaisi huolensa protestanttisen uskon levittämisen tavoista. Vuonna 1607 kuninkaan neuvosto kehotti Irlannin paikallishallintoa edistämään protestanttista uskoa ilman kansan vieraannuttamista.[81] Kirjeessä korostettiin pelkoa siitä, että vääränlainen lähestymistapa voisi johtaa ihmisten "sydämen kovettumiseen". Kirje, joka lähetettiin vain kuukausia ennen jaarlien lähtöä, paljastaa myös jännitteet irlantilaisten maanomistajien kanssa. Kirjeessä viitataan mahdollisen kapinoinnin mitättömyyteen, mutta neuvosto kehottaa silti välttämään liiallista ankaruutta, mikä osoittaa pyrkimystä säilyttää jonkinlainen yhteys paikalliseen eliittiin.

Anglikaaninen kirkko ja uskonto eivät siis olleet virallisesti osa uudisasutuksen suunnitelmaa saada irlantilaiset pois poliittisen vaikutusvallan piiristä, mutta se vaikutti taustalla. Uskonto oli ollut tärkeä erottava tekijä jo vuosikymmeniä ennen uudisasutusta ja näkyi esimerkiksi "paavismin" vastustamisessa uudisasutusta ennen. Kuninkaan ja kuninkaan neuvoston vuonna 1606 lähettämässä kirjeessä Irlannin paikalliselle englantilaiselle hallinnolle tulee esiin, miten irlantilaisia kohtaan tulisi käyttäytyä. Kirjeessä kuningas myöntää suvaitsevuutta

[80] Farrell 2017, s. 99–100.
[81] Kuninkaan ohjekirje paikallishallinnolle keinoista ylläpitää rauhaa, 1607. TNA PRO 31/8/199/93.

”paavismia” eli katolisen uskon harjoittajia kohtaan, mutta yhtenee paikallishallinnon lähestymistapaan irlantilaisia kohtaan, ketkä käyttäytyvät ”epäkunnioittavasti tai kapinallisesti”.[64] Kirjeessä todetaan myös julkisen epäkunnioittavan käytöksen olevan erityisen kielteinen teko, jos se oli kohdistettu Englannin hallinon edustajiia kohti. Alkuperäisväestön poliittisen valituskyvyn ja päätösvallan pienentäminen uudisasutusta varten alkoi näin hiljalleen ja alkoi vuosien varrella vaikuttamaan kehämaisesti Ulsterin uudisasutuksen kehitykseen.[65]

Katolinen uskonto tuli esiin jo uudisasutusta edeltävänä aikana negatiivisessa valossa ja oli tärkeä tekijä, mutta se liitettiin Englannin hallinnolle tärkeämpään aihepiiriin eli irlantilaisen eliitin valta-aseman hävittämiseen. Uskonnolla oli suuri vaikutus 1600-luvun alussa ja sen jälkeen Ulsterissa, mutta ei ainoastaan uudisasutuksen aikaisen Englannin hallinnon takia vaan myös kansan oman käytöksen kautta. Usko oli tärkeä osa ihmisten elämää ja heidän identiteettiänsä ja tästä syystä vaikutti politiikkaan. Englannin hallinto käytti ihmisten identiteettejä ryhmittämään henkilöitä ja uskonto oli yksi osatekijä tässä prosessissa.

Ryhmittelyä tehtiin, koska se avusti hallintoa saavuttamaan haluamansa uuden yhteiskunnan, jossa Englannin hallinto ja uudisasukkaat ylläpitäisivät valtaa ja korkeampaa asemaa alkuperäiskansaan verrattuna. Uskontoa alettiin käyttää syynä sivuuttaa irlantilainen eliitti uudisasutuksen aikana, mutta tämä tehtiin uskonnollisen identiteetin hyödyllisyyden takia eikä uskonnollisen vihan takia. Pääosa irlantilaisista, keiltä haluttiin poistaa, vaikutusvalta sattuivat olemaan katolilaisia, mutta katolilaisuus ei ollut perinnäinen syy syrjinnälle uudisasutuksen alussa. Uskonnollinen viha ja sen vaikutus poliittiseen vieraantumiseen tulee esiin vasta myöhemmin 1630–1640-luvuilla yhteiskunnallisen muutoksen kautta, jota tulen käsittelemään viidennessä luvussa.

3.2 Historiallinen katse ja identiteettien kehitys nykypäivään asti

Historiallinen katse eli se, miten yksilöt ja yhteisöt hahmottavat menneisyyttä ja mihin tapahtumiin he kiinnittävät huomiota tuo esiin merkittäviä eroja Pohjois-Irlannin yhteiskunnallisessa muistissa. Unionistinen näkökulma painottuu usein varhaisempaan historiaan, kun taas nationalistinen tulkinta keskittyy erityisesti 1600-luvun jälkeisiin

tapahtumiin.[82] Unionistit näkevät uudisasutuksen aikakauden korostavan tarpeettomasti eroja uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön jälkeläisten välillä, kun taas nationalistit rakentavat identiteettiään kahtiajaon, kuten protestantti/katolinen, englantilainen/irlantilainen, unionisti/nationalisti ympärille.[83] Painopisteet vaihtelevat, mutta molemmat narratiivit rakentuvat sisä- ja ulkoryhmien käsityksen sekä kuulumisen ja ulossulkemisen kokemusten ympärille.[84]

Sosiaaliset tekijät, kuten Englannin hallinnon segregaatiopyrkimykset, kielelliset erot, kirkon passiivisuus ja toistuvat kapinat, vaikuttivat osaltaan eri ryhmien välisien jakolinjojen syvenemiseen ja niiden juurtumiseen yksilöiden identiteetteihin uudisasutuksen jälkeisinä vuosisatoina. Näiden lisäksi myös uudisasutuksen luonne ja sen psykologiset seuraukset olivat merkittäviä. Uudisasukkaiden kohdalla voidaan puhua niin sanotusta, maahan kuulumisen paradoksista.[85] He saapuivat alueelle vallan eikä kutsun kautta. Tämä synnytti heille tarpeen puolustaa omaa asemaansa ja identiteettiään eri tavoin kuin alkuperäisväestön kohdalla. Heidän poliittinen vieraantumisensa juontui juuri siitä rakenteesta, joka antoi heille etuoikeutetun aseman, mutta samalla erotti heidät symbolisesti isänmaasta. Kulttuurinen siirtymä ja moraalinen epämukavuus yhdistyivät 1600-luvun retoriikkaan, mikä osaltaan selittää, miksi identiteettien erojen korostamisesta on tullut keskeinen osa yhteisöllistä itseymmärrystä Pohjois-Irlannissa.[86]

Historiallinen katse Pohjois-Irlannissa jakautuu kahteen pääasialliseen suuntaukseen, mutta tämä ei tarkoita, että uudisasutetun Ulsterin tai Pohjois-Irlannin yhteiskunta voitaisiin ymmärtää yksinkertaisena binäärisenä asetelmana. Todellisuudessa alueella oli lukuisia erilaisia identiteettejä ja ryhmiä. Historiallisen katseen merkitys piilee siinä, että se paljastaa, miten eri yhteisöt rakentavat omaa identiteettiään eri aikakausien ja tapahtumien varaan. Esimerkiksi nationalistit painottavat usein 1600-luvun jälkeistä historiaa, koska heidän esi-isänsä saapuivat alueelle vasta uudisasutuksen aikaan. Näin ollen uudisasutus muodostaa keskeisen osan heidän kollektiivisesta muististaan ja identiteetistä, erityisesti kun sitä tarkastellaan modernisaation ja kehityksen kontekstissa.

[82] Nic Craith 2002, s. 34.
[83] Nic Craith 2002, s. 34.
[84] Nic Craith 2002, s. 34.
[85] Fanon 1961, s. 65–85, 109.
[86] Cochrane 2021, s. 8–10.

Historiallisen katseen ymmärtäminen on siten keskeistä sekä yksilöllisen, että yhteiskunnallisen itsetuntemuksen kannalta. Laajempi ymmärrys historiallisista suhteista on välttämätöntä kestävän yhteiskunnallisen kehityksen edistämiseksi. Uudisasutuksen vaikutukset nykypäivänä voidaan nähdä etenkin Pohjois-Irlannin alueella väestön eri ryhmien identiteeteissä ja politiikassa historiallisen katseen kautta. Uudisasutuksen aikaisella poliittisella vieraantumisella on ollut paljon vaikutusta alueella ja se on myös kehittynyt vuosien varrella. Esimerkiksi uskonnosta on tullut hyvin tärkeä tekijä politiikassa ja ihmisten kokemassa vieraantumisessa.

Etninen identiteetti kehittyi Pohjois-Irlannissa eri suuntiin erityisesti 1960-luvulta eteenpäin. Protestanttisten keskuudessa identiteetti muuttui yhä brittiläisemmäksi: vuonna 1968 noin 39 prosenttia protestanteista identifioitui brittiläisiksi, kun taas vuonna 1994 luku oli noussut 71 prosenttiin. Katolilaisten keskuudessa vastaavaa muutosta ei havaittu. Lisäksi protestanttisten keskuudessa Ulsterilaiseksi identifioituminen väheni merkittävästi 32 prosentista vuonna 1968 vain 11 prosenttiin kolmekymmentä vuotta myöhemmin. Katolilaisten kohdalla Ulsterilaiseksi identifioituminen oli alun perinkin vähäistä, eikä siinä tapahtunut merkittävää muutosta 1900-luvulla.[87]

Alkuperäisväestöön kuuluvien identiteettimuutokset tapahtuivat usein nopeammin, kuin uudisasukkaisiin kuuluvien. Uudisasukkaiden jälkeläisten identiteetit kuitenkin kehittyivät omaleimaisemmiksi vuosisatojen kuluessa. Ennen 1960-lukua suuri osa protestanttisesta väestöstä identifioitui ulsterilaisiksi eli identiteetiksi, joka juontaa juurensa uudisasutuksen historiaan. Suurin osa katolilaisesta väestöstä on puolestaan 1900-luvun aikana identifioitunut johdonmukaisesti irlantilaisiksi. Katolilaiselle väestölle Ulsteri ei ole ollut keskeinen osa identiteettiä, sillä heidän oikeutensa maahan perustuu aikaisempaan irlantilaiseen kulttuuriseen ja historiallispoliittiseen jatkuvuuteen eikä uudisasutuksen prosessiin. Identiteetin oikeuttaminen erityisesti tilanteissa, joissa sen eri osa-alueita, kuten uskontoa, käytetään poliittisesti yksilön oikeuksia vastaan, on ollut keskeinen ilmiö Ulsterin historiassa.[88] Ulsterin uudisasutuksella on siis ollut kirjavia vaikutuksia nykyisen Pohjois-Irlannin alueella identiteettiin ja politiikkaan, mutta ne kehittyivät nykyiseen muotoonsa vasta myöhemmin 1900-luvulla.

[87] Nic Craith 2002, s. 15.
[88] Farrell 2017, s. 52.

Tämä ei tarkoita, ettei muutosta tapahtunut myös uudisasutuksen aikaan. Identiteettien jakautuminen 1600-luvulla oli huomattavaa ja vaikka alueen väestöä on usein kuvattu binäärisen kahtiajaon kautta, tämä esitys ei vastaa todellisuutta. Alueella vallitsi uudisasutuksen aikana monimuotoinen identiteettien kirjo, johon kuuluivat etniset, uskonnolliset ja kielelliset ulottuvuudet.[89] Lisäksi taloudellinen ja sosiaalinen asema vaikutti merkittävästi siihen, miten uudisasutus koettiin ja miten se muokkasi yksilöiden ja yhteisöjen identiteettejä ja kokemuksia poliittisesta vieraantumisesta.[90] Tämä monikerroksinen todellisuus haastaa yksinkertaistavat tulkinnat ja korostaa tarvetta tarkastella uudisasutuksen vaikutuksia identiteetin moniulotteisuuteen ja kontekstuaalisuuteen. Identiteetti oli hyvin tärkeä tekijä koettuun poliittiseen vieraantumiseen, koska se vaikutti siihen, miten Englannin hallinto käsitteli ihmisiä ja miten ihmiset reagoivat poliittista toimintaa kohti.

Eri yhteisöjen reaktiot uudisasutukseen olivat moninaisia ja niiden motiivit vaihtelivat sosioekonomisen aseman, kulttuurisen taustan ja poliittisten olosuhteiden mukaan. Tämä näkyy erityisesti vuoden 1641 tapahtumissa, jolloin alueella puhkesi kaksi erillistä kapinaa, joiden taustalla vaikuttivat eri alkuperäisväestöön kuuluvien ryhmien aloitteet ja osallistumismuodot.[91] Irlantilaisen eliitin ja muun alkuperäisväestön kapinat ilmentävät identiteettien monimuotoisuutta ja niiden poliittista oikeuttamista, mikä on keskeinen tekijä ymmärtäessä uudisasutuksen pitkäaikaisia vaikutuksia poliittiseen vieraantumiseen.

Uudisasutuksen jälkiseuraukset eivät rajoitu vain konkreettisesti maanjakoon tai väestösiirtymiin, vaan ulottuvat syvälle identiteettien rakenteisiin. Yhteisten kompromissien löytäminen on vaikeaa, koska eri ryhmien identiteettejä oikeuttavat poliittiset toiminnat ovat vastakkaisia toisiensa kanssa.[92] Tiettyjä identiteettejä omistavien henkilöiden jättäminen poliittisen päätöksenteon ulkopuolelle oli strategisesti merkittävä keino siirtää valtaa uudisasukkaille.[93] Uudisasutuksen aikaan näitä henkilöitä ei tunnistettu, koska heitä ei haluttu ottamaan osaa poliittiseen järjestelmään.

Tämä uudisasutuksen aikana aloitettu prosessi on kuitenkin johtanut siihen, että nykyisen Pohjois-Irlannin alueella on vaikea tuoda esiin kaikkien eri ryhmien poliittisia toivomuksia, koska edustusta puuttuu ja eri ryhmien halut ja tarpeet eroavat toisistaan vahvasti.

[89] Donegal County Council 2018, s. 11, 16.
[90] Farrell 2017, s. 7, 39, 111.
[91] Farrell 2017, s. 257–258.
[92] Cochrane 2021, s. 189–224, 260; Nic Craith 2002, s. 15.
[93] Kuninkaan vastauskirje irlantilaisen eliitin esittämiin valituksiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/76.

Uudisasutuksen aikaisella retoriikalla on suuri vaikutus tähän. Retoriikkaa irlantilaisista ”barbaareina” ei saateta enää käyttää, mutta sen vaikutukset paikallisen väestön identiteetteihin ja poliittiseen toimintaan ovat vieläkin nähtävillä. Retoriikka ei ainoastaan oikeuttanut uudisasutusta, vaan myös normalisoi sen seuraukset, jotka ylläpitävät tähän päivään saakka rakenteita, jotka estävät identiteettien tasa-arvoisen tunnustamisen. Näin prosessien kautta uudisasutuksen vaikutukset ulottuvat syvälle yhteiskunnalliseen kudokseen ja niiden ymmärtäminen edellyttää identiteetin ja vallan välisten suhteiden kriittistä tarkastelua.

4. Poliittisen elämän piirteet uudisasutuksen alaisessa ilmapiirissä 1600-luvun alussa

Uudisasutuksen aikaiseen poliittiseen vieraantumiseen vaikutti monet Englannin hallinnon piirteet, kuten irlantilaisia kohtaan esitetyt normit, mitkä erosivat uudisasukkaille esitetyistä normeista. Näiden erillisten normien kautta pystyttiin pitämään irlantilaiset pois poliittisesta päätösvallasta. Eri ihmisille annettiin eri normit ja oikeudet heidän identiteettiinsä perusteella. Tämä poliittisen elämän piirre tuli vahvasti esiin Irlannin parlamentin vuosien 1613–1615 istunnon aikana, kun protestanttiset uudisasukkaat saivat johtoasema.[94] Parlamentin kokoamisen aikana katolilaiset protestoivat vaalien legitimiteettiä viitaten manipulaatioon ja äänioikeuden riistoon, koska vain maata omistavat protestantit saivat äänioikeuden.[95] Englannin kruunu johti ankarasti Irlannin parlamentin toimintaa, mukaan lukien kansanedustajien valintaa ja lainsäädännön ohjeita.

Parlamentin lainsäädäntötehtävät muuttuivat myös tämän uudisasutuksen ensimmäisen istunnon aikana. Parlamentti alkoi säätä lakeja koskien maanomistusta, uskonnollista yhtenäisyyttä ja hallintoa.[96] Irlannin parlamentti alkoi siis toimimaan enemmän kolonialistisen hallinnon välineenä kuin irlantilaisten etujen edustavana elimenä. Irlannin parlamentin autonomia oli myös kruunun valvonnan alla. Samanaikaisesti Irlannin parlamentin kokoontumisen kanssa protestanttisien edustajien määrä kasvoi myös Englannin parlamentissa, kun yrityskaupungit valitsivat ja lähettivät Irlannin edustajia Lontooseen.[97]

[94] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 105.
[95] Farrell 2017, s. 47.
[96] Farrell 2017, s. 63–85.
[97] Donegal County Council 2018, s. 9.

Keskusvalta oli viime kädessä poliittisten valintojen tekijä ja irlantilaisten edustus pieneni myös tätä kautta.

Kruunu pystyi vastustamaan, mitä vain poliittista suuntausta, joka ei ollut kruunun eduksi. Irlannin parlamentista kehittyi Englannin hallinnon kautta koloniaalinen instituutio, jolla ei ollut oikeaa vaikutusvaltaa. Parlamentti modernisoitui, mutta se myös kehittyi kauemmaksi vanhasta irlantilaisesta hallintotyypistä ja pysyi hyvin kontrolloituna. Sosiaaliset ja poliittiset välit heikentyivät myös hiljalleen etenkin 1630-luvulta eteenpäin, joka edisti katolilaisten poissulkemista parlamentista ja uusien protestantteja suosivien lakien käyttöönottoa. Nämä Englannin hallinnon käyttämät taktiikat irlantilaisten poliittisen vaikutusvallan pienentämistä varten johtivat poliittiseen epäluottamukseen.

Poliittinen epäluottamus on luottamuksen puute poliittisia johtajia ja instituutioita kohti. Tämä prosessi usein johtaa skeptisyyteen tai uskomukseen siitä, että poliitikot ovat itsekkäästi toimivia. Tämän kaltaista ajattelua syntyi usein uudisasutuksen aikaan, koska uudisasukkaat, paikallinen hallinto, Englannin kruunu ja muut tahot tekivät poliittisia päätöksiä täyttämään omia tarpeitaan. Alkuperäisväestön ääni jäi pieneksi ja heidän halujaan ei otettu aina esiin. Poliittisen epäluottamuksen prosessi tapahtui uudisasutuksen tyylin ja historiallisen epäluottamuksen vaikutteiden takia. Englantilaisilla oli jo ennen uudisasutusta omat mielipiteet irlantilaisten olemusta kohti. Vastarinta englantilaista hallintoa kohti oli jo jumittanut poliittisia välejä irlantilaisen eliitin ja englannin hallinnon välillä. Tämä on nähtävillä esimerkiksi irlantilaisen eliitin ja kuninkaan kirjevaihdossa.[98]

Poliittinen epäluottamus taas johtaa poliittisen pettymyksen prosessiin, jossa ihmiset tuntevat pettymystä poliittisen järjestelmän toimivuutta kohti. Poliittinen pettymys on kasvava prosessi. Pettymyksen tunne kasvaa vuosien varrella, kun ihmiset tuntevat, että poliittisia lupauksia rikotaan usein.[99] Tämä näkyy vahvasti irlantilaisen eliitin kanssa. Lojaalisuuteen perustavia lupauksia ei aina pidetty, lojaalisuutta piti jatkuvasti osoittaa ja valituksia ei otettu vakavasti.[100] Syyt irlantilaisen eliitin poliittiselle pettymykselle tulevat esiin esimerkiksi kuninkaan vastauksessa O'Neillin valituskirjeeseen.

Tässä kirjeessä paikallista englantilaista hallintoa kehotetaan pitämään silmällä O'Neillia, mutta siinä ei itsessään käsitellä O'Neillin valituksia. Vastaus onkin pääasiassa neuvoja

[98] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.
[99] Seyd 2016, s. 327–347.
[100] Tyronen jaarlin valituskirje Jaakko I:lle, 1606. TNA PRO 31/8/199/56.

paikallishallintoa varten siitä, miten O'Neillia pitää käsitellä eri tilanteissa. Jos O'Neillin "valitukset kasvavat kuninkaan plantaasien takia" niin hallinnon käyttäytymisen tulee myös muuttua O'Neillia kohtaan. Poliittinen järjestelmä ei toiminut alkuperäisväestöä varten vaan kuningasta ja hänen toiveitansa varten. Kuninkaan toive oli uudisasuttaa Ulsteri ja vaikka maanjako ottaisi pois irlantilaiselta eliitiltä niin he eivät saaneet valittaa liikaa englantilaisesta hallinnosta.[101] Englantilainen hallinto ei vastannut O'Neillin valituksiin ja toiveisiin vaan sivuutti nämä ja keskittyi oman hyötynsä kasvattamiseen O'Neillin kustannuksella.

Poliittinen pettymys ja epäluottamus turvallisuudesta vaikuttivat vahvasti O'Neillin valintaan lähteä Ulsterista seuraavana vuonna. Samankaltainen käytös englantilaiselta hallinnolta irlantilaista eliittiä kohti jatkui uudisasutuksen virallisen alun jälkeen vuonna 1609, joka näkyy välinpitämättömyydessä irlantilaisen eliitin valituksia ja toiveita kohti. Tämä välinpitämättömyys ja muut poliittisen elämän piirteet uudisasutuksen aikana johtivat hiljalleen kasvavaan poliittiseen pettymykseen ja vastarinnan haluun irlantilaisessa eliitissä.

Ulsterissa poliittisen pettymyksen seuraukset voidaan nähdä hyvin vuoden 1641 kapinassa. Englannin kruunu oli menettänyt vahvuuttaan ja sisällissota parlamentin ja kruunun välillä alkoi seuraavana vuonna 1642. 1641 oli siis irlantilaisen eliitin silmissä sopiva aika pyrkiä ottamaan takaisin hieman valtaa itselleen. Kapinointia oli koko maassa, vaikka Ulsterin alueella kapina sai vahvimman jalansijan. Pettymys poliittiseen hallintoon oli siis koko maan laajuista, mutta Ulsterin alueella halu ylläpitää omaa asemaa oli erityisen tärkeää irlantilaiselle eliitille.[102] poliittiseen pettymykseen vaikutti myös avoin syrjintä katolilaisia kohtaan, keskusvallan kaukaisuus ja kapinan jälkeen englantilaisen hallinnon harjoittaman väkivallan oikeuttaminen.

Identiteettiin liittyvät negatiivisiksi katsottujen ominaisuuksia, kuten uskontoa ei käytetty ainoastaan irlantilaisten poliittista vieraannuttamista varten vaan myös siihen, mitä toimintaa Englannin hallinto odotti irlantilaisilta. Kapinallinen toiminta ei ollut toivottua, mutta sitä myös odotettiin tapahtuvan. Suurin 1600-luvun alun kapina alkoi 22. Lokakuuta 1641 Dublinin ja muiden poliittisesti tärkeiden alueiden vallankappauksilla.[103] Se levisi laajalle väkivaltaisuuksiin, mukaan lukien protestanttisien uudisasukkaiden joukkomurhiin. Näistä väkivaltaisuuksista kerättiin myöhemmin lausuntoja, joita liioiteltiin ja myöhemmin

[101] Kuninkaan neuvoston lausunto kirje koskien Tyronen jaarlin valituksia, 1606. TNA PRO 31/8/199/57.
[102] Farrell 2017, s. 246.
[103] Perceval-Maxwell 1994, s. 178.

käytettiin oikeuttamaan katolilaisen populaation jatkuvaa syrjäyttämistä.[104] Pitkällä aikavälillä väkivaltaisuudet ja lausunnot väkivallasta vaikuttivat vahvasti protestanttiseen narratiiviin katolilaisesta aggressiosta vuosisatojen ajan. Tätä narratiivia väritti se, mitä Englannin hallinto odotti irlantilaisilta ja miten irlantilaisilla ei ollut poliittista valtaa oikeuttaa tekojaan, kuten Englannilla oli. Englannin hallinnolla oli vaikutusvaltaa oikeuttaa oma väkivaltaisuutensa kapinan jälkeen, kun taas irlantilaisilta odotettiin nopeaa alistumista takaisin Englannin hallinnon alle.

Irlantilainen eliitti oli, suuresti Englannin sisäisen tilanteen takia, onnistunut kapinallisissa suunnitelmissaan ja rakensivat liittoutuneen Irlannin valtion, joka kesti Cromwellin uudelleenvalloituksen alkuun saakka eli vuoteen 1649 saakka.[105] Cromwellin uudelleenvalloitukseen liittyvä väkivalta näyttää selvästi, kuinka tärkeää poliittinen tuki on väkivaltaisuuksien oikeuttamiselle. Oikeuttaminen tulee 1640-luvun Irlannin historiassa selvästi esiin. Englantilaiset oikeuttivat omaa väkivaltaisuutta kostona kapinan väkivaltaisuuksille.[106] Droghedan ja Wexfordin verilöylyt ovat kaikista tunnetuimpia uudelleenvalloituksen väkivaltaisuuksia.[107]

Droghedan piirityksen aikana parlamentaariset sotilaat, jopa hakkasivat kuolleeksi Arthur Astonin omalla puujalallaan.[108] Tarinan mukaan Ashton hakattiin, koska sotilaat luulivat jalan sisällä olleen kolikoita ja suuttuivat löytäessään jalan olleen tyhjä. Väkivaltaisuus oli kuitenkin englantilaisen politiikan silmissä oikeutettua. Englantilaisten väkivaltaisuuksien oikeuttaminen ja irlantilaisten väkivaltaisuuksien luja vastustaminen vaikutti myös myöhäisempään poliittiseen pettymykseen ja epäluottamukseen. Kaksinaismoralismi eli se miten irlantilaisilta odotettiin erilaista toimintaa kuin uudisasukkailta vaikutti poliittiseen ilmapiiriin jo ennen 1640-lukua. Moralistiset normit uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä erosivat toisistaan. Alkuperäisväestölle esitettiin enemmän vaatimuksia tai vaikeammin tavattavia vaatimuksia poliittista osanottoa varten, joka rasitti välejä uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä vielä enemmän kuin vain irlantilaisen eliitin syrjintä.

[104] Trinity College Dublin (toim.) The 1641 Depositions, kerätty 1640–1650-luvuilla.
[105] Nic Craith 2002, s. 41–42.
[106] Taylor 1999, s. 67.
[107] Taylor 1999, s. 62–68.
[108] Taylor 1999, s. 67.

4.1 kaksinaismoralismi uudisasutuksen instituutioissa

Ulsterin uudisasutuksen poliittiset vaikutukset ovat suurelta osin syntyneet englantilaisen hallinnon valintojen perusteella, vaikka alkuperäisväestö ja uudisasukkaat vaikuttivat hallinnon valintojen toimintaan. Ulsterin uudisasutusta käsitellessä on siis tärkeää tuoda esiin ne tavat ja säädökset, joiden kautta englantilainen hallinto hallitsi uudisasutuksen prosessia. Yhteiskunnalliset muutokset olivat yksi elämän osa-alue, jota hallinto kehitti eniten Ulsterin uudisasutuksen hallintaa varten. Uusi kolonialistinen yhteiskunta, jonka englantilaisen hallinnon säädökset ja normit rakensi toimi usein kaksoisstandardien varassa, jotka suosivat uudisasukkaita. Samalla nämä uudet normit ja säädökset johtivat alkuperäisväestön syrjintään oikeudellisesti ja poliittisesti.

Tämä alkuperäisväestön oikeuksien poisto tai rajoittaminen uusien normien ja säädösten kautta oli kiinni kolonialistisessa hallintojärjestelmässä. Lait säädettiin oikeuttamaan maan huoltoon ottoa ja kulttuurista hävittämistä usein edistyksen nimissä. Modernisaatiota tapahtui, mutta tämä tapahtui alkuperäiskansan kulttuurin ja poliittisen osallistumisen hinnalla. Esimerkiksi 1613 Irlannin parlamentin kokoontuessa tapahtui yli tunnin kestävä välikohtaus, koska katolilaisten ja protestanttisien välillä oli erimielisyyksiä puheenjohtajan tuolin ja kirkon maiden käytöstä.[109] Suurin osa väestöstä oli vähäosaisia katolilaisia, keillä ei ollut mahdollisuutta poliittisen viran pitämiseen.[110] Tämän kaksoisstandardin rakennevaikutus poliittiseen ja yhteiskunnalliseen institutionalisoituun epätasa-arvoon on myös pitkäaikainen. Kaksoisstandardin vaikutus näkyy poliittisessa ja sosiaalisessa edustuksessa ja oikeudenmukaisuudessa vielä Pohjois-Irlannin nyky-yhteiskunnassa.[111]

Erilaisten normien esittäminen eri ryhmille oli hyvin tärkeää uudisasutuksen onnistumiselle. Paras tapa saada alkuperäisväestö epäluottavaksi omista kyvyistään eikä hallinnosta oli antaa heille vaikeasti saatavissa olevia tavoitteita ja tehdä poliittisilla säädöksillä tämän tavoitteen saavuttamisesta melkein mahdotonta. Englannin esittämä hallinnollinen kaksinaismoralismi oli pitkäjänteinen prosessi, mikä yritti toimia hajottamaan alkuperäisväestöä toisistaan ja uudisasukkaista. Ulsterissa uudisasutuksen aikana eri uskontojen edustajille annettiin erilaiset sosiaaliset ja poliittiset säännöt. Kaksinaismoralismi ei siis vaikuttanut ainoastaan

[109] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 28.
[110] Farrell 2017, s. 45.
[111] Cochrane 2021, s. 8.

alkuperäisväestöön, mutta myös muihin henkilöihin, keiden uskonnollinen identiteetti ei ollut Englannin hallinnon toiveiden mukainen.

Esimerkiksi Strabanen kunnassa oli yksi maanomistaja, kenen menestys yllätti maanmittaajia, koska hän oli katolilainen ja näin häneltä ei odotettu tavoitteiden saavuttamista. Herra George Hamilton oli katolilainen maanomistaja, kuka oli ottanut vastaan myös toisen samannimisen sukulaisensa maan huollon ennen Bodleyn maanmittausta vuonna 1613.[112] Hän oli onnistuneesti kasvattanut omaa tilaansa ja piti huolta myös 8–9 uudisasukkaasta sukulaisensa tilalla.[113] Uskonnostaan riippumatta Hamilton pystyi kasvattamaan tilaansa, mutta Hamilton oli uskonnostaan riippumatta myös uudisasukas ja tämä antoi hänelle erilaisen aseman yhteiskunnassa ja lisää mahdollisuuksia saavuttaa tavoitteensa kuin irlantilaisilla oli. Tästä riippumatta Hamiltonin tarina on erikoisuus, koska usein katolinen usko toimi sosiaalisen ja poliittisen aseman kasvattamista vastaan.[114]

Englannin hallinnon esittämät tavoitteet, niiden saavutettavuus ja seuraukset, jos niitä ei saavuttanut erosivat uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä, joka johti kasvavaan poliittiseen kuiluun näiden ryhmien välillä. Poliittisen vieraantumisen prosessin ymmärtäminen uudisasutuksen kontekstissa voi auttaa ymmärtämään, miksi Englannin hallinnon tekemät valinnat 1600-luvun alussa ovat vaikuttaneet alueen myöhäisempään historiaan.

4.2 Kolonisoitu hallinto ja laki 1600-luvulla

Englantilaisen hallinnon kasvu Ulsterissa oli yksi uudisasutuksen suurimmista tavoitteista ja samalla suuri osa uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen prosesseja. Uudisasutuksen tuomat yhteiskunnalliset muutokset vaikuttivat pitkäaikaisesti lakien ja säädösten kautta esimerkiksi irlantilaisten maaoikeuksiin. Protestanttisen ylivallan haaliminen oli tärkeää Ulsterissa ja uskonnon poliittinen käyttäminen alkuperäisväestöä vastaan oli hyödyllinen tapa haalia tätä ylivaltaa. Englannin hallinnon vallan kasvattaminen uudisasutuksen aikana kuitenkaan ei olisi ollut mahdollista ilman irlantilaisen eliitin vallan hävittämistä ja oikeiden suunnitelmien laatimista. Kaikki alkuperäisväestöä vastaan tapahtuva Englannin hallinnon

[112] Osa Bodley-maanmittauksesta, 1613. Hunter (toim.) 2018, s. 24.
[113] Osa Bodley-maanmittauksesta, 1613. Hunter (toim.) 2018, s. 24.
[114] Hunter (toim.) 2018, s. 24.

toiminta uudisasutuksen aikana perustui vanhempaan retoriikkaan ja ajattelutapaan. Uudisasutusta mahdollisti O'Neill ja O'Donnell sukujen lähteminen maasta vuonna 1607, mutta kuinka suunniteltua heidän painostamisensa lähtemiseen oli Englannin hallinnolle?

O'Neill ja O'Donnell suvut olivat suuria hallinnollisia tekijöitä Ulsterissa ja ennen uudisasutusta Englannin hallitus keskittyi Dublinin ja itäisen rannikon itsenäisen uudisasutuksen tukemiseen.[115] Näiden sukujen, etenkin O'Neill suvun, asema maan hallinnossa oli valtava. O'Neill suvun johtajaa oli jopa pyritty korottamaan koko maan kuninkaaksi aikaisempina vuosina, mutta tämä ei koskaan tapahtunut, koska suvun valta oli silti suhteellisen paikallistunut pohjoiseen.[116]

Englanti pyrki syyttämään häntä maanpetoksesta niin, että hänet pystyttäisiin telottamaan. Englannin hallinnolle olisi siis tärkeää päästä eroon näistä miehistä, mutta heidän pakottamisensa lähtemiseen ei ollut suunniteltua. Miehet lähtivät itsenäisesti, koska pelkäsivät oikeudenkäynnin olevan ennalta määrätty. Tämä toiminta esittää, kuinka paljon valtaa irlantilainen eliitti oli jo menettänyt ennen uudisasutuksen virallista alkua ja miten alkuperäisväestöä kohdeltiin eriarvoisesti. Muutos oli nopeaa tämän jälkeen. Jo muutama viikko jaarlien lähdön jälkeen Irlannin englantilaisen hallinnon päämiehet olivat neuvottelemassa parhaasta tavasta lunastaa jaarlien maa ja uudisasuttaa Ulsteri.[117]

Suunnitelma, mikä otettiin käytäntöön seuraavan vuoden talvella, antoi maata vain noin sadalle aateliselle uudisasuttajalle ja jätti noin 25 % jaettavasta maasta 300 sadalle irlantilaiselle perheelle.[118] Nämä perheet katsottiin liian tärkeiksi olla huomioimatta tai he olivat avustaneet Englannin kruunua sodissa. Uudisasutuksen suunnitelmasta oli kuitenkin monia erilaisia ajatuksia. Varaoikeuskansleri John Davies ja hänen ylituomarinsa James Ley halusivat poistaa alkuperäisväestön kokonaan asutuskolonialismin piiristä.[119] Kuninkaan vallan edustaja Arthur Chichester oli kuitenkin tätä lähestymistapaa vastaan ja hän oli englantilaisen paikallishallinnon johtaja eli hänen mielipiteensä oli hyvin tärkeä.[120] Pääosa kuninkaan neuvoston kirjeistä ovat Chichesterille lähetettyjä, jopa suorat vastaukset irlantilaisen eliitin valituksiin.

[115] Farrell 2017, s. 68.
[116] Neville 1998, s. 85.
[117] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 101.
[118] Farrell 2017, s. 4.
[119] Farrell 2017, s. 5.
[120] Kuninkaan vallan edustaja eli englanniksi Lord Deputy of Ireland.

Yhdessä kirjeessä kuninkaan neuvosto tai kuningas sanoo, että “kuningas tulee kuuntelemaan Chichesterin neuvoja ja mielipiteitä ennen kaikkien muiden”. Kirjeessä jopa puhutaan uudisasutuksesta “Chichesterin projektina”.[121] Kirjeestä tulee esiin tekstin alla oleva kireys eri politiikkojen välillä Ulsterissa. Kuningas tekee selväksi olevansa Chichesterin puolella suunnitelmista, mutta tuo myös esiin Leyn matkan Lontooseen. Chichesterin paikka oli Irlannissa eikä hän pystynyt maasta lähtemään, koska hän oli kuninkaan vallan sijainen Irlannissa. Leyllä ei ollut tämänkaltaista sitoumusta. Kuningas oikeuttaa Leyn matkustamisen sanomalla, että joistakin asioista täytyy puhua paikan päällä. Suuretkin eroavaisuudet tulevat siis esiin tekstissä, mutta kuningas yrittää tyynnyttää kaikkien poliittisia tavoitteita.

Poliittisia ja hallinnollisia katsomuksia oli monia, mutta Chichesterin suunnitelman ja mielipiteen voitto oli paras vaihtoehto Englannin kruunun ja uudisasutuksen onnistumisen näkökulmasta. Aggressiivisempi lähestymistapa olisi voinut johtaa suurempaan vastarintaan. Aggressiivisempi suunnitelma olisi myös toiminut käytännössä huonommin, kuin käytetty suunnitelma, koska se jätti irlantilaiset kokonaan pois ja tämä ei ollut mahdollista Ulsterissa.[122] Suunnitelmien väliset erot olivat suuresti kiinni politiikkojen eroavissa ideologiassa eikä politikkojen persoonallisissa väleissä

Chichester ja Davies olivat toimineet yhdessä pystyäkseen hallinnollisien tapojen kautta painaa O’Neill pois maasta tai hallinnollisesti tärkeästä asemasta. Heidän yhteinen O’Neillin hallinnollinen kiristys oli kaikista tärkeintä O’Neillin vallan heikentämisessä.[123] Irlantilaisen eliitin hallinnollinen heikentäminen oli hyvin tärkeä kehityskulku uudisasutusta ja Irlannin koko historiaa varten. Chichesterin suunnitelma ei ollut yhtä ankara, mutta jätti monet irlantilaisista vaikutusvallan ja maanomistuksen ulkopuolelle.[124] Hallinnollinen muutos oli kuitenkin hyvin tärkeää uudisasutusta varten ja sen lujittuminen havainnollistaa myöhempien vuosien hallinnollisien ja ideologisten valtasuhteiden kehittymistä.

Kuningas saattoi sanoa kirjeessä, että hän toimisi Chichesterin mielipiiteen mukaisesti, mutta tämä ei tarkoita kuninkaan antavan Ulsterin hallinnollisen vallan kokonaan hänelle ja paikallishallinnolle. Kuningas oli vallan lähde ja hän teki viimeiset valinnat uudisasutuksen suunnasta. Chichesterin tuntemus Irlannista oli tärkeää kuninkaalle ja hänen suunnitelmaansa käytettiin pohjana suurelle määrälle valinnoista, mutta viimeiset valinnat tehtiin Lontoossa

[121] Kirje kuninkaan neuvostolta paikalliselle hallinnolle maiden lunastuksesta ja määräys Sir James Ley matkustamisesta Lontooseen, 1607. TNA PRO 31/8/199/117.
[122] Farrell 2017, s. 6.
[123] Farrell 2017, s. 3.
[124] Farrell 2017, s. 5.

kaukana Ulsterista. Tämä kaukaisuus vaikutti siihen, miten Ulsterissa pystyttiin tekemään poliittisia päätöksiä. Esimerkiksi uusien lakien piti saada kuninkaan hyväksyntä, joka vei aikaa ja näin vaikeutti poliittista elämää Ulsterissa. Suunnitelmien nopea luominen ja paikallisten virkamiesten kyky toimia yhdessä, vaikka poliittiset ideat erosivat toisista. Tämä poliittinen yhtenäisyys oli hyvin tärkeää uudisasutuksen suunnitelmaa ja irlantilaisten poliittista vieraannuttamista varten. Ilman toimivaa poliittista järjestelmää 1600-luvun alkuvuosikymmeninä uudisasutus ei olisi toiminut.

Poliittinen vieraantuminen kehittyi hiljalleen 1600-luvun edetessä Englannin hallinnon uusien muutoksien kautta. Esimerkiksi vuonna 1606 kuninkaan uskollisuudenvala tuli toimintaan laajamittaisemmin. Viranhaltioilta ja maanomistajilta vaadittiin valan ottamista. Vala tunnisti Englannin kuninkaan valtion ja kirkon ylivaltiaaksi. Kieltäytyminen saattoi johtaa sakkoihin ja vankeuteen. Tämä sulki monia katolilaisia virkojen ja maanomistuksen ulkopuolelle, koska valan ottaminen meni heidän uskontoansa vastaan. Jotkin irlantilaiset, kuitenkin ylläpitivät maanomistuksen ja poliittisen osanottonsa, mutta poikkeukset olivat harvoja. 1600-luvun alussa tehdyillä valinnoilla tulisi olemaan suuri vaikutusvalta myöhempään kehitykseen, joka pahensi koettua poliittista vieraantumista.

Uudisasutus kehittyi kuitenkin enemmän sen virallisen lopun jälkeisenä aikana ja politiikka ja siihen kuuluva uskonnon käyttö jatkoivat myös kehittymistä tämän jälkeen. Uskonnon poliittinen käyttö oli hyödyksi Englannille, vaikka uskonnollisten sotien yleisyys Euroopassa väheni 1600-luvun edetessä, koska maanomistus ja Englannin kruunun valta tarvitsivat aktiivista tukea vähentämään irlantilaisen eliitin vaikutuskykyä. Hidas irlantilaisten perintöoikeuksien karsiminen, johti suurempien maa-alueiden omistuksen menetykseen irlantilaiselta eliitiltä ja oli tekijänä rakentamaan pitkäaikaisia sosioekonomisia jakoja alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä.

Vuoden 1704 katollisuutta vastaan syntyneet lakisäädännöt muuttivat myös katolilaisten maanomistajien keskinäisiä välejä.[125] Katolilaisen maanomistajan maa piti jakaa kuoleman jälkeen lain mukaan tasaisesti kaikkien poikien välillä, joka hajottaisi maanomistusta. Katolilaisen perijän kääntyessä protestanttiseen uskoon, hänelle syntyi kuitenkin oikeus periä perintö kokonaisuudessa. 1600-luvun alun poliittisen järjestelmän toiminta oli tässä

[125] Fitzpatrick 2020, s. 224. (vuoden 1704 lait eli the 1704 popery act.)

kehityksessä erittäin tärkeää, koska tällöin aloitettiin tekemään monia poliittisia päätöksiä, jotka erottelivat irlantilaiset katolilaisen identiteetin takia muusta väestöstä.

4.3 Ideologia ja kansainvälisen politiikan vaikutus Irlannissa

Uudisasutuksen ja katolilaisuuden vastaisen ideologian kehittyessä vallankäyttö oli tärkeää, mutta tähän liittyy myös suhteet ulkomaihin. Englannin tarvitsi myös lisätä valtaansa Irlannissa muiden maiden hyökkäyksen ja irlantilaisten herrojen kanssa liittotumista vastaan. Englantilaiset olivat epäluuloisia irlantilaisia kohtaan, koska irlantilaiset maaherrat, kuten O'Neill ja O'Donnell olivat pyrkineet tekemään yhteistyötä muiden katolilaisten tahojen kanssa. Esimerkiksi Ranskan ja Espanjan kuninkaallisten ja Vatikaanin kanssa. O'Neill ja O'onnell olivat lähteneet Irlannista espanjalaisella laivalla ja kulkivat Ranskan kautta Espanjaan ja sieltä Vatikaaniin.[126] He pyrkivät saamaan sotilaallista ja taloudellista apua näiltä mailta. Etenkin espanjalaiset olivat avustaneet heitä yhdeksän vuoden sodan aikana, mutta he eivät saaneet tätä apua enää vuonna 1607 sodan jälkeen. Etenkin sotilaallinen yhteistyö ei edennyt kovin kauas yhdeksän vuoden sodan jälkeen. Englantilaiset kuitenkin katsoivat, että valta Irlannissa piti vakiinnuttaa, koska he pelkäsivät mahdollista hyökkäystä Irlannista päin.[127]

Englanti oli muutamaan kertaan viimeisten sadan vuoden aikana ollut sodassa Espanjan ja Ranskan kanssa. Molemmat maat olivat katolilaisuuden edustajia ja toimineet yhdessä, jollain taholla, irlantilaisen eliitin kanssa. Englannille Irlannin kolonisaatio oli siis strategista suunnittelu rahallisesti ja poliittisesti, koska Irlannin kautta Englanti voisi saada tuloja ja mahdollisesti pitää vihollisia kauempana. Jaarlien pois kääntäminen Espanjassa ja Vatikaanissa havainnollistaa kuitenkin jo heikkeneviä suhteita irlantilaisen eliitin ja muiden maiden välillä.[128] 1600-luvun alussa tapahtunutta irlantilaisten maahanmuuttajien aaltoa ei myöskään pidetty suotuisana, etenkään Ranskassa, sillä maahanmuuttajat liitettiin rikollisuuteen.[129]

[126] Ó Siochrú & Ó Ciardha 2012, s. 5–7.
[127] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s.5–7.
[128] Lyons 2003, s. 195.
[129] Lyons 2003, s. 189.

Kolmikymmenvuotisen sodan (1618–1648) aikana uskonnolliset suhteet olivat maiden välillä kireimmillä. Maiden liittoumat vaihtuivat ja suhteet ulkomaihin muuttuivat. Sisäiset uskonnolliset suhteet puritaanien, anglikaanien ja katolilaisten välillä olivat tärkeitä Ulsterin uudisasutuksen ja englantilaisen kolonialismin kasvussa.[130] Muiden maiden väliset suhteet Englannin kanssa ja epäsuotuisat ajatukset irlantilaisista vaikuttivat kuitenkin myös tilanteeseen Ulsterissa ja maakunnan irlantilaisen eliitin vaikutusvaltaan.[131] 1600-luvun alussa irlantilaisiin kohdistuvat poliittinen välinpitämättömyys ei tullut esiin vain Ulsterissa, mutta myös sen ulkopuolella. Kuva Irlannista ja irlantilaisista oli kehittymässä myös Euroopan mantereella.

Amerikan kolonisaatiosta ja muusta Euroopan ulkopuolisesta toiminnasta tuli suurempi vaikuttaja Euroopan maiden väleihin 1600-luvulla. Imperialistinen valtataistelu alkoi olemaan tärkeämpää, kuin uskonnollinen valtataistelu, vaikka uskonto pysyi poliittisesti tärkeänä aiheena. 1700–1900-lukuja pidetään usein eurooppalaisen imperialismin aikana, mutta tämän prosessin kehityskulku alkoi jo 1400-luvulla. Irlantia on usein katsottu Englannin varhaisena imperialismin kokeiluna.[132] Irlannin kolonialistinen asema kehittyi vahvasti 1600-luvun aikana, kun irlantilaisen eliitin kansainväliset välit heikkenivät. Irlannin asema kehittyi Euroopan osalta myös osaksi kolonisoitua, imperialistisen vallan alaista, maailmaa samalla kuin irlantilainen eliitti menetti kansainvälisiä suhteita ja vaikutusvaltaa. Kansainvälistä poliittista pettymystä tapahtui siis myös. Irlantilaisia oli muuttanut ulkomaille jo yhdeksän vuoden sodan aikana usein, koska maan kunto oli huono, mutta irlantilaisten asema ulkomailla ei ollut parempaa, kuin Irlannissa.[133] Tämä osoittaa kuinka irlantilaisten poliittinen vieraantuminen kehittyi myös kansainvälisen näkemyksen muuttuessa ja kuinka heidän osallistumiskykynsä heikentyi myös Ulsterin alueen ulkopuolella pysyvästi uudisasutuksen kautta.

4.4 Koulutuksen ja intellektualismin vuorovaikutus uudisasutuksen kanssa

Koulutus ja intellektualismi oli yksi tapa, jolla Englannin hallinto piti irlantilaiset pois poliittisesta elämästä ja erotteli ihmiset toisistaan. Suurin opetuksen piiriin kuuluva

[130] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 42, 119; Farrell 2017, s. 102, 134.
[131] Lyons 2003, s. 195.
[132] Kenny (toim.) 2004, s. 1.
[133] Lyons 2003, s. 189.

organisaatio, mikä sai maa-alueita Ulsterista uudisasutuksen aikana, oli Trinity College.[134] Nykypäivänä yliopisto ylläpitää vieläkin hyvin tärkeän asema koulutuksessa saarella, mutta toimii sekulaarisesti. 1600-luvun alussa yliopisto oli kuitenkin protestanttisen oppineisuuden takaaja. Katolilaiset eivät pystyneet ilmoittautumaan kouluun, kuin vasta 1793.Tämän jälkeen katolilainen ilmoittautuminen pysyi vuoteen 1970 saakka pienenä, koska katolilaisten piti hankkia erillinen lupa katoliselta kirkolta. Yliopisto nähtiin siis vahvasti poliittisena tekijänä pitkän aikaa. Politiikka ja katolilaisuuden vastainen retoriikka oli englantilaisen eliitin tapa ylläpitää valta-asemansa Ulsterissa niin, että he pystyivät nauttimaan maan ekonomisia hyödykkeitä.

Yliopistoja ja muita samankaltaisia instituutioita käytettiin tämän politiikan ja retoriikan levittämistä varten. Kouluille annettiin maata, mutta samalla kruunu myös valvoi, mitä niissä opetettiin. Kiinteistöjä annettiin myös yliopiston henkilökunnalle ainakin vuonna 1612 Dublinin alueelta ja myöhemmin samana vuonna erikseen maata Limerickin ja Kerryn alueilta.[135] Kiinteistöjen ja maan jako henkilökunnalle merkitsi uskollisuuden hankintaa englantilaiselle hallinnolle. Yliopisto itse oli jo saanut maata Ulsterista uudisasutuksen alussa.[136] Oppineiden ja opettajien persoonallinen uskollisuus ja heidän avustuksensa sivistyksen retoriikan levittämisessä oli tärkeässä asemassa. Kolonialistisen ajattelutavan piti levitä niin, että viranomaisiksi valmistuvat opiskelijat ymmärsivät, miten heidän piti kohdella eri ryhmiä ja hallita Ulsterin aluetta.

Englannilla oli Ulsterissa oma moraalinen projekti, joka oli osa kolonialismia. Vain osa alkuperäiskansasta oli arvostettuja, koska heidän asemansa oli liian tärkeä tai he olivat avustaneet ja näyttäneet ymmärtävän imperiumin tärkeän aseman.[137] Ulsterin kohdalla tämä nähdään maanjaossa. Alkuperäiskansa jaettiin arvostettuihin ja ei-arvostettuihin. Arvostetut irlantilaiset saivat maata.[138] Arvostusta saamatta olevista irlantilaisista käytettiin termiä "pelkkä irlantilainen” ja arvostetuista irlantilaisista termiä ansaitsevat irlantilaiset.[139] Suurin osa alkuperäiskansasta kuului tähän pelkkien irlantilaisten ryhmään ja heidän elämänsä ja

[134] Donegal County Council 2018, s. 8.
[135] Asiakirja maan myönnytyksistä Trinity College Dublin rehtorille ja tutkijoille Kerryn ja Limerickin alueilta, 1612. NAI Lodge/3/172; asiakirja usean kiinteistön myönnytyksistä Trinity College Dublin rehtorille ja tutkijoille Dublinissa, 1612. NAI Lodge/3/158.
[136] Donegal County Council 2018, s. 9.
[137] Levy & Young (toim.) 2011, s. 202–203.
[138] Farrell 2017, s. 215–258.
[139] Farrell 2017, s. 215–216. (pelkkä irlantilainen eli mere irish ja ansaitsevat irlantilaiset eli the deserving irish.)

koulutuksensa erosi suuresti irlantilaisesta eliitistä etenkin eliitistä, keitä pidettiin ansaitsevina.[140]

Monet arvostetuiksi katsotut alkuperäiskansan edustajat joutuvat myös vaikeaan tilanteeseen. Jos arvostettu irlantilainen tunnusti Brittiläisen Imperiumin tärkeyden ja käytti sen asettamaa kieltä, saattoi hän tulla nähdyksi mahdollisena vallananastajana. Jos alkuperäiskansanedustaja taas ei käyttänyt imperiumin retoriikkaa, hänet saatettiin katsoa kuuluvan ei-arvostettujen joukkoon.[141] Uskonto oli yksi vaikutusvaltaisemmista tavoista erottaa alkuperäiskansa uudisasukkaista, mutta ei ainut. Uskonto oli kuitenkin hyväksyttävä keino erottaa alkuperäisväestö uudisasukkaista, koska 1600-luvun alussa uskonnon asema politiikassa oli suuri. Katolisen uskon vastaisen retoriikan ja sivistyneisyyden retoriikan käyttö oli keskeistä imperialismin ideologialle ja vallalle Irlannissa.[142]

Alkuperäisväestö jäi tästä keskustelusta pois uskonnon perusteella ja uskontoa käytettiin alkuperäiskansan tai muiden ei-arvostettujen ryhmien pitämiseen pois poliittisesta elämästä, koulutuksesta ja ekonomisesta kasvusta. Englannin hallinnon valvonta ja yliopistojen kiellot rekisteröidä katolilaisia opiskelijoita toimivat pitämään irlantilaiset laajemman poliittisen elämän ulkopuolella, koska se vaikeutti opiskelupaikan löytämistä. Ilman koulutusta poliittisesta osallistumisesta ja etenkin työstä politiikan äärellä tuli vaikeaa, koska virkamiehiltä odotettiin tuntemusta poliittisesta järjestelmästä. Englannin hallinto teki siis selviä päätöksiä myös koulutuksen kanssa varmistaakseen, että irlantilaisten poliittinen vaikutusvalta ja heidän kykynsä mennä englannin valtaa vastaan heikentyisi.

Koulutuksen kautta ei-arvostetut henkilöt saattoivat kasvattaa vaikutuskykyä ja poliittisia valmiuksia hyökätäkseen kolonialistista ideologiaa vastaan. Monille koulutus oli kuitenkin mahdotonta ja tämän kautta myös englantilaisissa yliopistoissa suosittujen argumentaatio kykyjen kasvattaminen.[143] Julkinen keskustelu toimi englantilaisten normien kautta ja koulutus vaikutti huomattavasti julkiseen keskusteluun ja kykyyn osallistua. Ulkopuolelle jääminen tarkoitti politiikan ulkopuolelle jäämistä ja näin alkuperäisväestön poliittisten toivomusten unohtamista, joka lisäsi epäluottamusta poliittiseen toimintaan. Uudisasutus ei muuttanut vain poliittisia instituutioita vaan kaikkia elämän osapuolia, kuten koulutusta,

[140] Farrell 2017, s. 39, 46, 47.
[141] Levy & Young (toim.) 2011, s. 202–203.
[142] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 55–77.
[143] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 158–175.

taloutta ja identiteettiä, joita Englannin hallinto pystyi käyttämään uuden yhteiskunnan rakentamista varten.

4.5 Sivistystoiminta ja ennakkoluulo alkuperäisväestöä kohti

Englannin hallinnon kirjeissä Irlannin paikalliselle englantilaiselle hallinnolle huomautetaan, että uudisasukkaiden piti avustaa Ulsterissa maan ”sivistämämisessä“ ja ylläpitää englannin tapoja, johon kuuluu materiaalisen kulttuurin tavat. Esimerkiksi kuninkaan kirjeessä Lontoon kaupungille vuodelta 1609 huomautetaan, että Lontoon kaupunki voi myös taloudellisten hyötyjen lisäksi auttaa ”sivistämään ja suojelemaan“ Londonderryn aluetta. Tämä sivistystyö ja englantilaisten tapojen arvon korostaminen alkoi näkyä 1600-luvun edetessä esimerkiksi englantilaisen vaatetuksen kasvussa alkuperäisväestön keskuudessa.

Sivistyksen ideologian ymmärtämisen ongelma on ollut sen väärinymmärrys suomen kielellä. Englanninkielisissä alkuperäisteksteissä käytetään sanaa “civilice”, joka käännetään sivistymiseksi suomen kielellä. Suomenkielisestä käännöksestä kuitenkin monien lukijoiden mieleen tulee väärä aihe. Sivistys tarkoittaa Suomessa usein koulutusta tai käsite liitetään 1800-luvun kansan sivistyksen ajatusmaailmaan. Sivistyksen ja oppimisen välillä on kuitenkin suuri ero tässä kontekstissa. Sivistys tarkoitti alueen kulttuurillista, yhteiskunnallista ja hallinnollista kehittämistä englantilaisen mallin kaltaiseksi. Irlantilaisten katolilaisten harjoittavat tavat erosivat mannermaisen Euroopan tavoista ja renessanssin ihanteista, joita opetettiin Englannissa, joka oli suuri syy englantilaisen mallin paremmuuden katsomukselle.[144]

Sivistyksen ajattelumalli oli osa jokapäiväistä elämää uudisasutetussa Ulsterissa. Kulttuurisen paremmuuden ja arvostamisen ajattelutapa, jotka kuuluvat sivistyksen piiriin olivat osa jokapäiväistä elämää ja kanssakäymisiä. Tämä ajattelumalli ei ollut kuitenkaan yksisuuntainen tai yksinkertainen. Esimerkiksi vanhoja englantilaisia eli englantilaisia, ketkä saapuivat maahan ennen uudisasutusta, katsottiin rappeutuneina.[145] Irlantilaisen kulttuurin ja uudisasutusta edeltävän yhteiskuntamallin katsottiin olevan vaara. Rappeutumisen vaara saattoi hyvinkin olla yksi syy sille, miksi vain sotilastaustaiset uudisasukkaat saivat ottaa

[144] Farrell 2017, s. 42.
[145] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 159.

irlantilaisia vuokralaisia ja työläisiä uudisasutuksen alkuperäisien säädöksien mukaan.[146] Uudisasutuksen aikaisen sivistyksen ajattelutapa sisälsi ajatuksen irlantilaisesta kulttuurista alempiarvoisena, joka johti siihen, että Englannin hallinto pyrki pitämään alkuperäisväestön erillään uudisasukkaista.

Käytännössä jokapäiväisessä elämässä tämän kaltaista kovaa linjaa ei kuitenkaan pystytty ylläpitämään. Tämä ei ollut mahdollista, koska alkuperäisväestöä ei pystytty siirtämään pois uudisasutuksen alta. Irlannissa maantieteelliset rajat tulivat esille jo 1600-luvun alkuvuosikymmeninä, kun Englannin kruunun täytyi löytää tapa integroimaan alkuperäisväestö uuteen yhteiskuntaan. Irlannin läheisyys ja suhteet ulkomaiden kanssa vaikuttivat myös yhteiskunnallisen kehityksen eroihin verrattuna Euroopan ulkopuolisiin uudisasutuksiin.[147] Kaikki nämä tekijät yhdessä tekivät ryhmien täydellisestä erottamisesta mahdotonta. Yhteiskunnallinen elämä ja poliittinen elämä vaikuttivat toisiinsa, mutta poliittisia valintoja ei aina seurattu ryhmien välisessä kanssakäymisessä. Arkeologisten tutkimusten kautta voimme tarkastella, miten uuden yhteiskunnan rakentuminen, vaikutti sosiaaliseen kanssakäymiseen alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä. Näiden tutkimusten kautta voidaan myös nähdä, miten uudisasutuksen politiikka erosi yhteiskunnallisesta kehityksestä.

Esimerkiksi Londonderryssä on nähtävillä irlantilaiseen ja englantilaiseen tapaan rakennettuja taloja 1600-luvun alusta, mutta tämä ei tarkoita, että irlantilaiseen tapaan rakennetuissa taloissa asui aina irlantilaisia. Irlantilaisten rakennustavat sopivat paremmin saaren sääolosuhteisiin ja englantilaiset perheet asuivat myös näissä.[148] Paikallisen materiaalisen kulttuurin käytännöt eivät poistuneet kokonaan, vaan niitä alettiin käyttämään rintarinnan englantilaisten käytäntöjen kanssa. Poliittisia määräyksiä ja normeja ei seurattu ja Londonderry kehittyi paremmin tästä syystä. Politiikka varmasti vaikutti siihen, miten ja keiden kanssa ihmiset rakensivat suhteita, mutta poliittiset määräykset ja sivistyksen ideologia eivät aina johtaneet näiden suhteiden rakentumista. Orloff Miller tutki 1980–1990-luvuilla Londonderryn kreivikunnassa Greenfield arkeologista kohdetta Salterstownin lähellä, missä oli toiminut suolaajien yhtiö *Worshipful Company of Salters* 1600-luvulla.[149] Hän löysi kohteesta monia kenkiä, joissa oli käytetty irlantilaisia ja englantilaisia kengänkorjaus

[146] Donegal County Council 2018, s. 8.
[147] Farrell 2017, s. 41.
[148] Tracey & Horning 2020, s. 13.
[149] Tracey & Horning 2020, s. 13.

taktiikoita. Alueelta on myös löydetty keramiikkaa, joka osoittaa, että alueella tapahtui kulttuurista vaihtoa.

Uusi yhteiskunta, joka rakentui uudisasutuksen kautta ei ollut suunnitelmien mukainen, mutta joillain tavoin, toimivaan yhdessäeloon päästiin. Poliittinen pettymys, uudisasutuksen retoriikka, ekonomiset erot ja irlantilaisen eliitin aseman heikkeneminen vaikuttivat taustalla, mutta uusi yhteiskunta oli tarpeeksi vahva ylläpitämään itseään ennen englantilaisen poliittisen polarisoinnin saapumista 1630-luvulla. Arkeologiset todisteet esittävät, ettei kanssakäyminen irlantilaisten kanssa, ollut monen uudisasukkaan silmissä yhtä pahaa kuin, mitä uudisasutuksen retoriikka esittää.

Chichesterin asumasta kaupungista, Carrickfergus, on löydetty myös esineitä, mitkä esittävät yhdistelmää englantilaisen ja irlantilaisen keramiikan välillä. Kaupungin arkkitehtuurisessa tyylissä voidaan myös nähdä 1600-luvun alussa sekoitusta irlantilaisen ja englantilaisen materiaalisen kulttuurin välillä. Chichesterin arvot sosiaalisista tavoista ja kulttuurisista arvoista eivät ole nähtävillä hänen kaupunkinsa aikaisessa arkkitehtuurissa.[150] Poliittiset päättäjät pystyivät tekemään haluamiaan päätöksiä, mutta he eivät voineet pakottaa ihmisiä elämään esittämiensä yhteiskunnallisten normien mukaan.

Uudisasutuksen politiikka loi raamit yhteiskunnalle, mutta yksilöiden toiminta, johti jokapäiväisen elämän ja ympäristön kehitykseen. Yksilöiden toiminnan häiriöt poliittiselta taholta johtivat 1640-luvulle tultaessa yhteiskunnallisen järjestyksen heikentymiseen, mutta 1600-luvun alun arkkitehtuurinen ja materiaalinen monimuotoisuus kuitenkin osoittaa, miten englantilaisen sivistyneisyyden ja kansalaisyhteiskunnan kehitys tapahtui vahvemmin poliittisella kuin kulttuurisella ja yhteiskunnallisella tasolla. Poliittisen vieraantumisen lisääntyminen ei siis aina vaikuta myös yhteiskunnallista syrjäytymistä, vaikka yhteiskunnallinen muutos vaikutti poliittisen vieraantumisen kasvuun.

5. Uuden kolonialistisen yhteiskunnan synty Ulsterissa

Yksi suurimmista uudisasutuksen vaikutuksista oli uuden yhteiskunnan luominen Ulsterin alueelle. Ulsterin uudisasutus 1600-luvun alkupuolella toi esiin uudenlaisia kanssakäymisiä

[150] Tracey & Horning 2020, s. 13–14.

Ulsterin alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä. Ennen uudisasutusta englantilaisten suhteet alkuperäisväestöön olivat rajoitettuja. Suhteet maan suurempaan väestöön Dublinin alueen ulkopuolella alkoivat kehittyä vasta 1600-luvun aikana. Englantilaiset olivat pääasiassa käyneet kaupankäyntiä ja keskusteluja Englannin vaikutuksen alla olevien henkilöiden kanssa Englannin valtaamilla alueilla, joilla irlantilainen kulttuuri ei tullut esiin yhtä suuresti kuin irlantilaisen eliitin johtimilla mailla.[151]

Uudisasutuksen myötä maahan tulevien henkilöiden täytyi kuitenkin puhua enemmän irlantilaisten kanssa, irlantilaisten kulttuurisella alueella. Maahan aikaisemmin tulleita englantilaisia asui Dublinin alueella ja kulttuuristen suhteiden takia tämän alueen alkuperäisväestöön kuuluvat katsottiin siviilisemmiksi, kuin muiden alueiden asukkaat.[152] 1609–1641 vuosia on pidetty rauhallisena väliaikana, mutta päivittäinen kaksinaismoralismi uskonnon tai kulttuurin perusteella, vaikutti kanssakäymiseen uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä.[153] Yhdessäelon tyyliin vaikutti monet syyt, kuten kulttuurisien vaatteiden kieltäminen, poliittisesta päätöskyvystä ulosjättäminen ja ekonominen hyväksikäyttö. Nämä syyt kasvoivat vaikutus vallassaan 1640-luvulle tultaessa, kun sodat ja kapinat alkoivat Brittien saarilla ja politiikka alkoi vaikuttamaan enemmän jokapäiväiseen elämään. Hyvä tapa nähdä, miten ihmiset toimivat erillään toisistaan Ulsterin uudisasutuksen jälkeen on tarkkailla vierailevien henkilöiden kirjoitelmia.

Ranskalainen aristokraattinen matkailija François de La Boullaye-Le Gouz vieraili Irlannissa kahden kuukauden ajan vuonna 1644.[154] Le Gouz oli värikkäästi kirjoittava henkilö, kuka puhui kapteeninsa humalaisuudesta muiden asioiden lisäksi. Kirjoitus matkasta antaa hyvän kuvan Irlannista ulkopuolisen henkilön näkökulmasta. Le Gouz tuo esiin tekstissä kuulleensa, että 1641 alkaneessa väkivaltaisuudessa, kuolleiden protestanttien määrän olevan 145 000. Le Gouz kuitenkin myös tuo esiin tämän numeron tulevan englantilaiselta hallinnolta. Hän on siis tekstin pohjalta puolueeton sivustakatsoja, joka kirjoittaa vain siitä, mitä itse oli kokenut tai kuullut. Teksti on myös käännetty melkein kaksisataa vuotta myöhemmin vuonna 1837 englannin kielelle ja irlantilainen kääntäjä on lisännyt tekstiä myös kokonaisuuteen. Tämä lisäys on kuitenkin alaviitteisiin laitettua kontekstia ja en epäile kääntäjän muuntaneen kielen tarkoitusta. Kuitenkin kaiken käännetyn kielen kanssa täytyy varmistaa, että käännöstyö on

[151] Farrell 2017, s. 96.
[152] Farrell 2017, s. 96. (vanhat englantilaiset eli the old english. Dublinin alue tunnetaan myös nimellä, the Pale, englanniksi.)
[153] Farrell 2017, s. 98.
[154] Ranskalaisen Le Gouzin matkakirja Irlantiin, 1837. DA970 .L51.

tehty eettisesti. Kirjan lopussa käsitellään myös muita samaan aikaan laadittuja tekstejä kontekstia varten.

Seuraava tarina on Le Gouzin kokemuksesta Corkin kaupungissa, mutta siihen on lisätty kontekstia muista lähteistä.[155] Tämän tapauksen kontekstissa Englannin sisällissodan tuntemus on tärkeää. Sota oli parlamentin ja kuninkaan ja heidän kannattajien välistä kanssakäymistä. Kapteeni Muschamp oli kuningasmielinen ja harkitsemattomasti uhkasi Corkin kaupungin (Etelä-Irlanti) tuhoamista, jos parlamentti vahvistaisi asemaansa kaupungissa. Tämän takia parlamenttia kannattava majuri syytti häntä maanpetoksesta ja kuvernööri tuki majurin päätöstä järjestämällä sotaoikeudenkäynnin, jonka kautta Muschamp sai kuolemantuomion rangaistuksena sanoistaan.[156]

Kirjassa esiin tuleva oikeudenkäynti ja teloituksen pelon käyttö jatkuvien väkivaltaisuuksien hillitsemiseksi, ovat esimerkkejä hyvin epämääräisen yhteiskunnan toiminnasta. Hallinnollinen ja yhteiskunnallinen tietoisuus hämärtyi ja suhteet olivat heikkoja eri ryhmien puolustajien välillä. Yksikin sana, joka saatettiin käsittää uhkana, oli tarpeeksi elämän menettämiselle. Yhteiskunnallinen kehitys 1630-luvun aikana oli huomattavaa ja näkyi heti seuraavalla vuosikymmenellä, kanssakäymisessä ja poliittisesti voimakkaissa tunnetiloissa. Virallinen uudisasutus saattoi loppua vuonna 1625, mutta sen vaikutukset poliittiseen vieraantumiseen ja tapaan, jolla irlantilaisia kohdeltiin, vaikutti vielä pitkän aikaa Ulsterin alueeseen ja Irlantiin kokonaisuudessa.

Tämä oikeudenkäynti tapahtui Etelä-Irlannissa, mutta tilanne oli Le Gouzin vieraillessa koko Irlannissa ja Iso-Britanniassa hyvin vakava. Sotaoikeuden kautta tehtyä nopeaa ja symbolista rankaisua ei kuitenkaan koskaan laitettu käytäntöön. Muschamp vapautettiin rankaisustaan ja kaupungin johtohenkilöt kuljetettiin vangeiksi kaupungin linnoitukseen hänen sijastansa.[157] Samaan aikaan kaupungissa tehtiin julistus, että englantilaisilla sotilailla oli oikeus ampua, ketä vaan irlantilaista, kuka vastusti englantilaisia ja jos englantilainen saisi surmansa niin kaupungin johtohenkilöt tultaisiin hirttämään kaupungin muurien ylle. Tärkeätä on huomata, että tekstissä puhutaan irlantilaisista eikä kuningasmielisistä henkilöistä. Irlantilaisista suuri osa tuki kuningasta sisällissodan aikana, mutta tämä ei tarkoittanut, että kaikki irlantilaiset

[155] Ranskalaisen Le Gouzin matkakirja Irlantiin, 1837. DA970 .L51.
[156] Ranskalaisen Le Gouzin matkakirja Irlantiin, 1837. DA970 .L51.
[157] Ranskalaisen Le Gouzin matkakirja Irlantiin, 1837. DA970 .L51.

tukivat kuningasta tai että kaikki kuninkaan tukijat olivat irlantilaisia. Irlantilaisia elämiä ei arvostettu samalla tavalla, eikä heihin myöskään luotettu jo uudisasutusta ennen käyttöön otetun retoriikan ja poliittisien valintojen takia. Vuoden 1641 kapina pahensi jo olevaa ajattelutapaa tuomalla sen osaksi jokapäiväistä elämää väkivallan kautta.

Kaupungin kuvernöörin julistus ja "juoni" toimi estämään veren vuodatuksen kaupungissa. Le Gouz ihailee strategiaa, mutta sen taustalla oli selvä poliittinen ja sotilaallinen vallankäyttö ja pelon lietsonta. Irlantilaisten elämille annettiin vähemmän arvoa, kuin englantilaisten elämille. Irlantia myös käytettiin poliittisen vallankäytön ja sotilaallisen strategisoinnin pesänä. Tämä teksti näyttää, miten englantilaisten väliset suhteet vaikuttivat sotaisena aikana myös englantilaisten ja irlantilaisten väleihin ja miten sosiaalinen järjestelmä kärsi. Päivittäisen elämän ongelmat arvostamisen ja kaksinaismoralismin kanssa kehittyivät radikaalisempaan suuntaan ja poliittinen tila polarisoitui. Koko Irlannin tilanne paheni, mutta etenkin Ulsterissa, jossa uudisasutus oli vielä vakiinnuttamassa valtaansa ja suhteet olivat jännittyneempiä, tilanne kärjistyi enemmän.

Sosiaalinen muutos oli suurta 1600-luvun alusta 1640-luvulle. Arkkipiispan arkkihiippakunnan tuomiokapitulissa vuosina 1625–1627 toimivassa valamiehistöstä kolmanneksella oli irlantilainen nimi. Asianosaisista suurimmalla osalla oli myös irlantilainen nimi.[158] Vuoden 1615 pienimuotoisen kapinan ja 1641 kapinan välisenä aikana oli myös tapahtunut huomattavaa kielellistä kehitystä. Vuonna 1615 uudisasukkaiden kuulustelua varten tarvittiin kaksi kääntäjää, mutta 1640-luvulle tultaessa osa uudisasukkaista puhui tarpeeksi iirin kieltä ymmärtääkseen irlantilaisten kaappaajien puheen. Sir Phelim O'Neill, kuka oli yksi vuoden 1641 kapinan johtavista hahmoista myös pukeutui, kuten englantilainen herrasmies.[159] Kulttuurista vaihtoa tapahtui vahvasti uudisasutuksen ensimmäisinä vuosikymmeninä uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä.

Sosiaalinen kehitys vaihteli paljon paikan mukaan. Näitä eroja voidaan nähdä tarkastellessa uudisasutuksen aikana tehtyjä maanmittauksia. Ulsterin uudisasutukseen liittyviä väestöllisiä tekstejä, kuten maanmittauksia ja kyselyitä käsitellään sukunimien mukaan. Tämä ei ole tarkka keino käsitellä alkuperäistekstejä, mutta se on hyvä tapa nähdä karkeat arviot asioista,

[158] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 111.
[159] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 111.

kuten sosiaalisesta integraatiosta. Näitä maanmittauksia käyttäen tiedämme esimerkiksi, että Tyronen kreivikunnassa ainakin kuusi henkilöä, keillä oli irlantilainen sukunimi, toimivat myös sotilaina englantilaisessa armeijassa.[160] Joillakin alueilla ja tietyissä töissä toimi enemmän irlantilaisia kuin toisissa.

1620-luvun ja 1640-lukujen väliseen poliittiseen kehittymiseen vaikutti moni asia. 1620-luvulla vaikuttanut rennompi lähestymistapa katolilaisuutta kohti ja anglikaanisen kirkon toiminnan pienimuotoisuus alkuperäisväestön kanssa, antoi katoliselle kirkolle aikaa uudelleenrakentamiseen uudisasutuksen jälkeen.[161] 1640-luvulle tultaessa tämä tulisi muuttumaan Cromwellin uudelleenvaltauksen ja Englannin uskonnollisen kehittymän kautta. Irlantilaiset maanomistajat alkoivat myös menettämään enemmän maata 1620-luvulla, joka vaikutti yhteiskunnalliseen kehitykseen. Armaghssa irlantilaisten maanomistajien osuus maasta oli 1620- luvulla 25 prosenttia. Vuonna 1641 tämä määrä oli alentunut 19 prosenttiin. Cavanin kreivikunnassa irlantilaisten omistuksessa olevan maan määrä vähentyi 20 prosentista 16 prosenttiin samana aikana.[162] Ulsterin ekonominen kasvu merkitsi uudisasukkaiden kasvavaa halua muuttaa Ulsteriin, mutta merkitsi myös irlantilaisten aseman heikontumista.

Yhteiskunnallinen kehitys vaihteli alueellisesti, joillakin alueilla, kuten Londonderryssä uusien uudisasukkaiden tuleminen vaikutti hiljalleen, mutta vahvasti alkuperäisväestön asemaan. Segregaatio alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä kasvoi 1660-luvulle tultaessa. Londonderryn itäisessä osassa ei 1660-luvulla ollut enää monilla asuinalueilla irlantilaisia.[163] Yhteiskunnallinen kehitys vaikutti siis negatiivisesti taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen asemaan, joillain alueilla, mutta vahvoja sosiaalisia välejä alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välillä oli myös vielä pitkälle 1600-luvulle näilläkin paikkakunnilla. Sosiaaliset välit eivät aina edustaneet poliittisia välejä eri ihmisryhmien välillä. Poliittisesta vieraantumisesta ja 1640-luvun väkivaltaisuuksista riippumatta joitakin suhteita jäi eri ryhmien välille.

[160] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 112.
[161] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 112.
[162] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 112–113.
[163] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 113.

5.1 Yhteiskunnallinen muutos 1630-luvulla

Ulsterin uudisasutus ei aina toiminut Englannin hallinnon halujen mukaisesti niin kuin on tullut esiin. Tämä alkoi suunnittelu vaiheessa. Londonderryn kaupunki on hyvä tarkkailun kohde tätä suunnitelmien vastaisuutta varten ja kaupungin historian kautta voidaan myös nähdä, miksi 1630-luvulle tultaessa poliittiset suhteet alkoivat kehittymään niin, että 1620-luvun yhteiskunta oli hyvin erilainen 1640-luvun yhteiskuntaan verrattuna. Londonderryä tarkastelemalla pystymme näkemään, miten kuningas, Lontoon kaupunki ja Lontoon yhtiöt toimivat keskenään jo uudisasutuksen alusta Englannin hallinnon ja kuninkaan painostuksen takia. Kuninkaan valintoja tarkastelemalla 1630-luvulta tulee myös esiin kuninkaan, paikallisen hallinnon ja asukkaiden välisen riitaisuuden vaikutukset yhteiskuntaan ja politiikkaan seuraavina vuosikymmeninä.

Charles I teki monia virheliikkeitä Ulsterin kohdalla 1630-luvulta alkaen. Vuonna 1635 Lontoon kaupungin virkamiehet tuomittiin Star Chamber –oikeudessa syyllisiksi useisiin rikkomuksiin liittyen Londonderryn uudisasutuksen hallintaan.[164] Heitä syytettiin rakennusvelvoitteiden laiminlyönnistä, linnoitusten puutteesta, metsien hävittämisestä ja kirkkojen maiden riittämättömästä järjestämisestä. Londonderry kuului Ulsterin kehittyneimpien alueiden joukkoon ja se oli yksi uudisasutuksen keskuksista, mutta kaupunkia silti sakotettiin vahvasti tulevina vuosina. Ó Siochrún ja Ciardhan mukaan kaupungin maat julistettiin oikeudessa menetetyiksi ja kaupunki määrättiin maksamaan 70 000 puntaa, joka myöhemmin alennettiin 12 000 puntaan.[165] Tämä oli merkittävä julkinen nöyryytys kaupungille ja herätti laajaa huomiota. Tapaus vaikutti Charles I asemaan Lontoossa ja loi jännitteitä kaupunkien ja kuninkaan välille. Londonderryn kaupungista huolehti yhtiöt, joilla oli tiukat välit ja kauppayhteydet Lontoon kaupungin ja yhtiöiden kanssa. Tämä tarkoitti tapauksen vaikuttavan negatiivisesti kuninkaan oloon Englannin pääkaupungissa ja hänen epäsuosionsa kasvua uudisasukkaiden keskuudessa.

Myöhemmin kaupunki käytti menetettyjä maita ja sakkoja perustelemaan kieltäytymisen lainaamasta rahaa kruunulle Skotlannissa tapahtuvia piispansotia (1639–1640) varten. Kuninkaan valinta johti siis nopeasti ongelmiin kruunun tukemisessa alueella. Vuonna 1641

[164] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 78.
[165] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 78.

parlamentti kumosi tuomion, palautti maat ja määräsi sakot takaisin maksettaviksi. Charles I yritti sovitella kaupunkia, lupauksella palauttaa menetetyt maat, mutta kaupunkilaiset näkivät tämän ainoastaan parlamentin painostuksen tuloksena.[166] Tyytymättömyys kasvoi uudisasutuksen alueella suuresti tämän vaikutuksena, niin kuin myös vuokrat. Maiden haltuunotto ja kruunun komissaarien toimet, kuten vuokrien korotukset ja suurten maanomistajien sopimusten mitätöinti vaikuttivat myös tyytymättömyyden kasvuun.[167] Monien uudisasukkaiden luottamus kuningasta kohti väheni hiljalleen uusien vaatimusten kautta, joka johti heidän poliittiseen vieraantumiseensa, kun kruunun hallinto katsottiin käymän uudisasukkaiden tarpeiden vastaiseksi. Tämä prosessi alkoi kuitenkin jo vuosia ennen 1635 vuoden oikeudenkäyntiä.

Charles I aloitti henkilökohtaisen hallinnon vuonna 1629 kolmannen parlamentin loputtua, joka jatkui vuoden 1640 lyhyeen parlamenttiin saakka. Tänä aikana Charles I kieltäytyi uuden parlamentin kokoamisesta, jonka takia aikaa on nimitetty myös 11 vuoden tyrannian ajaksi. Tänä aikana hän keräsi varoja, ship money -veroilla ja muilla taktiikoilla, kuten hän teki Londonderryssä.[168] Londonderryn oikeudenkäynti vuonna 1635 oli merkittävä käännekohta, joka heikensi Charles I:n asemaa, syvensi kruunun ja Lontoon kaupungin ja parlamentin kriisiä, pahensi jännitteitä Irlannissa ja vaikutti osaltaan Englannin sisällissodan ja 1641 kapinan puhkeamiseen.[169] Londonderryn kohdalla Lontoon kaupunki myös väitti toistuvasti, ettei se ollut halunnut ryhtyä uudisasutukseen.

Uudisasutuksen suunnitellun alkuvaiheissa ei edes ollut ajatusta Lontoon kaupungin osallistumisesta.[170] Hieman myöhäisemmän aloitteen takana saattoi olla valtiovarainministeri Sir Robert Cecil, Salisburyn jaarli (1563–1612), kuka näki kaupungin kaupallisen potentiaalin. Vuonna 1609 laaditussa tekstissä, motiiveista ja syistä liittää Lontoon kaupunki uudisasutukseen, korostetaan Ulsterin maataloutta ja kalastusta sekä kaupallisia yhteyksiä.[171] Teksti lupasi helpotusta ylikansoitukseen ja työttömyyteen ja tarjosi myös etuja esimerkiksi tullitulojen kautta. Lontoon kaupunkia ja yrityksiä varten laadittu teksti ei kuitenkaan saanut haluttua suosiota Lontoossa. Yrityksiltä vaadittu pääoma oli monelle yritykselle liikaa ja

[166] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 79.
[167] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 79.
[168] Griffin 2003, s. xxi.
[169] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 78.
[170] Kirje motiiveista ja syistä liittää Lontoon yritykset Ulsterin uudisasutukseen, 1609. TNA PRO 31/8/199/195.
[171] Kirje motiiveista ja syistä liittää Lontoon yritykset Ulsterin uudisasutukseen, 1609. TNA PRO 31/8/199/195.

skeptisyyttä esiintyi. Thomas Blenerhasset kritisoi hankeen ylistämistä "uudeksi Troijaksi" ja esitti skeptisyyttä maan yhteiskunnallisen muutoksen ja kaupallisen käytön mahdollisuudesta.[172] 1609 teksti motiiveista liitää Lontoon kaupunki uudisasutus hankkeeseen myös esittää, kuinka kuninkaan ja englannin hallinnon piti painostaa ihmisiä ottamaan osaa Ulsterin uudisasutukseen.

Uudisasutuksen alussa Englannin hallinto pyrki painostamaan lontoolaisia yhtiöitä vapaaehtoisesti tarjoamaan varoja Londonderryn kehitykseen. Tätä painostusta oli esimerkiksi Londonderryn maa-alueiden ja resurssien liiallinen kehuminen. Esimerkiksi 1609 tekstissä motiiveista liittää Lontoon kaupunki Londonderryn asuttamiseen tuodaan esiin, että "vanha tuhottu kaupunki" on monien vesilähteiden lähellä, joka lisää vientiä. Kaupungin osia oli tuhoutunut vuoden 1608 kapinan aikana, mutta tekstissä sivuutetaan uudisasutukseen negatiivisesti vaikuttavat asiat, kuten kapinan tuhot. Vapaaehtoinen uudisasutuksen rahoitus yhtiöiden taholta ei toiminut, koska Lontoon yhtiöt eivät katsoneet Londonderryä hyväksi sijoitusmahdollisuudeksi. Englannin hallinnon piti siis pakottaa yhtiöt ottamaan osaa uudisasutukseen, joka ei ollut hyvä alku yhteistyölle. Lontoon kaupungin yleinen neuvosto turvautui painostuksen alla pakollisiin maksuihin, joita maksoi 55 ammattiseuraa. Suurimmat 12 yhtiötä maksoivat 80 % kustannuksista. Tämä ei ollut täysin poikkeuksellista, sillä yhtiöiltä oli kysytty aikaisemmin samankaltaisia maksuja viljavarantojen ja sotilaiden rahoittamiseen. Summat olivat kuitenkin tässä tapauksessa poikkeuksellisen suuria ja toistuvia. Vuosina 1609–1616 kerättiin yhteensä 60 000 puntaa yrityksiltä. Pakollisiin veroihin verrattuna nämä summat olivat suuria. Englannin parlamentin valtakunnallinen vero tuotti vain 67 000 puntaa vuodessa.[173]

Alkuvuodet olivat verotukselta suurempia, Londonderryssä, vuoden 1609 summa oli alkuperäisesti 15 000 puntaa, mikä myöhemmin korotettiin 20 000 puntaan. Vuonna 1616 summa oli vain 2 500. Maksujen kerääminen oli vaikeaa ja maksujen laiminlyöjät joutuivat jopa vankilaan, kunnes maksusuoritukset oli tehty. Lontoon kaupunki osallistui vastahakoisesti yritysten kautta hankkeeseen. Lontoolaiset ja yhtiöt suhtautuivat epäillen hankkeeseen ja pakolliset maksut herättivät vastustusta.[174] Uudisasutusta pakotettiin esimerkiksi tällaisien verojen kautta, joka vaikutti uudisasutuksen ensimmäisien vuosien

[172] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 81.
[173] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 78–83.
[174] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012 s. 78–83.

epäsuosioon ja pieneen uudisasukkaiden määrään. Tyytymättömyyden tunne alkoi kasvamaan näistä syistä jo alkuvuosina, mutta 1630-luvun politiikka teki tilanteesta huomattavasti pahemman.

Toinen virheliike, jonka kuningas teki 1630-luvulla, oli paikallisen hallinnon viranomaisten valinta. Vuosina 1632–1640 Irlannissa toimi kuninkaan vallan sijaisena Thomas Wentworth.[175] Hän edusti autoritäärisempää hallinnollista käytäntöä kuin Chichester. Irlantilaisen eliitin silmissä 1630-luvun yhteiskunnallinen muutos oli hyvin tärkeä tekijä 1640-luvun väkivaltaisuuksiin. Valtakautensa aikana hän vieraannutti Irlannissa monia yhteiskunnallisia ryhmiä poliittisesta ja sosiaalisesta elämästä. Hänen poliittinen linjansa johti hankaliin suhteisiin irlantilaisen eliitin, uudisasukkaiden ja Englannin parlamentin kanssa. Poliittinen linja, jota hän suosi nähtiin äärimmäisenä parlamentarismin vastustuksena. Wentworth oli vakaa rojalistinen eli kuninkaan vallan puolustaja ja hänet katsotaan usein Englannin sisällissodan (1642–1651) ensimmäiseksi uhriksi. Palattuaan takaisin Englantiin vuonna 1640 hän ei selviytynyt kauan. Hänet teloitettiin seuraavana vuonna [176]

Wentworth halusi vahvistaa kuninkaan asemaa Englannissa ja Skotlannissa, Irlannin kautta. Hän asetti tärkeysjärjestyksessä englantilaisen ekonomisen kasvun alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden hyvinvoinnin yläpuolelle. Wentworth elvytti vanhoja maaoikeuksia oikeuttamaan maan massakonfiskaatiota etenkin Connachtissa ja Ulsterissa.[177] Näiden poliittisten valintojen kautta hän menetti suosiota irlantilaisen eliitin ja vanhojen ja uusien englantilaisten ja skotlantilaisten keskuudessa virkakautensa aikana 1630-luvulla. Etenkin englantilaiset uudisasukkaat näkivät hänen toimintojensa uhkaavan heidän omaisuuttansa ja vaikutusvaltaa. Wentworth manipuloi Irlannin parlamentin toimintaa hyväksymään kruunua suosimia lakeja pakkokeinojen ja vaalivaikutuksen kautta.[178]

Hänen erimielisyytensä vaikutusvaltaisten aatelisten, kuten Richard Boylen eli Corkin Jaarlin kanssa, ja piittaamattomuus yhteiskunnallisia perinteitä, kuten suojeluverkostojen toimintaa kohti tekivät hänestä vihollisen monien henkilöiden keskuudessa.[179] Wentworthin politiikka yhdisti monia häntä vastaan ja rikkoi yhteiskunnallista järjestystä samalla. Hänen poliittinen

[175]Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 114.
[176] Asiakirja koskien Irlantia, 1640-1641. Robinson P00149836x.
[177] Komission määräys Wentworthille korjata virheelliset omistusoikeudet, 1632. NAI Lodge/5/221.
[178] Komission määräys Wentworthille korjata virheelliset omistusoikeudet, 1632. NAI Lodge/5/221.
[179] Little 1996, s. 619–635.

linjauksensa oli tärkeä osa tekijä Irlannin poliittisen järjestyksen heikontumisessa 1630–1640-luvuilla. Hänen vaikutusvaltansa oli suuri, mutta hän ei ollut kykenevä virkamies. Monet eivät ymmärtäneet hänen politikkaa ja yhteiskunnallisesti välinpitämätöntä lähestymistapaa. Jopa hänen kannattajansa myönsivät hänen puutteellisuutensa. He sanoivat, että Irlanti oli rauhassa hänen valtansa alla, mutta tätä valtaa" ylläpidettiin pelon ja sorron kautta".[180]

Wentworthin yhteiskunnallinen välinpitämättömyys näkyi myös hänen persoonallisessa elämässänsä. Ennen Irlantiin saapumista hänen toinen vaimo kuoli ja hän meni kolmanteen kertaan naimisiin. Wentworth kuitenkin unohti julkaista tietoa uudesta avioliitostaan, joka johti epämiellyttäviin huhuihin, että hänen luonaan asui rakastaja.[181] Wentworthin persoonallisuus ja luja usko kuninkaan valtaan loi katkeruutta eri ryhmien ja sosiaaliluokkien keskuudessa, joka teki hänestä hyvin epäsuositun Irlannissa ja parlamentin silmissä Englannissa. Yhteiskunnallinen järjestelmä kärsi paljon hänen aikanansa Irlannissa. Talous kasvoi, mutta tämä tuli yhteiskunnallisen vakauden hinnalla. Ulsterin uudisasutus ei ollut vain kolonisaatiota vaan myös uuden yhteiskunnan synnyttämistä. Uusi yhteiskunta, jonka kuningas Wentworth melkein tuhosi poliittisilla valinnoilla.

Uuden yhteiskunnan kehittämien oli tärkeää Ulsterin uudelleen rakentamiselle, Englannin kaltaiseksi. 1600–1610-luvuilla tehdyt muutokset hallintoon ja yhteiskuntajärjestykseen vaikuttivat joidenkin kohdalla yhteiskunnalliseen vieraantumiseen ja tämän kautta poliittiseen vieraantumiseen, kuten kasvavien rikollisien ryhmien kanssa tapahtui.[182] Yhteiskunnan heikontuminen 1630-luvulla johti kuitenkin suurempaan poliittiseen vieraantumiseen monien yhteiskunnallisten tahojen keskuudessa.[183] Poliittisista syistä ja kolonialistisista haluista rakentunut yhteiskunta on kuitenkin erilainen, kuin yhteiskunta ilman näitä vaikutteita.[184] Yhteiskunnallisen aseman jatkuva kehitys johti epävakaaseen yhteiskuntaan. Tätä epävakautta voidaan nähdä alkuperäisväestön keskuudessa jo uudisasutuksen alussa, kun kaikki eivät olleet varmoja yhteiskunnallisesta asemastaan.[185] 1600-luvun edetessä tämä vuosisadan alussa rakennettu yhteiskunta heikentyi Charles I ja Wentworthin politiikan,

[180] Komission määräys Wentworthille korjata virheelliset omistusoikeudet, 1632. NAI Lodge/5/221.
[181] Komission määräys Wentworthille korjata virheelliset omistusoikeudet, 1632. NAI Lodge/5/221.
[182] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 112.
[183] Komission määräys Wentworthille korjata virheelliset omistusoikeudet, 1632. NAI Lodge/5/221.
[184] Farrell 2017, s. 28.
[185] Farrell 2017, s. 170, 176.

ekonomisen kehityksen ja poliittisen polarisoitumisen kautta, joka vaikutti myös monien yhteiskunnalliseen asemaan.

Ulsterin kaupallista käyttämistä, esimerkiksi sotatoimia varten Skotlannissa, ei katsottu suotuisasti. Verotus ja vuokrien nousu, poliittisen polarisoitumisen ja katolilaisuuden vastaisuuden kasvu ja Wentworthin käyttäytyminen vaikuttivat kaikki yhdessä yhteiskunnalliseen rappeutumiseen 1630-luvulla. Irlantilaisten katolinen usko jäi Skotlannin ja Englannin mieleen vahventuneena piispojen sotien (1639-1653) kautta. Ulsterin kaupallinen käyttö maksamaan sotia ja elämää Englannissa alkoi häiritsemään arkielämää ja etenkin alkuperäisväestön yhteiskunnallinen asema heikkeni uudisasutuksen säädösten ja vuokriennousun kautta. Uudisasukkaiden elämät monimutkaistuivat myös poliittisen polarisoinnin kautta. Wentworthin politiikka koettiin hyökkäyksenä uudisasukkaiden eliittiä kohti ja yhteiskunnan halkeamat alkoivat näkymään selvemmin hänen toimintojensa kautta. Uusi herkkä yhteiskunta ei selvinnyt ja 1640-luvulle tultaessa poliittisen vieraantumisen tunne oli levinnyt myös uudisasukkaiden keskuudessa.

Mielenkiintoinen ero uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä on kuitenkin suhde kuninkaaseen. Suuri osa irlantilaisesta eliitistä luotti kuninkaaseen, kun taas uudisasukaista osa alkoi aktiivisesti puolustamaan parlamenttia. Tämä ero tuli esiin ranskalaisen matkailijan kirjoituksissa ja näyttää, miten eri tavalla alkuperäisväestö ja uudisasukkaat kokivat poliittista vieraantumista ja reagoivat siihen. Molemmat ryhmät tunsivat olonsa poistetuksi poliittisesta päätösvallasta paikallisen hallinnon ja kuninkaan valintojen takia. Alkuperäisväestö kuitenkin reagoi eri tavalla kapinaan ja sotaisuuteen, koska heidän asemansa oli heikompi. Irlantilaisella eliitillä jäljellä oleva valta oli kiinni kuninkaassa ja hänen valinnoissansa tiukemmin kuin uudisasukkaiden ja niin he olivat lopulta uskollisempia kuninkaalle, kuin uudisasukkaat.

Esimerkiksi Ó Siochrú ja Ciardha tuovat esiin kirjassa The Plantation of Ulster : Ideology and Practice alkuperäislähteen, jonka oli kirjoittanut Cavan maakunnan O'Reillyn suku 1641 kapinan alussa. Valitettavasti kirje ei ole saatavilla muualla, mutta Ó Siochrú ja Ciardha sanovat O'Reillyn suvun julistavan kirjeessä uskollisuutensa kuningasta kohti ja kertovansa 1630-luvun yhteiskunnallisien muutoksien olleen vaikuttaja heidän alueellansa tapahtuvaan kapinointiin. Samassa kirjeessä Ó Siochrún ja Ciardhan mukaan O'Reillyn suku myös välittää tuntemuksensa kirjeen aikaisista väkivaltaisuuksista, sanoen näiden

vakivaltaisuuksien olevan “rahvaanomaisien ihmisten työtä”.[186] Tämä näyttää jatkuvaa lojaalisuutta kuninkaalle ja sen, miten alkuperäisväestön sisäiset välit olivat myös kärsineet poliittisen epävakauden takia. 1630-luvun poliittinen toiminta rikkoi välejä eri sosiaalisten ryhmien välillä ja näin myös pahensi koettua poliittista vieraantumista ja identiteettien eroavaisuuksia, joita myöhemmin käytettäisiin eristämään ihmisiä pois politiikasta.

5.2 Sosiaalisen kanssakäymisen kehittyminen

Uudisasutuksen vaikutukset sosiaaliseen kanssakäymiseen ovat yhteydessä myös 1600-luvun laajempaa sosiaaliseen kehitykseen, jota pyrin avartamaan. Yksi uudisasutuksen tärkeistä vaikutuksista oli se, miten uudisasutuksen prosessi vaikutti ihmissuhteisiin. Poliittisen vieraantumisen ymmärrystä varten on myös tärkeää tietää, miten sosiaalinen asema ja suhteet saattoivat vaikuttaa koettuun poliittiseen vieraantumiseen. 1630-luku toi mukanaan monia poliittisia muutoksia, mutta samaan aikaan yhteiskunta kehittyi myös muista syistä. Esimerkiksi talous kehittyi vahvasti vuosikymmenen aikana väestön muutoksen kautta.

1630-luvun edetessä uusien uudisasukkaiden saapuminen maahan johti irlantilaisten vuokralaisten ja työskentelijöiden yhteiskunnallisen aseman muuttumiseen. Monista irlantilaisista tuli alavuokralaisia uusille tulijoille, joka alensi heidän asemaansa sosioekonomisessa hierarkiassa.[187] Samaan aikaan irlantilaisia kuitenkin toimi Londonderryssä valamiehinä ja kulttuurinen vaihto jatkui, joka viittaa sosiaalisen kanssakäymisen jatkuvuuteen.[188] Irlantilaisen eliitin ja vuokralaisten sosioekonominen asema heikentyi, mutta he pysyivät osana yhteiskuntaa. Londonderryssä suuri osa oikeudenkäynneissä syytetyistä olivat irlantilaisia, joka kertoo hallinnollisen puolen olleen kuitenkin hankalampaa alkuperäisväestölle.[189] Alkuperäisväestö ja uudisasukkaat toimivat yhdessä, mutta ero yhteiskunnallisessa asemassa vaikutti siihen, minkälaista toimintaa tämä oli. Ihmissuhteet kehittyivät uusien muutosten ja yhteiskunnallisen rappeutuman takia, joka vaikutti siihen, minkälaisia suhteita ihmisillä oli ja miten yhteiskunnalliset normit kehittyivät.

[186] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 114.
[187] Osa Sir William Balfourin vuokratusta kartanosta Fermanaghin kreivikunnassa, 1636. Hunter (toim.) 2018, s. 87.
[188] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 110.
[189] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 110.

Katolisuuden vastaisuutta vaikutti jo 1600-luvun alussa, mikä tuli näkyville etenkin 1640-luvun väkivaltaisuuksien aikana. Uudisasutuksen alussa ei kuitenkaan tapahtunut samankaltaista hallinnollista kehitystä, kuin mitä tapahtui 1600-luvun lopussa. Esimerkiksi perintöön liittyvät lait muuttuivat uudisasutuksen aikana englantilaisien normien mukaisesti, mutta ne eivät olleet samalla tavoin hyökkääviä katolilaista väestöä kohti, kuin myöhäisemmät lait. Irlantilaiset perintöjärjestelmät, missä maanomistaja valitsi perheen aikuisista miehistä perijän tai perintö jaettiin kaikkien miespuolisten lasten kesken, pyrittiin hylkäämään vanhinta poikaa suosivaa järjestelmää varten.[190] Joka oli englantilaisen mallin mukainen toimintatapa, mutta tällöin ei eroteltu alkuperäisväestöä esittämällä erilaisia sääntöjä heille uudisasukkaisiin verrattuna. Selvää erottelua laissa ei saattanut tapahtua uudisasutuksen aikana, mutta yhteiskunnallista ja poliittista erottelua tapahtui, joka oli erittäin tärkeää poliittisen vieraantumisen kehittymiselle alkuperäisväestön keskuudessa. Suurimmalla osalla irlantilaisia ei ollut mahdollisuuksia menestyä heille esitetyistä vaatimuksista. Suhteet Irlannin ulkopuolella arvostettuihin perheisiin tai Englannin hallintoon saattoi kuitenkin auttaa vaatimusten saavuttamisessa uudisasutuksen esittämien normien omaksumisen lisäksi.

Esimerkiksi Antrimin irlantilainen jaarli Randal “Arranach” MacDonnell ja hänen jälkeläisensä olivat harvinainen esimerkki irlantilaisesta eliitistä, ketkä eivät vain selviytyneet, vaan menestyivät uudisasutuksen aikana.[191] MacDonnellin lojaalisuutta epäiltiin niin kuin monia irlantilaisia, keillä oli vahva asema. Hän kuitenkin ylläpiti uudisasutuksen periaatteita ja käytäntöjä ja hänen perheellänsä oli vahvat suhteet Pohjoiseen-Skotlantiin, koska he olivat Donald klaanin jälkeläisiä.[192] Hänen uudisasutuksen periaatteiden omaksuminen johti hänen saamaan tukeen Englannin kruunulta.[193] Vuonna 1603 hän sai haltuunsa maata Antrimista ja vuonna 1620 hänestä tehtiin Antrimin jaarli, kruunun ohjeiden mukaisesti.[194] MacDonnellin tarina korostaa, miten tärkeää uudisasutuksen omaksuminen ja ulkomaan suhteet olivat irlantilaiselle eliitille, mutta myös, miten heikkoa Englannin kruunun antama tuki pystyi olemaan. MacDonnellin perheen tarina näyttää myös, kuinka paljon työtä edellytettiin irlantilaiselta eliitiltä lojaalisuuden todisteena. Taloudellisten vaikeuksien ja

[190] Antrimin jaarlin vuokrasopimus Toole McAlisterille Dunlucen paronikunnan maista, 1637. Hunter (toim.) 2018, s. 89. (perintöjärjestelmää, missä perintö jaetaan kaikkien poikien kesken kutsutaan nimellä ’gravelkind inherintance’ englanniksi.)
[191] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 143–157.
[192] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 38.
[193] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 149–150.
[194] Ó Siochrú & Ó Ciardha (toim.) 2012, s. 149.

suhteiden puuttumisen takia yhteiskunnallisen ja poliittisen aseman ylläpitäminen oli vaikeaa monelta. Antrimin jaarlin perheen kehitys kertoo myös yhteiskunnallisen muutoksen vaikutuksista irlantilaisen eliitin elämään. MacDonnelin perhe pystyi ylläpitämään katolilaisen uskonsa ja yhteiskunnallisen asemansa, mutta olivat harva esimerkki irlantilaisista, ketkä selvisivät hyvin uudisasutuksen tuovasta poliittisesta sekasorrosta.

Katolilainen irlantilainen eliitti pystyi ylläpitämään yhteiskunnallisen asemansa, mutta uudisasutuksen päätökset maanjaosta, taloudesta ja eriarvoisuudesta tekivät tästä erittäin hankalaa. Irlantilaisten vuokralaisten ja työntekijöiden tilanne kärjistyi myös 1640-luvulle saapuessa, samoista syistä, mutta eri tavalla. 1620-luvun lopulla irlantilaisten vuokralaisten ja työntekijöiden yhteiskunnallinen asema oli erinomainen. Uudisasukkaita saapui tähän aikaan pieni määrä, jonka takia suurempi osa uudisasukkaista sai virallisen oikeuden ottamaan irlantilaisia vuokralle neljännekselle maastaan.[195]

1630-luvulla uusien uudisasukkaiden saapuminen heikensi alkuperäisväestön taloudellista tilannetta, koska alkuperäisväestön kilpailukyky ja yhteiskunnallinen asema heikkeni. Taloudellisen kasvun antimet eivät saapuneet alkuperäisväestölle ja aseman heikkeneminen vaikutti negatiivisesti heidän yhteiskunnalliseen liikkuvuuteensa. Irlantilaiset vuokralaiset tiesivät heillä olevan sosiaalisesti ja poliittisesti alempi asema uudisasukkaisiin verrattuna. Suuri osa alkuperäisväestöstä pyrki parhaansa mukaan ylläpitämään vuokrasopimuksia, jotka eivät suosineet heitä.[196] Tämä pyrkimys näyttää, miten erilainen alkuperäisväestön yhteiskunnallinen kokemus oli uudisasukkaisiin.

Kaupankäyntiä ja kulttuurista vaihtoa tapahtui, mutta sosiaalisen asemansa takia uudisasukkailla oli voimaa, jota alkuperäisväestöllä ei ollut. Poliittiset oikeudet ja yhteiskunnallinen asema toimivat näin yhdessä uudisasutuksen aikana, mutta eivät kokonaan poistaneet kanssakäyntiä eri ryhmien välillä. Kanssakäyminen oli politiikan takia vahvasti kiinni voimasuhteissa, joka vaikutti myös poliittisen vieraantumisen prosessiin. 1630-luvulla tapahtuneet muutokset yhteiskuntaan ja politiikkaan tekivät valtasuhteiden epätasapainosta vain näkyvimpiä ja vaikuttavimpia, sillä ne lisäsivät koettua poliittista vieraantumista.

Uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen prosessi oli pitkä ja monet arvomaailmaan liittyvät kysymykset, taloudelliset ja poliittiset muutokset ja yhteiskunnallinen kehitys vaikutti tämän prosessin johtamiin väkivaltaisuuksiin 1640-luvulla ja sen jälkeen.

[195] Farrell 2017, s. 6.
[196] Farrell 2017, s. 7.

Uudisasutus vaikutti kaikkiin elämän osa-alueisiin mukaan lukien kommunikointitapoihin. Jokainen uusi vuosikymmen toi uusia muutoksia kommunikointiin ja polittikaan. Etenkin kirjallinen kommunikaatio on tärkeää sosiaalisen kanssakäymisen tarkastelussa, koska suurin osa aikalaisista lähteistä on kirjallisia. Kirjalliset työt näyttävät, miten sosiaalinen kanssakäynti kehittyi vuosien mittaan ja minkälaisia eri piirteitä jokaisen vuosikymmenen kirjallisessa kommunikaatiossa oli. Näiden kirjoitusten tutkimisella voidaan nähdä, miten poliittinen vieraantuminen kehittyi sosiaalisen kanssakäymisen kanssa.

Kirjeet ja muu kirjoitus, jotka on selvinnyt tähän päivään saakka 1600-luvun alkuvuosilta näyttävät, miten yhdeksän vuoden sota vaikutti väleihin irlantilaisen eliitin ja kuningattaren välillä. 1600-luvulle tultaessa Irlanti ja Englanti olivat sodassa, Elisabet I oli Englannin valtias ja James IV oli Skotlannin Kuningas. Vuosien 1607–1610 viestinnässä korostuu uudisasutuksen suunnittelun eri vaiheet ja alkuperäisväestöön liittyvien kirjoituksien harvinaisuus.[197] Alkuvuosina valmistuneiden maanmittauksien määrä ja eri politiikkojen suunnitelmien sommittelu osoittaa myös, kuinka tietämättömiä Englannissa oltiin Ulsterin tilanteesta. Englannin kruunun tietämättömyys ja kommunikaatio ongelmat Lontoon ja Ulsterin välisen etäisyyden takia tulevat esiin siinä, kuinka paljon apua kuningas tarvitsi valintojen tekemiseen paikalliselta hallinnolta. Kirjeenvaihto ajat olivat pitkiä ja päätöksiä ei voitu tehdä nopeaa. Tästä syystä uudisasutuksen suunnitteluvaiheen nopea kulku viittaa siihen, että jonkinlaista ajattelua virallisen uudisasutuksen aloittamisesta oli jo ennen jaarlien lähtöä maasta ja eliitin painostamisen ja eriarvoisen kohtelun olleen tarkoituksen mukaista poliittista vieraannuttamista uudisasutusta varten.

Ideologiaan perustuvan kommunikaation synnyttämät vaikeudet voidaan nähdä irlantilaisen eliitin valituskirjeissä ja vastauksissa niihin 1600-luvun alusta.[198] Uudisasukkaiden ja irlantilaisen eliitin kirjeet ovat osaksi säilyneet ja niistä voidaan nähdä irlantilaisen eliitin heikentyminen ja poliittinen kyllästyminen englannin vallan laajentumista kohti. Näistä valituskirjeistä ei kuitenkaan tule esiin uudisasutuksen toimivia puolia tai yhteiskunnallisia välejä uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä. Tätä tietoa varten täytyy kääntyä arkeologian puolelle. Arkeologiset kaivaukset ovat osoittaneet paljon yhteiskunnallista kehitystä, joka ei tule virallisten dokumenttien tai propagandistisien pamflettien kautta esiin. Painokoneiden käyttö ja kirjallisten dokumenttien määrä kasvoi 1600-luvun alussa, mutta lukutaitoiset olivat vielä melko pieni osa väestöstä. Painettu sana ja käsin kirjoitetut kirjeet

[197] Kirje motiiveista ja syistä liittää Lontoon yritykset Ulsterin uudisasutukseen, 1609. TNA PRO 31/8/199/195.
[198] Kuninkaan vastauskirje irlantilaisen eliitin esittämiin valituksiin, 1606. TNA PRO 31/8/199/76.

kuninkaalle olivat tärkeitä kommunikoinnin osia, mutta puhuminen ja kanssakäyminen olivat vielä tärkeämpiä jokapäiväisessä elämässä.

1620-luvun kommunikaatio taas näyttää alkuperäisväestön tärkeyden, mutta vaihtelevan aseman yhteiskunnassa. 1630-luvun tekstit välittävät kasvavaa vieraantumista uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön taholta, Englannin poliittisen polarisoitumisen takia. Saatavilla on myös puheita liittyen uudisasutukseen ja 1640-luvun väkivaltaisuuksiin. Sattumanvaraisuus ja mahdollinen sanojen vaihto tulee kuitenkin tässä ongelmalliseksi, koska kaikkia puheita ei ole saatavilla ja ylös kirjattu puhe saattaa erota lausutuista sanoista. Corkin majurin puheen kirjoitti ylös sattumalta kaupungissa käynyt ranskalainen matkustaja, kuka ei ollut itse tutustunut maan politiikkaan, vaan toimi hänelle annettujen tietojen perusteella.[199]

6. johtopäätökset

Ulsterin uudisasutuksen seuraukset ovat olleet pitkäjänteisiä. Uudisasukkaiden saapuminen muutti Ulsterin historiallisen maakunnan ja sen asukkaiden todellisuuden lopulliseesti. Englannin kruunun valta maakunnassa kasvoi 1600-luvun ensimmäisinä vuosina suuresti, jota ilman Englanti ei olisi voinut aloittaa virallista uudisasutusta kuudessa Ulsterin kreivikunnassa. Epätasa-arvo tulee esiin kulttuurin, kielen, politiikan, kaupan, asumisen ja monien muiden elämänosien kanssa. Uskonnollinen epätasa-arvo kehittyi huomattavasti uudisasutuksen jälkeen ennen vuoden 1641 kapinaa ja uudestaan 1600-luvun lopussa. Asumisen, kulttuurin ja kielen epätasa-arvoisuutta käsiteltiin uudisasutuksen suunnitelmissa ja myöhemmin hallinnollisissa teksteissä, mutta yhteiskunnalliset välit eivät olleet niin tiukkoja, kuin ne oli esitelty suunnitelmissa. Kaikki uudisasukkaat eivät arvostaneet irlantilaista kulttuuria ja tapoja samoin kuin omiaan, mutta kaupankäyntiä, yhdessä asumista, työskentelyä ja kulttuurista vaihtoa tapahtui silti.

Uudisasutuksen alku vuonna 1609 oli käännekohta Ulsterin historiassa ja poliittisen vieraantumisen kehittymisessä. 1641 oli toinen käännekohta maakunnan historiassa, joka kiinnitetään ulsterin uudisasutukseen. Kapina johti väkivaltaisuuksiin uudisasukkaita ja muuta anglikaanista väestöä kohti. Näiden väkivaltaisuuksien tuottamia kuolemia on liioiteltu englantilaisessa kirjallisuudessa, mutta ne kuvaavat alkuperäisväestön ylin kylläisyyttä

[199] Ranskalaisen Le Gouzin matkakirja Irlantiin, 1837. DA970 .L51.

uudisasutusta ja sen vaikutuksia kohti. Monella alkuperäisväestöön kuuluvalla henkilöllä kuitenkin oli suhteita uudisasukkaisiin, ja kaikki eivät ottaneet osaa väkivaltaisuuksiin.

Uudisasutus vaikutti eri alueilla eri tavoilla, jotkin alueet jäivät suurimmalta osalta irlantilaisten asuttamiksi, kun taas toisilla alueilla uudisasukkaiden määrä ja vaikutus kasvoi vuosi vuodelta. Vuoden 1641 kapina ei myöskään ollut ainoastaan Ulsterin kapina vaan koko Irlannin, vaikka puhun kapinasta liittyen Ulsteriin. Muilla Irlannin alueilla englantilainen valta oli myös kasvanut 1500-luvulta lähtien ja poliittinen vieraantuminen oli hiljalleen kasvanut koko maassa vastarintaan.[200] Tästä voidaan päätellä, että poliittinen vieraantuminen ei vaikuttanut vain Ulsterissa, mutta myös muualla Irlannissa. Tämän tutkimuksen aikana on kuitenkin tullut esiin, miten Ulsterissa koettu uudisasutus erosi Irlannin muista alueista uudisasutuksen ja poliittisen eristyneisyyden takia.

1600-luvun lopun kehityskulku jatkoi poliittisen vieraantumisen perintöä, jonka uudisasutus oli antanut. Katolilaisuuden vastaisuus kehittyi etenkin vuosisadan varrella. Uudisasutuksen vaikutuksia voidaan nähdä Pohjois-Irlannin yhteiskunnallisessa näköpiirissä tähän päivään saakka. Pohjois-Irlannin väestön historiallinen kahtiajako ja eri ryhmien historiallinen katse ovat etenkin kiinni uudisasutuksen kääntökohdassa identiteettiin liittyvistä syistä. Identiteetti on tärkeä osa poliittista vieraantumista Ulsterissa, sillä uudisasutuksen kautta väestö jakaantui eri ryhmiin. Skotlantilaisten, irlantilaisten ja englantilaisten uudisasutuksen osia usein käsitellään myös erikseen toisistaan. Tutkimus poliittisesta vieraantumisesta ja sen vaikutuksista ei olisi kuitenkaan totuudenmukainen, jos kaikkia ihmisiä ei tuotaisi esiin, koska poliittinen vieraantuminen oli Ulsterissa yhteiskunnallinen vaikuttaja. Yhteisölliset ja yksilölliset tahot on myös hyvä tuoda esiin, koska liiallinen yleistäminen voi johtaa suurempaan yhteiskunnalliseen jakaumaan.

Poliittinen vieraantuminen ja kahtiajako ovat olleet alueella vakavia seurauksia uudisasutuksesta. Kolonisaatiolla on pitkät juuret Irlannissa ja tämä näkyy koko maan historiassa. Ulsterilla oli kuitenkin erityinen asema, koska sen kreivikunnista monet otettiin virallisen uudisasutuksen alle, joka myös toimi tuomaan uudisasukkaita 1600-luvun aikana. Irlannin muilla alueilla tapahtui myös uudisasutusta, mutta nämä yritykset eivät kasvaneet uudisasukkaiden puutteen takia. Ulsterin uudisasutuksella oli erityinen asema sen maantieteellisen sijainnin takia. Maakunnan kaukaisuus, pohjoisen kanaalin kapeimman kohdan kautta, Skotlannin rannikolle on vain 19 km. Matka oli kuitenkin pitkä monille ja

[200] Farrell 2017, s. 246.

Englannissa oli epävarmuutta uudisasutusta kohti. Uudisasutusta pyrittiin kannustamaan retoriikkaa, kuten tyhjän maan retoriikkaa ja taloudellisia apukeinoja, kuten verovapautta käyttäen.

1630-luvulla uudisasukkaiden määrä alkoi hiljalleen kasvamaan uudelleen, joka johti alkuperäisväestön sosioekonomisen tilanteen heikkenemiseen, mutta myös varmisti uudisasutuksen toimivuutta tulevaisuudessa. 1620-luku tarkoitti virallisen uudisasutuksen loppumista, mutta ei uudisasutuksen ja sen käytännöistä luopumista. Arthur Chichester luopui virastaan vuonna 1616, mutta oli tätä ennen ollut suuri tekijä Ulsterin uudisasutuksen alkuvuosina. Seuraavien viranhallitsijoiden aikana poliittisia muutoksia tehtiin, mutta merkittävää muutosta ei tapahtunut poliittisesti, kuin vasta 1629. Kuningas hajotti parlamentin tänä vuonna eikä kutsunut koolle seuraavaa kuin vasta 1640. Vuonna 1629 loppui myös Henry Caryn viralle pano, jonka jälkeen tapahtui kolmen vuoden tauko ennen seuraajan, Thomas Wentworthin, virkaan astumista.

1630-luvulla alettiin huomioimaan Charles I yksinhallinto tavan huonoja vaikutuksia taloudelliseen elämään, joka loi lisää epävarmuutta Englannin poliittista koneistoa kohti. Wentworthin poliittinen linjaus kuninkaan vallan kanssa heikensi uudisasutuksen yhteiskuntaa ja poliittista ymmärrystä enemmän, joka johti poliittiseen vieraantumiseen ja vastarintaan alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden kohdalla. Poliittinen järjestelmä ja sen muutokset 1600-luvun varrella vaikuttivat suuresti yhteiskunnalliseen ja poliittiseen ilmapiiriin. Tämä vaikutuskenttä oli myös suuri. Skotlannissa tapahtuva piispojensota ja kuninkaan vaimon katolilaisuus vaikuttivat kummatkin katolilaisvastaisen ajattelun kasvuun 1630-luvulta eteenpäin.[201]

Tämän prosessin vaikutukset jatkuivat Oliver Cromwellin valloituksen ankaruudessa (1649–1653) ja myöhemmin katolilaisvastaisten lakien esittämisessä 1600-luvun lopussa. Monilla poliittisilla muutoksilla Ulsterissa on juuret uudisasutuksessa ja 1600-luvun alun poliittisessa ilmapiirissä. Poliittinen todellisuus kehittyy jatkuvasti ja vaikuttaa jokaiseen yhteiskunnan osaan. Alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden joukoissa oli monia, jotka hyötyivät uudisasutuksesta, vaikka suurin osa hyödystä tuli uudisasukkaille. Alkuperäisväestöön kuului myös erilaisia sosioekonomisia ja etnisiä ryhmiä, kuten maassa kauemmin olleet

[201] Griffin 2003, s. 22–80.

englantilaiset, ketkä olivat omaksuneet joitakin irlantilaisia tapoja. Uudisasuttajien joukossa taas oli eri uskontoja harjoittavia englantilaisia ja skotlantilaisia.

Eri ryhmien kulttuurinen identiteetti kehittyi uudisasutuksen kautta ja loi ryhmiä, kuten Ulsterin skotlantilaiset. Maakunnan nykyinen muoto ja Pohjois-Irlannin olemassaolo on laajasti näistä syistä kiinni uudisasutuksessa. Pohjois-Irlannin poliittinen ilmapiiri on myös rakentunut uudisasutuksen pohjalle, koska se on vahvasti kiinni eri ihmisryhmien identiteetissä ja tämän oikeuttamisessa poliittisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kautta. Poliittinen ja maakunnallinen eristäytyneisyys Lontoosta on vaikuttanut vahvasti uudisasukkaiden jälkeläisten identiteettiin ja poliittiseen toimintaan. Alkuperäisväestön kohdalla uudisasutuksen vaikutukset ovat nähtävillä lyhyessä ajassa projektin alusta. Pitkäaikaiset vaikutukset, kuten poliittinen vieraantuminen, ovat kuitenkin olleet huomattavampia ja vaikuttaneet kaikkiin yhteiskunnallisiin ryhmiin Ulsterissa.

Poliittinen vieraantuminen on pitkäaikainen prosessi, joka on vaikuttanut uudisasutuksen takia eri muodossa Ulsterissa, kuin yksilöllinen poliittinen vieraantuminen, jota tapahtuu Suomessa. Poliittisen vieraantumisen takana on melkein aina, jokin yhteiskunnallinen ja poliittinen syy, miksi ihminen kokee kaukaisuuttaa poliittisesta toiminnasta ja hallinnosta. Uudisasutus oli tätä poliittista vieraantumista takaava syy Ulsterissa. Uudisasutuksen aikana yhteiskunta ja hallinto kehittyivät ja monet alkuperäisväestöön kuuluvat henkilöt jäivät järjestelmän ulkopuolelle taloudellisten ja uskonnollisten syiden takia. Uudisasutus ei kuitenkaan kehittynyt suunnitelmien mukaisesti ja alkuperäisväestön ja uudisasukkaiden välille rakentui suhteita ja kulttuurista vaihtoa, kuten kaupankäyntiä materiaalisen kulttuurin kanssa.[202]

Uudisasutuksen vaikutukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ovat vaikuttaneet yksilöllisellä, yhteisöllisellä ja yhteiskunnallisilla tasoilla eri vuosikymmenillä ja vuosisadoilla eri tavoin. Uudisasutuksen lisäksi vuosien mittaan poliittiseen kehitykseen on vaikuttanut muutkin tapahtumajatkot. Uudisasutuksen prosessin vaikutteet ovat kuitenkin vahvasti nähtävillä tähän päivään saakka identiteetissä ja poliittisessa toiminnassa näiden identiteettien kautta. Uudisasutus loi eriarvoisuutta ja uusia identiteettejä kulttuurisen vaihdon, kielen kehityksen, poliittisen toiminnan ja yhteiskunnallisen muutoksen kautta. Näiden identiteettien kehitys jatkuu tähän päivään saakka ja vaikuttavat ihmisten maailmankuvaan jatkuvasti.

[202] Tracey & Horning 2020, s. 7.

Ulsterin uudisasutuksen vaikutukset yhteiskunnalliseen rakenteeseen ovat erityisen mielenkiintoisia ja yhteiskunnallisen rakenteen muutos tapahtui heti uudisasutuksen alussa. Yhteiskunnallinen malli, jossa pyrittiin saamaan taloudellista ylituottoa vientiä varten ja rakentamaan uusia kulkureittejä ja linnoituksia tämän kaupan tueksi, muutti Ulsterin kaupungit ja maaseudun ikuisesti. Esimerkiksi Londonderryn kaupunki näyttäisi hyvin erilaiselta nykypäivänä, jos sen ympärille ei olisi rakennettu muureja uudisasutuksen aikana.[203] Muurien ja rakennusten pystytys oli osa, monen suuria maa-alueita omistavien, uudisasukkaiden työkuvaa, uudisasutuksen suunnitelmien mukaisesti, mutta monella alueella rakennuksia ja muureja ei rakennettu. Etenkin uudisasutuksen ensimmäisinä vuosina uudisasuttajilla oli vaikeuksia saada mailleen tarpeeksi uudisasukkaita, mikä vaikutti myös rakentamiseen. Tämän takia rakennustyöt alkoivat monilla alueilla vasta myöhemmin, kun uudisasukkaita alkoi saapua maahan enemmän. Vaikeus saada uudisasukkaita maahan oli suuri ongelma uudisasutuksen alussa, mutta avusti rakentamaan suhteita uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön välillä.

Virallisten tekstien mukaan alkuperäisväestön materiaalista kulttuuria halveksuttiin ja tätä tapahtui myös, mutta ensimmäisten vuosien vaikeudet myös avustivat avoimempien suhteiden aloittamiseen. 1620-luvulle tultaessa uudisasukkaat ja alkuperäisväestö olivat päässeet jonkinlaiseen yhteisymmärrykseen yhteiskunnan rakenteesta, mutta tämä muuttuisi pian uudisasukkaiden määrän nousun ja poliittisien muutoksien kautta. Yhteiskunnallisen rakenteen heikontuminen ei tapahtunut vain Ulsterissa 1630-luvulla, mutta poliittiset muutokset vaikuttivat etenkin maakunnassa, jossa yhteiskunnallinen malli oli uusi. 1640-luvun kapina ja väkivaltaisuudet olivat Ulsterissa vastarintaa uudisasutusta vastaan osalle alkuperäiskansasta, keiden sosioekonomiset asemat olivat kärsineet eniten. Kapina oli kuitenkin myös eliitin tapa pyrkiä saamaan omaa vaikutusvaltaansa takaisin poliittiseen kehään.

1640-luku oli suurelta osin epätietoisuuden aikaa Ulsterissa. Kapinaa johtavat irlantilaiset olivat saaneet kasvatettua valtaansa Irlannissa, mutta Englannin tilanne oli epävakaa monia vuosia niin, että Irlannin tapahtumiin ei reagoitu välittömästi. Englannin tilanteen vakiinnuttua Charles I kuoleman jälkeen Cromwell hyökkäsi maahan ja loi uuden poliittisen kentän. Uskonnollisuudesta tuli vahvemmin eri ryhmiä erotteleva asia. Tämä prosessi, jossa keskitytään uskontoon identiteetin keskipisteenä, on vaikuttanut kahtiajakoon protestanttisiin

[203] Donegal County Council 2018, s. 9.

ja katolilaisiin, jota nähdään Pohjois-Irlannissa tähän päivään saakka. Todellisuudessa Ulsterin maakunnan alueelle kehittyi uudisasutuksen seurauksena monia eri ryhmiä omilla uskonnollisuuksilla, kielillä ja tavoilla ja joiden poliittinen vieraantuminen esiintyi eri tavoin näistä syistä.

Poliittinen vieraantuminen on kiinni identiteetissä, koska identiteetin oikeuttaminen on osa poliittista osallistumista. Katolilaisia ja presbyteerejä vastaan syrjittiin hallinnollisten virkojen kanssa ja tämä vaikutti heidän kokemukseensa hallinnon toimivuudesta. Vastustusta poliittisia muutoksia vastaan voidaan nähdä jo ennen uudisasutusta. Hugh O'Neill valitti kuninkaalle uusien poliittisten virkojen säätämisestä englantilaisille jo vuonna 1606. Eristäytyneisyyden tunne hallinnosta ja pelko mahdollisesta oikeudenkäynnistä oli suurin syy jaarlien lähdölle maasta ennen uudisasutusta.

Irlantilainen eliitti kärsi eristäytymistä hallinnollisesta ja taloudellisesta osanottamisesta moneen otteeseen seuraavien vuosikymmenten aikana ja menetti taloudellisen ja hallinnollisen jalansijansa vähitellen 1600-luvun aikana. Suuri osa tästä oli kiinni arvonannossa, jota monille irlantilaisille ei annettu, koska heitä ei katsottu tarpeeksi tärkeinä tai uskollisina henkilöinä. Uudisasutuksella pyrittiin korvaamaan vanha irlantilainen eliitti uusilla englantilaisilla ja skotlantilaisilla, kuninkaalle uskollisilla henkilöillä. Näennäinen uskollisuus ei kuitenkaan ollut tarpeeksi paljon, pitämään yllä yhteiskunnallista asemaa ja monet uskolliset irlantilaiset menettivät kuninkaan suosion, kun he eivät enää olleet hyödyllisiä.[204]

Poliittinen voimattomuus ja merkityksettömyys tulivat heti näkyviin uudisasutuksen alussa ja vahvistuivat ajan kanssa. Tavallinen elämä muuttui nopeasti yhteiskunnallisella tasolla 1600-luvun poliittisen ilmapiirin kehittyessä. Ulsteri oli myös eristäytynyt Dublinin alueen hallinnosta ja Lontoon hallinnosta maantieteellisesti, mikä johti poliittiseen eristäytymiseen. Uskonnollista ja hallinnollista virkaa pitävät henkilöt eivät halunneet matkustaa näiltä hallintoalueita Ulsteriin. Vieraantuminen poliittisesta maailmasta tapahtui näistä syistä huomattavasti Ulsterin alueella, joka oli kokemassa suuria yhteiskunnallisia muutoksia uudisasutuksen takia. 1600-luvun asutuskolonialismi on syynä siihen, miksi Pohjois-Irlanti on edelleen englantilaisten hallussa ja siihen, että alueella on erityinen poliittinen asema.

[204] Farrell 2017, s. 215–258.

Ilman tätä ilmiötä väestöllisessä, poliittisessa ja sosiaalisessa rakenteessa ei olisi tapahtunut niin suurta muutosta.

Nykyinen poliittisesti polarisoitunut ilmapiiri Pohjois-Irlannissa, joka on historiallisesti ollut poliittisesti epävakaa alue, ei ole uusi ilmiö. Olennaista on tarkastella kaikkien osapuolien tyytymättömyyden taustalla olevia juurisyitä. Irlannin jakautuminen, uskonnolliset erot sekä muut tekijät, jotka ovat vaikuttaneet sekä irlantilaisten että englantilaisten vieraantumisen kokemuksiin, juontuvat usein alkuperäisestä asutuksesta sekä niistä poliittisista ja hallinnollisista ratkaisuista, joita paikalliset toimijat ja Lontoo ovat tehneet uudisasutuksen jälkeen. Ulsteri on käynyt läpi suuria muutoksia ja näiden muutosten prosessi jatkuu yhä tänä päivänä. Lopullinen hallinto on silti nykypäivänä satojen kilometrien päässä Lontoossa.

Alkuperäisen asutuksen ja nykyhetken välillä on tapahtunut paljon, mukaan lukien suuria muutoksia siinä, kuinka Lontoo näkee englantilaisten uudisasukkaiden jälkeläiset ja maan tärkeyden. Tarve tai halu hallita Pohjois-Irlantia, johtuvat osittain yhteiskunnallisista ja poliittisista ongelmista, jotka ovat syntyneet asutuksen seurauksena. Lisäksi monet väkivaltaiset ajanjaksot Irlannin historiassa voidaan, jossain määrin, liittää englantilaiseen hallintaan ja vastarintaan tätä hallintoa vastaan.

Asutuskolonialismin vaikutus vieraantumiseen näkyy vielä tänä päivänä. Esimerkiksi Pohjois-Irlannin poliisivoimat (PSNI) on noin 66–75 % protestantteja.[205] Tämä ei aina tarkoita myöskään sitä, että katolilaisia ei haluttaisi näihin virkoihin, koska usein niin kuin poliisivoimien kanssa, katolilaiset eivät vain itse hankkiudu virkoihin. Tämä on osaksi poliittisen vieraantumisen takia. Nykyisen Pohjois-Irlannin tilanne on erityinen poliittisen ja väestöllisen ilmapiirinsä takia. Vuosisatojen edetessä alueen poliittinen hallinto muuttui siihen, että 1900-luvun lopulla Lontoon paras lähestymistapa Pohjois-Irlannin kanssa oli tehdä kaikille yhtenäisesti tyytymätön valinta, joka kuitenkin oli tarpeeksi tyydyttävä valinta kaikille.[206]

Yhteenvetona voin todeta, että uudisasutuksella oli moninaisia vaikutuksia Ulsterin alueen politiikkaan, yhteiskuntaan, talouteen, kulttuuriin ja väestörakenteeseen. Nämä kaikki muutokset toimivat yhdessä kehittämään poliittisen vieraantumisen tunnetta uudisasukkaiden ja alkuperäisväestön keskuudessa. Eri ryhmät kokivat vieraantumisen eri tavoin ja eri aikoina, mutta uudisasutuksen aikaisen ja sen jälkeisen hallinnon käyttämä kaksinaismoralismi ja

[205] O'Neill 2025.
[206] Cochrane 2021, s. 260.

identiteettiin perustuva erottelu ovat jatkaneet poliittista vieraantumista alueella. Tämä uudisasutuksen aloittama ja kehittävä prosessi on saanut vaikutteita muista myöhemmistä tapahtumista, mutta voidaan sanoa 1600-luvun olleen hyvin tärkeä aika Pohjois-Irlannin ja muun Ulsterin alueen poliittista kehittymistä varten. Uudisasutuksesta ei voi tästä syystä puhua ilman poliittisen vieraantumisen esiin tuomista. Uudisasutuksen aikaisien ja juuri sen jälkeen tehtyjen muutosten vaikutukset ovat nähtävillä tähän päivään saakka alueen poliittisessa elämässä ja poliittisen vieraantumisen tunteessa. Uudisasutus ja poliittinen vieraantuminen olivat tiukasti kiinni toisissaan jo 1600-luvun aikana, joka tuli ilmi paikallisen hallinnon halussa vieraannuttaa irlantilainen eliitti poliittisesta vaikutusvallasta jo ennen virallisen uudisasutuksen aloittamista.

Uudisasutuksesta ei voida myöskään tutkia ilman O'Neill ja O'Donnell perheiden lähtöä Ulsterista, sillä uudisasutuksen muutokset eivät olisi olleet mahdollisia ilman jaarlien maa-alueita. Uudisasutuksen vaikutukset poliittiseen vieraantumiseen tulevat myös selvemmin esiin 1630-1640-lukujen yhteiskunnan ja politiikan käsittelyn kautta, vaikka virallinen uudisasutus oli loppunut, koska uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen prosessit kehittyivät radikaalisemmiksi näiden vuosikymmenien aikana. Kuten toin esiin johdannossa uudisasutus ja poliittinen vieraantuminen olivat pitkiä prosesseja. Niitä tarkastellessa täytyy tuoda esiin monia eri näkökulmia ja tapahtumaketjuja. Tästä syystä käsittelin moninaisia elämän osa-alueita ja sitä, miten ne eri aikoina vaikuttivat uudisasutuksen ja poliittisen vieraantumisen prosesseihin. Tutkimuksen sivurajoite kuitenkin pitää minut menevästä syvemmälle näihin osa-alueisiin ja niiden poliittisiin vaikutuksiin. Tarkastelin kuitenkin poliittista vieraantumista useista näkökulmista: arvojen, tunteiden, tiedollisten ulottuvuuksien, toiminnan sekä sosiaaliskulttuurisen vieraantumisen kautta tutkimuksen ja tutkimuskysymyksen asettamissa raameissa.

7. Lähteet ja kirjallisuus

Arkistolähteet

Kaikki arkistolähteet on käytetty Virtual Record Treasury of Ireland -portaalin kautta (https://virtualtreasury.ie, katsottu 27.3.2026).

The National Archives, Kew (TNA)

TNA PRO 31/8/199/36. English privy council to Irish lord deputy regarding new military establishment in Ireland, matters of religion and order, supply of provisions and powder, and the transportation of English families into Ireland, 1606.

TNA PRO 31/8/199/56. Copy of a letter of grievances from the Earl of Tyrone to James I, requesting no further 'expounding' of his grants and inheritances and that Sir Henry Dowcra not be appointed Lord President of Ulster, 1606.

TNA PRO 31/8/199/57. English privy council to the Lord Deputy of Ireland concerning the grievances of the Earl of Tyrone and advising a course of action, 1606.

TNA PRO 31/8/199/76. English privy council to the Lord Deputy of Ireland in answer to the testimonies sent to his majesty of some prominent Ulster Irishmen, 1606.

TNA PRO 31/8/199/93. English privy council to the Irish lord deputy and lord chancellor instructing them to maintain peace with moderation within the law, and encourage the spread of Protestant worship without alienating the people, 1607.

TNA PRO 31/8/199/117. English privy council to the Lord Deputy of Ireland, concerning the escheatment of lands in Ulster and that the Lord Chief Justice, Sir James Ley, is to go to England, 1607.

TNA PRO 31/8/199/195. Motives and reasons to induce the City of London into plantation in Ulster, 1609.

National Archives of Ireland, Dublin (NAI)

NAI Lodge/3/158. Grant to the provost, fellows and scholars of Trinity College Dublin of various properties in Dublin, 1612.

NAI Lodge/3/172. Grant to the provost, fellows and scholars of Trinity College Dublin of land in Kerry and Limerick, 1612.

NAI Lodge/5/221. Commission directed to Thomas Wentworth for remedy of defective titles, 1632.

Armagh Robinson Library

Robinson P00149836x. Irish Affairs, 1640–1641.

Painetut lähteet

Aikalaiskirjallisuus

A collection of such orders and conditions, as are to be observed by the undertakers, upon the distribution and plantation of the escheated lands of Vlster. Edinburgh: Thomas Finlason, 1609. (STC 24515.5)

Blenerhasset, Thomas, *A direction for the plantation in Vlster contayning in it sixe principall thinges*. Lontoo: Ed. Allde for John Budge, 1610. (STC 3130)

Aikalaiskirjallisuus (myöhempi laitos)

Le Gouz de La Boullaye, François, *The tour of the French traveller M. de La Boullaye Le Gouz in Ireland, A.D. 1644*. Toim. Thomas Crofton Croker. Lontoo: T. & W. Boone, 1837. Saatavilla: Internet Archive, https://archive.org/details/touroffrenchtrav00lego (katsottu 27.3.2026).

Asiakirjajulkaisut

Hunter, Robert J. (toim.), *Plantations in Ulster, 1600–41: A Collection of Documents*. Belfast: Ulster Historical Foundation & Public Record Office of Northern Ireland, 2018.

The 1641 Depositions. Trinity College Dublin. Saatavilla: https://1641.tcd.ie (katsottu 27.3.2026).

Tutkimuskirjallisuus

Bateman, Fiona & Pilkington, Lionel (toim.), *Studies in Settler Colonialism: Politics, Identity and Culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011.

Canny, Nicholas, *Making Ireland British, 1580–1650*. Oxford: Oxford University Press, 2001.

Cochrane, Feargal, *Northern Ireland: The Fragile Peace*. New Haven & Lontoo: Yale University Press, 2021.

Cooper, Frederick, *Colonialism in Question: Theory, Knowledge, History*. Berkeley: University of California Press, 2005.

Donegal County Council, *The Plantation of Ulster Document Study Pack*. Donegal: Donegal County Archives, 2018.

Fanon, Frantz, *The Wretched of the Earth*. Käännös Richard Philcox. New York: Grove Press, 2021. [Alkuteos *Les damnés de la terre*, Pariisi: François Maspero, 1961.]

Farrell, Gerard, *The 'Mere Irish' and the Colonisation of Ulster, 1570–1641*. Cham: Palgrave Macmillan, 2017.

Fitzpatrick, Richard, "Catholic Inheritance under the Penal Laws in Ireland". *Irish Historical Studies* 44:166 (2020), 224–247.

Gillespie, Raymond, "The Early Modern Economy, 1600–1780". Teoksessa Liam Kennedy & Philip Ollerenshaw (toim.), *Ulster Since 1600: Politics, Economy, and Society*. Oxford: Oxford University Press, 2012.

Griffin, Margaret, *Regulating Religion and Morality in the King's Armies, 1639–1646*. Leiden: Brill, 2003.

Kenny, Kevin (toim.), *Ireland and the British Empire*. Oxford History of the British Empire Companion Series. Oxford: Oxford University Press, 2004.

Khalidi, Rashid, *The Hundred Years' War on Palestine: A History of Settler Colonialism and Resistance, 1917–2017*. Lontoo: Profile Books, 2020.

Lahti, Janne, *The American West and the World: Transnational and Comparative Perspectives*. Lontoo & New York: Routledge, 2019.

Levy, Jacob T. & Young, Iris Marion (toim.), *Colonialism and Its Legacies*. Lanham, MD: Lexington Books, 2011.

Little, Patrick, "The Earl of Cork and the Fall of the Earl of Strafford, 1638–41". *The Historical Journal* 39:3 (1996), 619–635.

Lyons, Mary Ann, *Franco-Irish Relations, 1500–1610: Politics, Migration and Trade*. Royal Historical Society Studies in History, New Series 35. Woodbridge: Boydell & Brewer / Royal Historical Society, 2003.

Neville, Peter, *Matkaopas historiaan: Irlanti*. Käännös Eino Lyytinen, Tom Sjöblom & Sami J. Anteroinen. Kuopio: UNIpress, 1998.

Nic Craith, Máiréad, *Plural Identities — Singular Narratives: The Case of Northern Ireland*. New York & Oxford: Berghahn Books, 2002.

Ó Siochrú, Micheál & Ó Ciardha, Éamonn (toim.), *The Plantation of Ulster: Ideology and Practice*. Manchester: Manchester University Press, 2012.

Perceval-Maxwell, M., *The Outbreak of the Irish Rebellion of 1641*. Montreal: McGill-Queen's University Press, 1994.

Seeman, Melvin, "On the Meaning of Alienation". *American Sociological Review* 24:6 (1959), 783–791.

Seyd, Ben, "Exploring Political Disappointment". *Parliamentary Affairs* 69:2 (2016), 327–347.

Säteri, Ada, *Irlannin vuoden 1641 kapina ja sen vaikutukset irlantilaisten etnisyyteen ja identiteettiin*. Julkaisematon historian kandidaatintutkielma, Jyväskylän yliopisto, 2023.

Taylor, Barry M., "Siege and Slaughter at Drogheda". *Military History* 14:1 (1997), 62–68.

Tracey, Rachel & Horning, Audrey, "Ulster Plantation Towns: An Archaeology of Rhetoric and Reality". Teoksessa Brendan Scott (toim.), *Society and Administration in Ulster's Plantation Towns, 1610–89*. Dublin: Four Courts Press, 2020.

Audiovisuaaliset lähteet

O'Neill, Julian, "Catholic Applications to Join PSNI 'below What's Needed'". BBC News, 11.2.2025. Saatavilla: https://www.bbc.com/news (katsottu 27.3.2026).

Theroux, Louis, *The Settlers*. Dokumenttielokuva. Iso-Britannia: BBC, 2025. Saatavilla Yle Areenassa: https://areena.yle.fi.